

STRATEGIA ROZWOJU SUBREGIONU POŁUDNIOWEGO NA LATA 2021 – 2030

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp	4
I Wprowadzenie	6
I.1 Definicja Subregionu	6
I.2 Podstawa prawna	9
I.3 Obszary strategicznej interwencji	11
I.4. Metodyka opracowania	16
II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza	18
II.1 Uwarunkowania Subregionu Południowego	18
II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia	19
II.2.1 Sfera społeczna	20
II.2.2 Sfera gospodarcza	22
II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa	23
II.3. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego	25
II.3.1 Uwarunkowania ogólne	25
II.3.2 Otoczenie społeczne	30
II.3.3 Otoczenie gospodarcze	31
II.3.4 Uwarunkowania w skali globalnej	33
II.3.5 Uwarunkowania regionalne	33
II.4 Analiza SWOT	35
III Założenia rozwojowe Subregionu Południowego	38
III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju Subregionu Południowego w perspektywie roku 2030	38
III.2 Cele strategiczne Subregionu Południowego wraz z uzasadnieniem	40
III.3 Kierunki działań Subregionu Południowego	47
III.4 Schemat interwencji strategicznej	84
III.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Subregionu Południowego	85
III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	92
III.6.1 Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych	92
III.6.2 Instrumentacja polityki przestrzennej	92
III.6.3 Rekomendacje dla polityki przestrzennej	93
IV System wdrażania	97
IV.1 Założenia wdrożeniowe	97
IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	100
IV.3 Monitoring i ewaluacja	103
IV.4 Komplementarność opracowania	106
IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania	112

Wstęp

Obszar funkcjonalny Subregionu Południowego Województwa Opolskiego powstał w wyniku inicjatywy władz jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w jego skład.

Stowarzyszenie ma na celu wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego tworzących je jednostek poprzez:

- planowanie rozwoju - wspólne uzgadnianie i rozstrzyganie zagadnień;
- promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów;
- integrację działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju jednostek samorządu terytorialnego;
- podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych i społecznych oraz realizację wspólnych przedsięwzięć prorozwojowych, mających na celu zrównoważony, wszechstronny rozwój obszaru funkcjonalnego;
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć prorozwojowych i wspólną realizację projektów;
- wymianę informacji i doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych stowarzyszonych jednostek samorządu terytorialnego;
- administrowanie wspólną infrastrukturą i pozostałym posiadanym majątkiem;
- promocję i działalność informacyjną;
- współpracę z wszelkimi osobami oraz instytucjami o podobnych celach działania.

„Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021 – 2030.” Jest dokumentem spełniającym wszystkie warunki dla strategii ponadlokalnej¹. Jako dokument o charakterze planistycznym zakłada w swojej istocie poszukiwanie wspólnego potencjału rozwojowego na poziomie subregionalnym i ograniczenie możliwości występowania zagrożeń występujących na obszarze, a także na optymalne wykonywanie działań JST na płaszczyznach, które partnerzy uznali za wspólne.

Strategia zakłada ukierunkowaną interwencję samorządów skupionych w Subregionie Południowym na wyzwaniach związanych z koniecznością tworzenia korzystnych warunków do trwałego wzrostu społeczno-gospodarczego w subregionie. Dokument jest również niezwykle istotny w kontekście dostosowania do nowej perspektywy finansowej budżetu UE na lata 2021-2027 i ukierunkowania

¹ Na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079.) oraz nowelizacji, z dnia 13 listopada 2020 roku, do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

planowanych do realizacji celów głównych do założeń zawartych w programie „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027” [FEO 2021-2027]..

Subregion Południowy, jako obszar funkcjonalny wyróżnia się szeregiem wyzwań rozwojowych, związanych, z jakością powiązań na poziomie subregionalnym, korzystaniem przez mieszkańców z usług publicznych, postępującą suburbanizacją i koniecznością rozwiązania problemów transportowych (integracja transportu publicznego, poprawa skomunikowania).

Obszar stoi też przed wyzwaniem związanym z koniecznością wspólnego przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniom stąd płynącym. Interwencja ukierunkowana powinna zostać także na kwestie związane z poprawą jakości powietrza oraz poprawą bezpieczeństwa energetycznego.

Nadrzędnym celem zawiązanej współpracy jest budowanie pozycji konkurencyjnej Subregionu Południowego i wykorzystanie potencjałów wszystkich zaangażowanych partnerów. W perspektywie do roku 2030 oczekuje się istotnej poprawy, jakości życia mieszkańców, co zostało precyzyjnie opisane w części strategicznej opracowania.

Partnerzy Subregionu Południowego charakteryzują się cechami, które powodują, że każda jednostka wyróżnia się innymi przewagami na poziomie obszaru.

Subregion Południowy wyróżnia się następującymi cechami:

- rozwinięte rolnictwo oraz stosunkowo nisko oceniana działalność przemysłu, dają możliwość dalszego rozwoju działalności rolniczej, jednak przede wszystkim turystycznej i agroturystycznej, ze względu na brak uciążliwości dla środowiska.
- relatywnie niska antropopresja na środowisko naturalne, co wraz z wysokimi walorami krajobrazowymi i turystycznymi, przyczyniło się do rozwoju bazy leczniczo-rehabilitacyjnej.
- bardzo wysoki potencjał dla rozwoju turystyki i agroturystyki oraz oddziaływanie bezpośrednie na turystykę walorów dziedzictwa kulturowego.
- bliskość autostrady A4 oraz położenie przygraniczne.

Strategia ponadlokalna jest dokumentem o charakterze przewodnika służącego do realizacji projektów wspólnych (w tym projektów zintegrowanych, subregionalnych), które w sposób bezpośredni będą kreowały zmianę na omawianym obszarze.

Mając na uwadze wyzwania rozwojowe w horyzoncie roku 2030, zdecydowano o sformułowaniu przedmiotowej strategii z punktu widzenia kompleksowo rozumianego rozwoju Subregionu Południowego, wykraczającego poza terytorialny instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Strategia została podzielona na obszary tematyczne związane z zawartością merytoryczną dokumentu – części analityczną, planistyczną oraz realizacyjną.

Część analityczna przedstawia uwarunkowania społeczno-gospodarcze subregionu i wynikające z nich potrzeby obszaru. Część operacyjna (planistyczna) określa i wyznacza kierunki rozwoju oraz obszary interwencji, wraz z prezentacją kierunków działań dla interwencji strategicznej i zaprezentowaniem katalogu przykładowych zadań planowanych do realizacji. Trzecia część opisuje system realizacji dokumentu, określa jego wymiar partycypacyjny oraz wskazuje na metodologię monitoringu i ewaluacji strategii.

„Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021 – 2030” powstała w oparciu o model partycypacyjno-eksperycki. Niezwykle istotną rolę przy jej tworzeniu odegrały badania społeczne w wymiarze ilościowym i jakościowym. Została przeprowadzona szeroka ankietyzacja oraz indywidualne wywiady pogłębione, co pozwoliło na określenie najważniejszych wyzwań rozwojowych subregionu. Z kolei szczegółowa diagnoza statystyczna umożliwiła przedstawienie uwarunkowań związanych z trendami społecznymi i gospodarczymi w oparciu o dane z perspektywy 10-cio letniej. Całość działań analitycznych pozwoliła na opracowanie kompleksowej diagnozy społeczno-gospodarczej, uwzględniającej wątki przestrzenne.

Część planistyczna zaprezentowana w rozdziale III Założenia rozwojowe Subregionu Południowego to wynik spotkań warsztatowych i analiz poszczególnych elementów związanych z potrzebami obszaru, jako całości. Część strategiczna opracowania wskazuje na możliwości i potrzeby zawiązywania współpracy i partnerstw, natomiast część operacyjna stanowi już techniczne odniesienie się do przedsięwzięć możliwych do realizacji (także działań o charakterze zintegrowanych/subregionalnym), co znacząco podnosi szanse na pozyskanie środków w ramach różnych programów i funduszy, m.in. w ramach mechanizmu IIT.

„Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021 – 2030” jako dokument o statusie strategii ponadlokalnej ma na celu zaprezentowanie perspektyw rozwoju subregionu, efektywne pozyskiwanie środków rozwojowych w oparciu o realne założenia i scenariusze interwencji oraz uwypuklenie głównych potencjałów, które umożliwią podjęcie wyzwań na poziomie polityk regionalnych.

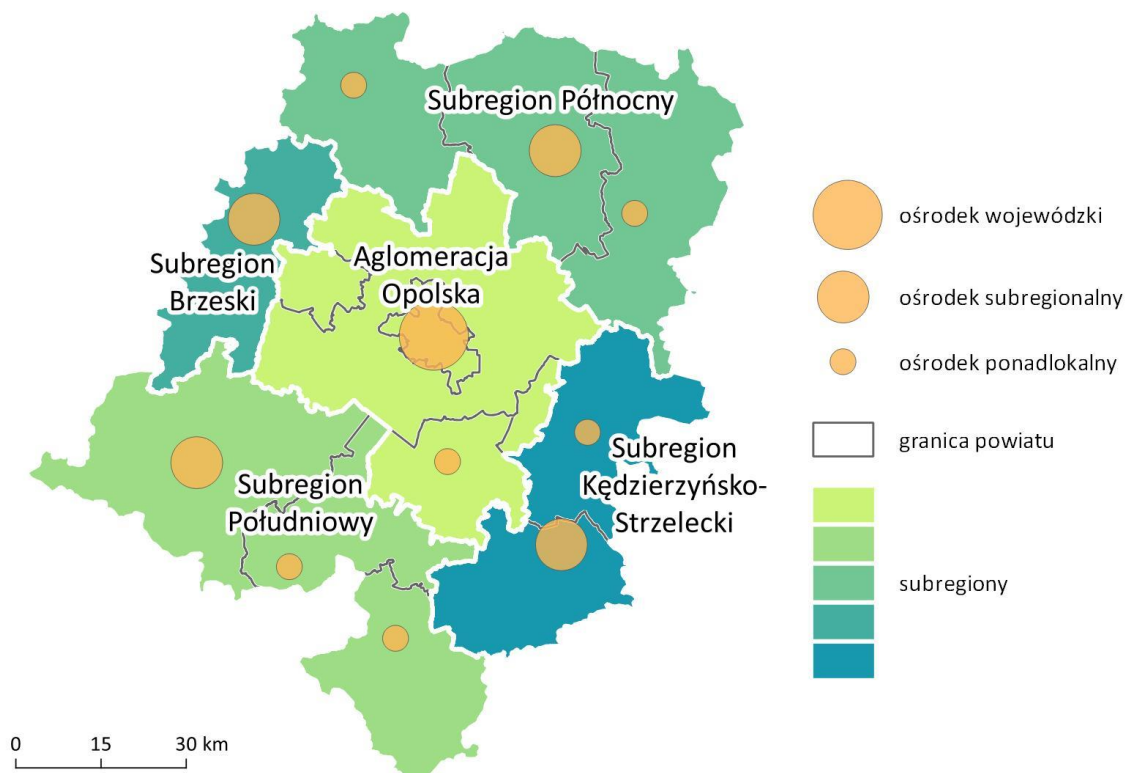
I Wprowadzenie

I.1 Definicja Subregionu

Opisywany obszar wsparcia zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego, jest jednym z pięciu wskazanych na terenie tego województwa subregionów. Oprócz

Aglomeracji Opolskiej, Subregion Południowy sąsiaduje również z Subregionem Brzeskim i Kędzierzyńsko-Strzeleckim (w woj. opolskim) oraz z Subregionem Zachodnim (woj. śląskie).

Grafika 1 Struktura terytorialna subregionów województwa opolskiego

Źródło: opracowanie własne

Subregion Południowy tworzy łącznie 20 samorządów: 11 gmin miejsko-wiejskich oraz 6 gmin wiejskich należących do 3 powiatów współtworzących subregion: nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego, zlokalizowanych w południowej części województwa opolskiego.

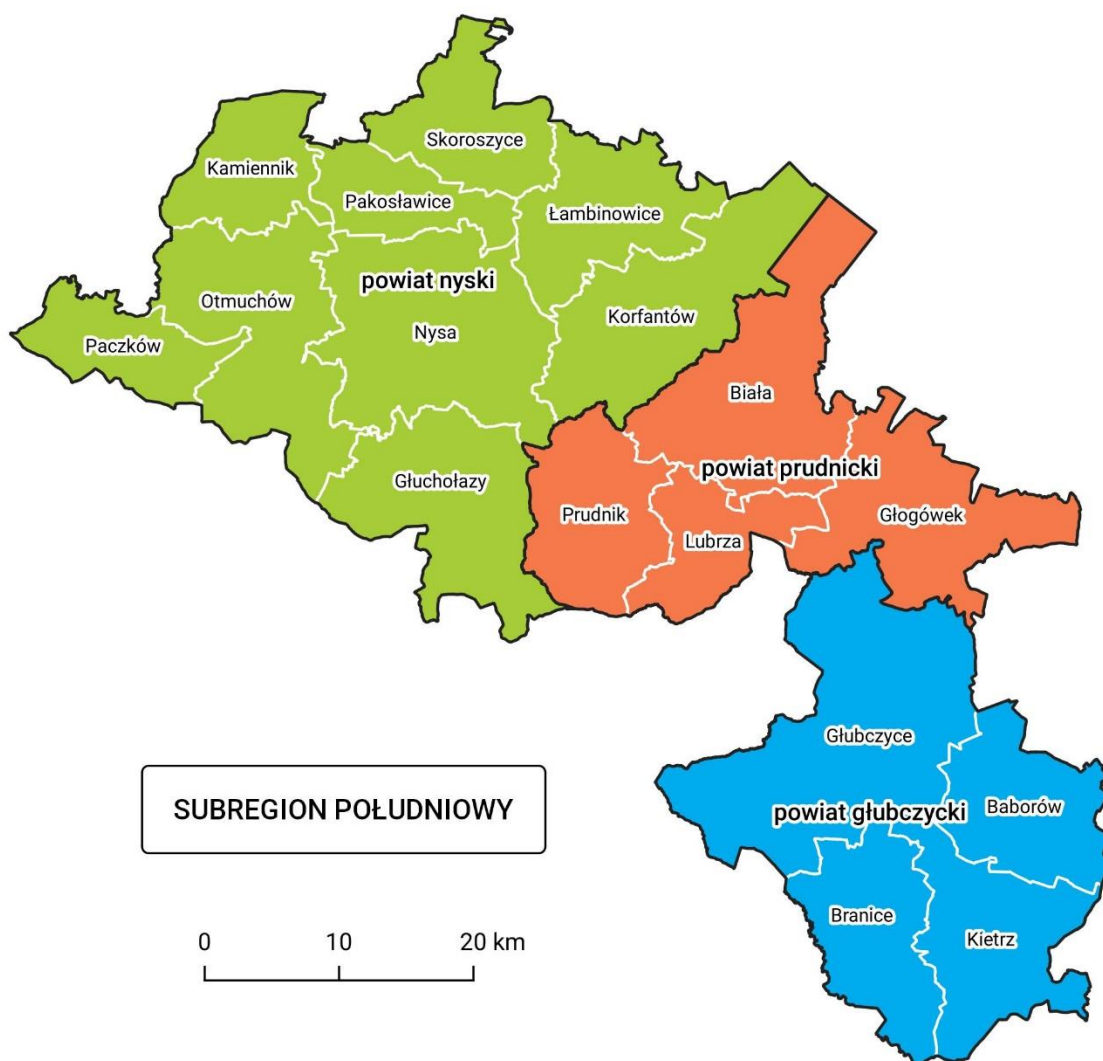
Powierzchnia subregionu zajmuje 2 469 km² (246 806 ha, co stanowi 26% powierzchni województwa opolskiego), zamieszkuje go 232 143 mieszkańców (24% ogółu ludności województwa), średnia gęstość zaludnienia wynosi 94 os./km² i jest niższa od gęstości zaludnienia w województwie – 103 os./km² (dane za 2021r.).

Największymi gminami pod względem powierzchni są: Głubczyce (294 km²), Nysa (218 km²) i Biała (196 km²). Największą gminą z uwagi na potencjał demograficzny, społeczny i gospodarczy jest Nysa (56 023 os.), która stanowi rdzeń subregionu².

Położenie gmin subregionu zaprezentowano na poniższej grafice.

² Dane GUS BLD (2021).

Grafika 2 Struktura terytorialna Subregionu Południowego

Źródło: opracowanie własne

W strukturze Subregionu Południowego znajduje się 11 miast stanowiących obszar miejski gmin miejsko-wiejskich, w tym Nysa o charakterze subregionalnym oraz Prudnik i Głubczyce będące ośrodkami ponadlokalnymi.

Struktura osadnicza subregionu koncentruje się wokół 3 miast powiatowych: Nysy, Prudnika, Głubczyc. Obszary wiejskie charakteryzujące się rozległymi terenami uprawnymi i leśnymi, które okalają silniej zurbanizowane gminy miejsko-wiejskie subregionu.

Tabela 1 Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Subregion Południowy

Gminy	Rodzaj gminy	Powiaty
1. Baborów	miejsko-wiejska	18. głubczycki
2. Branice	wiejska	
3. Głubczyce	miejsko-wiejska	
4. Kietrz	miejsko-wiejska	
5. Głuchołazy	miejsko-wiejska	19. nyski

Gminy	Rodzaj gminy	Powiaty	
6. Kamiennik	wiejska		
7. Korfantów	miejsko-wiejska		
8. Łambinowice	wiejska		
9. Nysa	miejsko-wiejska		
10. Otmuchów	miejsko-wiejska		
11. Paczków	miejsko-wiejska		
12. Pakosławice	wiejska		
13. Skoroszyce	wiejska		
14. Biała	miejsko-wiejska		20. prudnicki
15. Głogówek	miejsko-wiejska		
16. Lubrza	wiejska		
17. Prudnik	miejsko-wiejska		

Źródło: opracowanie własne

Czynnikiem, który zdecydowanie wyróżnia subregion na tle województwa opolskiego jest jego atrakcyjność turystyczna. Jak wskazują autorzy opracowania „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” z 2017 r. (Główny Urząd Statystyczny, Notatka informacyjna, Warszawa, 20.12.2017 r.) powiat nyski zajmuje 17 miejsce w Polsce pod względem wskaźnika atrakcyjności turystycznej³.

I.2 Podstawa prawna

Podstawa prawna dla tworzenia dokumentu, jakim jest strategia ponadlokalna, wynika z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079.) oraz nowelizacji, z dnia 13 listopada 2020 roku, do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która wprowadziła zmiany w wielu aktach prawnych, w tym również w ustawie o samorządzie gminnym.

Istotne z punktu widzenia funkcjonowania subregionu za zapisy zawarte w art. 10g. ust. 1., tj.: Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Zgodnie z art. 10g ust. 2 strategia rozwoju ponadlokalnego:

- 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu,
- 2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium.

³ Wskaźnik WAK uwzględnia wpływ otoczenia i poprawkę transgraniczną. Wśród powiatów z górnej grupy decylowej przeważają powiaty ziemskie (25), ale warto podkreślić, że w pierwszej dziesiątce jest osiem miast na prawach powiatu. Powiaty ziemskie zyskują na wskaźniku liczby zabytków (np, nyski), zwiedzających muzea i liczbie pielgrzymów).

W skład Subregionu Południowego wchodzi łącznie 20 samorządów, uwzględniając zarówno gminy jak i powiaty, co pozwala (zgodnie art. 10g ust. 2. pkt. 2) na opracowywanie strategii ponadlokalnej.

Zakres tematyczny strategii ponadlokalnej jest tożsamy z zakresem, jaki ustawa określa dla strategii rozwoju gminy. Zgodnie z art.10e ust.3, oprócz wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, strategia rozwoju określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje najważniejsze obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów. Elementy w nim wskazane na poziomie niniejszej strategii zawarte w są punkcie 4, 6 i 7 i przedstawiane w formie graficznej. Model stanowi graficzne odzwierciedlenie prezentowanych treści. Dzięki uproszczonej, ale dokładnej formie, wskazuje najważniejsze dane i informacje, w zwięzły sposób obrazując zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi.

Szczególnie ważne w zakresie tworzenia strategii rozwoju ponadlokalnego są również zapisy art. 10g. w szczególności:

„4. W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności związek międzygminny, o którym mowa w art. 64, lub stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84, lub zawierać porozumienie międzygminne, o którym mowa w art. 74.

5. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania

i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

6. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 5, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.
7. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest przyjmowana przez organ stanowiący związku międzygminnego albo stowarzyszenia, w drodze uchwały.
8. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana przez porozumienie międzygminne jest przyjmowana przez właściwe rady gmin i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana z udziałem powiatu jest przyjmowana również przez radę powiatu i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy lub powiatu.
9. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się ust. 5–8 oraz art. 10e ust. 2–4.”

I.3 Obszary strategicznej interwencji

Na tym etapie należy przytoczyć definicję Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) oraz zaprezentować genezę definicji tych obszarów. W skrócie, OSI to obszary, które charakteryzują się występowaniem zjawisk oraz wyzwań, dla których potrzebne jest podjęcie interwencji na poziomie rozwiązania negatywnych aspektów danego obszaru, ale również wykorzystania jego wewnętrznego potencjału. Są to obszary wyróżniające się intensywnymi i otwartymi systemami powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych w zróżnicowanej funkcjonalnie przestrzeni regionu⁴. Szczególną rolę strategii przypisuje OSI, tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych.

W *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030* wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji (OSI), w stronę, których będzie kierowane wsparcie.

W *Strategii Opolskie 2030*, wskazanych jest 5 OSI:

- 1) OSI Subregion Aglomeracja Opolska,
- 2) OSI Subregion Brzeski,
- 3) OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
- 4) OSI Subregion Północny,
- 5) OSI Subregion Południowy.

Oprócz wskazanych subregionów w strategii wojewódzkiej zostały uwzględnione również dwa typy OSI krajowych, mianowicie:

⁴ Za: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

- OSI Miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze (Nysa oraz Prudnik),
- OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją (Nysa oraz Prudnik).

Oferowane wsparcie realizowane będzie za pomocą dwóch wskazanych instrumentów:

1. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) – ten instrument będzie dedykowany subregionom, uznanym, jako OSI o znaczeniu regionalnym.
2. Inne Instrumenty Terytorialne (IIT) – instrument przeznaczony dla wszystkich pozostałych terytoriów, z preferencjami dla małych miast oraz grupy gmin wiejskich z problemami rozwojowymi, dla których nie przewidziano dodatkowego wsparcia jak w OSI krajowych.

Określenie tych obszarów na poziomie strategicznym odgrywa istotną rolę w możliwości planowania i realizacji działań oraz jest kluczowe z punktu zachowania spójności między dokumentami strategicznymi na różnym szczeblu, w tym wypadku strategii ponadlokalnej ze strategią województwa.

Obszary strategicznej interwencji w województwie opolskim, pokrywają się ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi, w ramach, których następuje integracja funkcjonalna.

Grafika 3 Obszary strategicznej interwencji w województwie opolskim

OSI KRAJOWE

W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM:

Gminy zagrożone trwałą marginalizacją:

Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze:

miasta obniżającego się potencjału

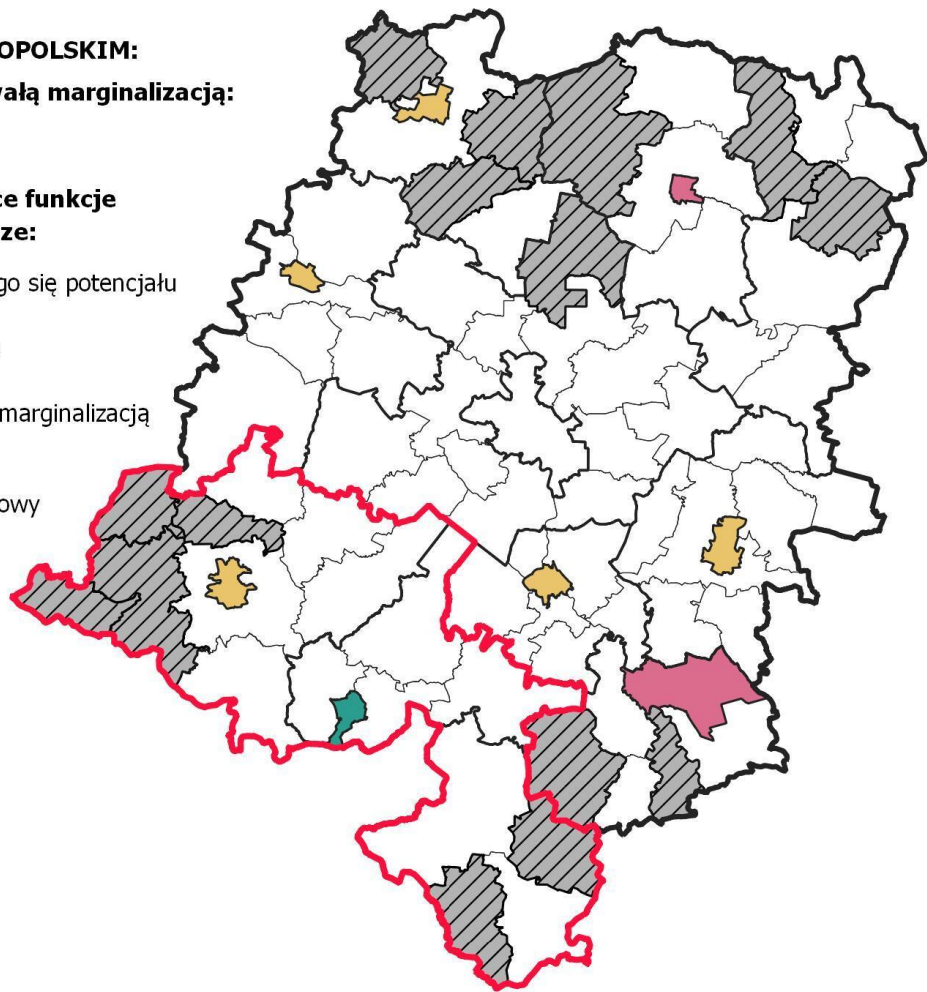
miasta stagnujące

miasta zagrożone marginalizacją

Subregion Południowy

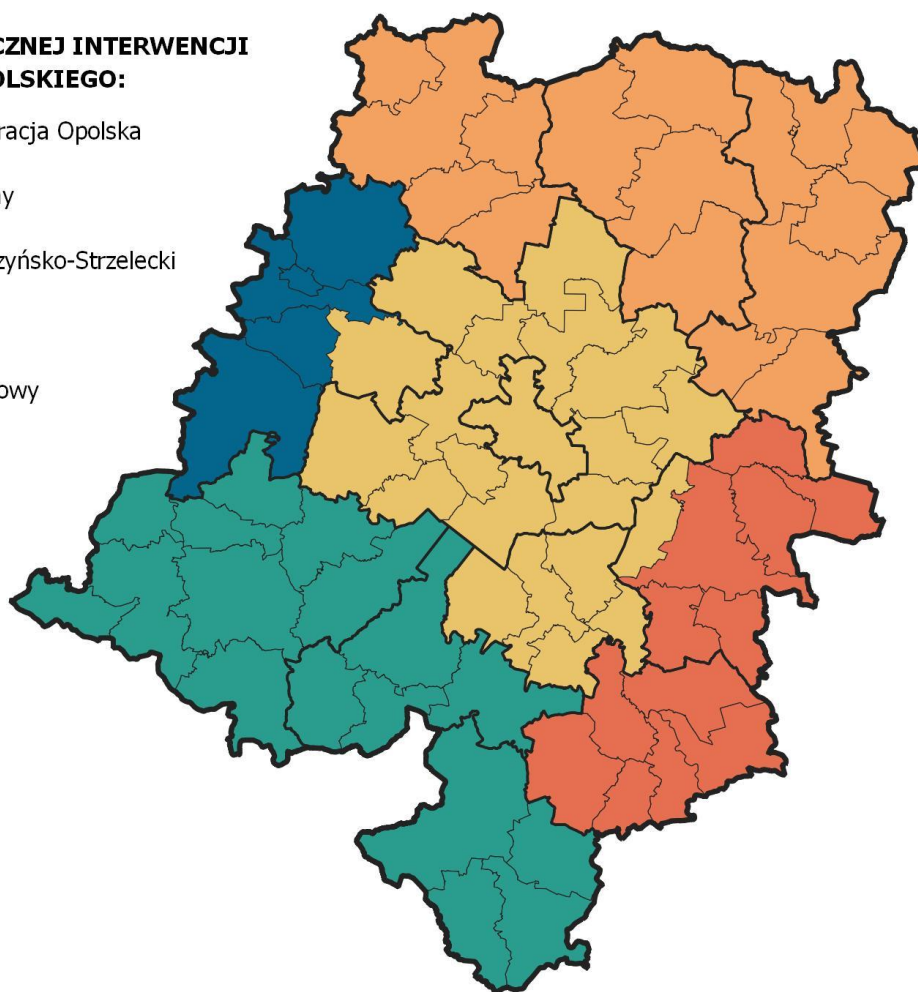

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

Grafika 4 Podział na subregiony w województwie opolskim

**OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO:**

- Subregion Aglomeracja Opolska
- Subregion Północny
- Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki
- Subregion Brzeski
- Subregion Południowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

W Subregionie Południowym zlokalizowane są jednostki, które wpisują się w różne typy OSI. Do grupy miast dotkniętych skutkami transformacji politycznej i społeczno-gospodarczej (deindustrializacja, skurczenie się bazy ekonomicznej, depopulacja, a w konsekwencji wypłukiwanie funkcji) zaliczają się miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. KSRR 2030 wskazuje: Nysę i Prudnik (należy podkreślić, że w tej klasyfikacji nie znalazł się ważny ośrodek powiatowy, miasto Głubczyce). Oprócz nich do subregionu należą także obszary zagrożone trwałą marginalizacją takie jak: Baborów, Branice, Kamiennik, Otmuchów, Paczków, Pakosławice oraz inne gminy o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej (Biała, Korfantów, Łambinowice, Skoroszyce oraz Kietrz i Branice). Określone instrumenty wsparcia będą kierowane również do małych miast subregionu: Baborowa, Kietrza, Głogówka, Białej, Korfantowa, Głuchołaz oraz Otmuchowa i Paczkowa. Są to gminy, w których kumulują się w szczególności problemy natury społecznej (starość demograficzna, odpływ mieszkańców, ograniczona dostępność do usług, niska aktywność społeczna, wykształcenie ludności, poziom edukacji szkolnej, ubóstwo dochodowe). Cechą charakterystyczną tych gmin jest ich peryferyjne położenie (na rubieżach województwa).

OSI Subregion Południowy odznacza się utrudnioną dostępnością transportową do centrum regionu, zdominowany jest funkcją rolniczą, z barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórszych oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa). Powyższe uwarunkowania miały wpływ na wolniejsze w skali regionu tempo rozwoju, co wymaga dodatkowego wsparcia, jeszcze skuteczniej wyrównującego różnice rozwojowe, w dużej mierze opartego na wykorzystaniu możliwości rozwoju kapitału ludzkiego (np. w oparciu o funkcje akademickie Nysy). Szansą rozwojową może być transgraniczne położenie, rozwój współpracy w ramach Euroregionów i większe wykorzystanie walorów turystycznych.

OSI Subregion Południowy charakteryzuje się wysokim potencjałem rozwojowym, zwłaszcza w obszarze turystyki i rekreacji. Turystyka jest stosunkowo dobrze rozwinięta i może zostać uznana za mocną stronę, jednak potencjał do wykorzystania jej walorów przyrodniczo kulturowych nie jest nadal w pełni wykorzystany. Z kolei rozwój gospodarczy i społeczny to obszary wymagające zdecydowanej poprawy i interwencji ze strony subregionu.

Wśród celów polityki przestrzennej ukierunkowanych na OSI Subregion Południowy oraz wyodrębnione w ramach subregionu OSI, znalazły się:

- Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
 - Rozwój powiązań systemu przyrodniczego
- Ochrona i poprawa, jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych
 - Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami
 - Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych
 - Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego
 - Poprawa, jakości powietrza
- Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - Ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb
 - Przeciwdziałanie erozji gleb
- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
 - Kształtowanie przestrzeni dla różnych form aktywności gospodarczej
- Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju
 - Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju funkcji miejskich
- Wzmocnienie funkcji kulturowych
 - Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych
 - Stanowienie pomników historii
 - Tworzenie parków kulturowych

- Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej
 - Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych
 - Zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej
 - Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych
- Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne
 - Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej
 - Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego
 - Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze
- Wzmocnienie potencjału energetycznego
 - Proekologiczna modernizacja gospodarki
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)
 - Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
 - Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego
- Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego
 - Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi
- Poprawa ładu przestrzennego
 - Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
 - Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych
 - Ograniczanie rozpraszania zabudowy
 - Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne
 - Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych

I.4. Metodyka opracowania

Poniższa tabela przedstawia metody oraz etapy prac nad opracowaniem dokumentu strategii wraz z opisem i wyjaśnieniem.

Tabela 2 Etapy prac nad opracowaniem dokumentu strategii

Rodzaj czynności	Opis
Przeprowadzenie diagnozy	Pierwszym etapem opracowania strategii była analiza danych wtórnych tzw. zastanych. Analizie poddane zostały dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne, ogólnodostępne opracowania i ekspertyzy. Analizowano także dostępne zbiory danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych

Rodzaj czynności	Opis
	GUS. Analiza desk research została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych i rzetelnych informacji, stanowi ona bazę do opracowania wniosków na temat badanego obszaru.
Rozpoznanie potrzeb projektowych	W ramach wyodrębnionych poszczególnych obszarów tematycznych, członkowie Subregionu Południowego przedstawiali projekty oraz planowane inwestycje do realizacji w latach 2021-2030.
Opracowanie części planistycznej	Opracowanie części planistycznej polegało na określeniu celów jakie mają być zrealizowane oraz listy projektów przeznaczonych do realizacji w ramach wyszczególnionych celów, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego.
Opracowanie części wdrożeniowej	Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Ponadto określono ramy i źródła finansowania, które ułatwiają ocenę możliwości realizacji strategii i przewidzianych zadań.
Konsultacje społeczne i włączenie partnerów społeczno-gospodarczych	Konsultacje to proces dialogu pomiędzy władzami poszczególnych samorządów a mieszkańcami i innymi interesariuszami. Konsultacje mają na celu poznanie potrzeb, ale także problemów i potencjałów wewnątrz subregionu. Opinie i propozycje zostały przeanalizowane i wzięte pod uwagę przy opracowaniu dokumentu strategii.
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Projekt strategii rozwoju obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (sooś). W przypadku braku zgody na odstąpienie od przeprowadzenia sooś, konieczne jest stworzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Można ją określić jako odpowiednik raportu, który zawiera informacje o oddziaływaniu zaplanowanych przedsięwzięć na środowisko. W prognozie, koniecznym jest uwzględnienie analizy strategii pod kątem możliwych oddziaływań i wpływu na środowisko, charakterystykę działań i rozwiązań, ale także analizę i ocenę aktualnego stanu środowiska.
Proces opiniowania	Projekt strategii podlega konsultacjom z podmiotami, które wskazane są w ustawie oraz przede wszystkim podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa.

Źródło: opracowanie własne

II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza

Synteza diagnozy strategicznej jest bezpośrednim odzwierciedleniem analizy szczegółowej zawartej w opracowaniu pt. „Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021 – 2030, diagnoza społeczno-gospodarcza Subregionu Południowego w ujęciu statystycznym i terytorialnym”. W wymienionym dokumencie szczegółowo określony został zasięg terytorialny opracowania, a także zaprezentowano wyniki analizy danych statystycznych i realizacji badań ilościowych i jakościowych, które obejmowały zasięgiem obszar Subregionu Południowego.

Analiza wykraczająca poza obszar subregionu dotyczyła uwarunkowań demograficznych i gospodarczych, opisanych w analizie otoczenia społeczno-gospodarczego, która uwzględnia szeroki obraz Subregionu Południowego w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi województwa opolskiego.

Zgromadzone dane z diagnozy strategicznej wraz z wynikami badań stanowiły podstawę do wypracowania wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków zmian i wyzwań subregionu w okresie 2021-2030. Działania przeprowadzone na etapie diagnostycznym służyły przygotowaniu niniejszej strategii, zawierającej propozycje projektów, inwestycji i działań wpływających na rozwój subregionu, która pozwoli na pełniejsze przygotowanie się do przyszłego okresu programowania UE. Dokument na poziomie planistycznym umożliwi stworzenie podstaw merytorycznych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Pozwoli także na opracowanie Planu działań poprzez wyznaczenie obszarów do realizacji w ramach mechanizmu IIT.

Wyniki prac przedstawione zostały w formie opisowej i graficznej. Diagnoza zawiera źródła pozyskanych danych, z wyłączeniem danych osobowych pozwalających na identyfikację respondentów wywiadów jakościowych.

II.1 Uwarunkowania Subregionu Południowego

Subregion Południowy, jako obszar funkcjonalny odznacza się występowaniem wielu cech wspólnych oraz potencjałów poszczególnych jednostek terytorialnych, które mogą zostać wykorzystane dla dobra subregionu, jako całości. Poszczególne jednostki subregionu uzupełniają się w wielu dziedzinach i to należy uznać za silną stronę całego obszaru. Do dziedzin tych należy zaliczyć przede wszystkim komunikację i turystykę. Docelowym stanem pożądanym jest sytuacja, w której każdy samorząd wnosi do subregionu swój własny wkład w całościowy potencjał obszaru.

Najważniejsze cechy charakterystyczne Subregionu Południowego:

- Gminy Subregionu Południowego charakteryzują 3 dziedziny: turystyka, rolnictwo i handel.

- Mieszkańcy realizują swoje potrzeby nie tylko na terenie gminy czy powiatu zamieszkania, ale również w innych lokalizacjach na terenie subregionu.
- Realizacji potrzeb mieszkańców służą nie tylko największe ośrodki miejskie regionu (Nysa, Prudnik, Głubczyce), ale również mniejsze jednostki. Te ostatnie nabierają znaczenia w przypadku dokonywania zakupów spożywczych, edukacji dzieci oraz opieki przedszkolnej.
- Ofertę rekreacyjną i rozrywkową oferują w największym stopniu: Nysa, Prudnik i Głuchołazy.
- W obszarze społecznym za główny problem można uznać relatywnie niski poziom zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. Braki w zakresie opieki dotyczą szczególnie dzieci (żłobki i przedszkola), seniorów czy osób niepełnosprawnych.
- Kluczowe atuty Subregionu Południowego to środowisko naturalne (dużo zieleni i terenów zielonych, atrakcyjne widoki), atrakcyjna lokalizacja i położenie oraz ogólnie rozumiana atrakcyjność turystyczną obszaru.
- Odnotowuje się niedostateczną ofertę spędzania wolnego czasu – oferta (kulturalna, rekreacyjno-sportowa) nie jest w pełni dopasowana do potrzeb lokalnej społeczności (m.in. ze względu na braki w infrastrukturze).
- Główny problem w obszarze społecznym związany jest również z brakiem warunków do rozwoju kapitałów: ludzkiego oraz społecznego, który skutkuje niewielkim zaangażowaniem mieszkańców w życie społeczne.
- Głównym problemem w obszarze gospodarki i rynku pracy jest niski poziom rozwoju gospodarczego. Część jego przyczyn powiązana jest z niskim poziomem przedsiębiorczości i innowacyjności (w tym w branży rolnictwa i przetwórstwa).
- Według przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Subregionu Południowego podstawowym powodem do zmiany miejsca zamieszkania jest rynek pracy, a w szczególności niskie nasycenie dobrymi, atrakcyjnymi miejscami pracy oraz niski poziom zarobków.
- Subregion boryka się z problemem niedostatecznego rozwoju infrastruktury technicznej i niewystarczającego poziomu wykorzystania zasobów. Ważny jest również ład przestrzenny, który nie odpowiada potrzebom mieszkańców (braki w dokumentacji planistycznej oraz niedopasowanie istniejących zapisów do potrzeb lokalnej społeczności zarówno w zakresie mieszkalnictwa, jak i lokowania nowych inwestycji).
- Niewykorzystany pozostaje potencjał związany z Odnawialnymi Źródłami Energii (OZE).

II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia

Rozdział zawiera zbiór wniosków płynący z przeprowadzonej diagnozy statystycznej. Zaprezentowano także wnioski z badań prowadzonych wśród mieszkańców oraz przedstawicieli Subregionu

Południowego. Wnioski zostały pogrupowane na obszary związane z obszarami operacyjnymi, tj: społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy.

Uzupełnienie zaprezentowanych wniosków z diagnozy stanowi analiza SWOT prezentowana na końcu rozdziału.

II.2.1 Sfera społeczna

Podsumowanie
<ul style="list-style-type: none"> • W 2021 r. Subregion Południowy zamieszkiwany był przez 232 143 osób, co stanowiło 24% ogółu ludności województwa opolskiego. • Wśród wszystkich gmin subregionu zauważa się ujemną wartość wskaźnika zmiany liczby ludności w latach 2010-2021. Zjawisko depopulacji jest zjawiskiem powszechnym w skali całego kraju. Wartość wskaźnika subregionu wyniosła -6,9%, co jest wynikiem gorszym od wartości kraju (-1,2%) czy województwa opolskiego (-4,7%). • Prognozy demograficzne GUS wskazują, że wszystkie gminy subregionu odnotują w 2030 r. spadek liczby ludności, przy czym najgłębsza redukcja będzie miała miejsce na terenie gminy Branice (-10,9%) i Kamienne (-8,3%). • Biorąc pod uwagę odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem (2021) subregion cechuje się silniejszym poziomem starzenia się społeczeństwa (20,4%) w stosunku do kraju (19%) czy województwa opolskiego (19,9%). Najmniej korzystna sytuacja występuje w gminach: Nysa (22,5%), Branice (21,7%), Głubczyce (21,3%) oraz Prudnik (21,1%). • Ujemny przyrost naturalny stanowi kluczowy czynnik determinujący zjawisko depopulacji w subregionie. W 2021 r. przyrost naturalny na 1000 ludności subregionu wyniósł -8,7, co było wartością znacznie niższą od wartości w kraju (-4,9), czy nawet w województwie opolskim (-6,1). • Saldo migracji na 1000 ludności w 2021 r. wynosiło -2,4, co świadczy, że więcej ludzi wyjeżdża niż osiedla się na tym terenie, jednak patrząc na statystyki ostatniej dekady, saldo migracji uległo poprawie. • Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. w całym Subregionie Południowym był stosunkowo niski (4,2%), podobnie jak w przypadku Polski (4%) i województwa opolskiego (3,7%). Dynamika zmian w ciągu dekady, biorąc pod uwagę lata 2010-2021, miała także tendencję spadkową: w subregionie (-5,2 pp.), co było nieznacznie wyższą wartością w stosunku do Polski (-3,9 pp.) i województwa opolskiego (-3,6 pp). • Spadek bezrobocia oraz innych wskaźników związanych z tym tematem do roku 2021 był zjawiskiem powszechnym zarówno w kraju jak i w poszczególnych regionach, więc opisana sytuacja na terenie Subregionu Południowego wpisuje się do ogólnego trendu ostatnich lat. • Średni współczynnik dotyczący liczby pracujących na 1000 ludności dla Subregionu Południowego w 2021 r. wynosił 166, co w stosunku do całej Polski (257) i województwa opolskiego (224) było na znacznie niższym poziomie. • Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 1000 ludności w roku 2021 dla Subregionu Południowego (156) odbiegała na niekorzyść w stosunku do całego kraju (182), ale jednocześnie była na zbliżonym poziomie do województwa opolskiego (161). Dynamika w tym zakresie była jeszcze bardziej niekorzystna dla całego subregionu (-11,9%) jak i poszczególnych powiatów wchodzących w jego skład (głubczycki -13,5%, nyski -13,1% i prudnicki -7,4%) wobec danych dla Polski (-3,1%) i województwa opolskiego (-6,8%). Subregion wyróżnia negatywny niski przyrost naturalny. • Wskaźnik dostępności opieki żłobkowej w 2021 r. w subregionie był wyższy od krajowego, jednak niższy od wartości w województwie opolskim. Najwyższy odsetek dzieci objętych opieką

żłobkową w subregionie odnotowano w powiecie nyskim (20,3%, opiekę żłobkową zapewnia tam 5 spośród 9 gmin), natomiast gminami, w których odsetek ten był najwyższy są Branice oraz Otmuchów. Tylko 6 gmin subregionu w swojej ofercie nie zapewnia opieki żłobkowej, są to w zdecydowanej większości gminy wiejskie, które z uwagi na swoją specyfikę nie wykazują takich potrzeb.

- W 2020 r. najwyższy współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) na terenie subregionu osiągnął powiat prudnicki (93,2%) na czele z gminą Lubrza (105,4%). Zauważa się, że wartości współczynników na terenie gmin subregionu są niższe od wartości województwa opolskiego (94,5%), czy kraju (94,7%). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w gminie Baborów (70,4). Niższa wartość współczynników gminnych w stosunku do wartości wojewódzkiej może być przyczyną ruchów migracyjnych lub słabej dostępności szkół podstawowych w subregionie. Tak mała liczba gmin w subregionie z wartością współczynnika powyżej 100 może być pochodną ruchów migracyjnych, część dzieci zameldowanych w subregionie może kształcić się za granicą, bądź w innych ośrodkach znajdujących się poza subregionem.
- W 2020 r. wartość wskaźnika liczby mieszkań na 1000 ludności dla subregionu wynosiła 371 i w porównaniu do Polski (392) była niższa o 19 pkt. proc., ale jednocześnie na tym samym poziomie co w województwie opolskim (371). Jednak zauważa się niższy wzrost w tym zakresie w latach 2010-2020 w Subregionie Południowym (9,1%) w stosunku do Polski (12,2%) i województwa opolskiego (9,7%). Analizując liczbę mieszkań na 1000 ludności w poszczególnych powiatach, można dostrzec podobną sytuację w powiatach nyskim (9,7%) i głubczyckim (9,6%), natomiast dane dla powiatu prudnickiego były mniej korzystne (7,3%).
- Jeśli chodzi o liczbę imprez organizowanych przez ośrodki kultury na 1000 ludności w 2021 r. sytuacja w Subregionie Południowym (4,3) była korzystniejsza w porównaniu z całą Polską (4,1) i województwem opolskim (2,6). Na pierwsze miejsce w tym zakresie wybijał się powiat prudnicki z wynikiem prawie 7 imprez na 1000 ludności, a w pozostałych powiatach dane były porównywalne wobec kraju i województwa.
- Liczba udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca w 2021 r. w subregionie (4,4) była korzystniejsza od wartości wojewódzkiej (4,2), jednak nieznacznie niższa niż wartość krajowa (4,5). Najwięcej porad w stosunku do liczby mieszkańców w 2021r. udzielono w gminach: Prudnik (5,4), Nysa (5,4), Głubczyce (5,0) i Głogówek (5,0). Analiza dynamiki zmiany liczby udzielanych porad lekarskich (w latach 2010-2021) wskazuje, że liczba porad przypadająca na 1 mieszkańca znacząco zwiększyła się w gminach: Baborów (+73,4%), Nysa (+32,1%), Skoroszyce (+23,4%). Wzrost dynamiki udzielonych porad stanowi zagrożenie dla wydolności systemu zdrowia, w momencie nadmiernego obciążenia przez pacjentów. Pacjenci na terenie subregionu najczęściej korzystają z poradni w miastach powiatowych, gdzie mają szeroki dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Na terenie subregionu systematycznie przybywa aptek ogólnodostępnych, przez co obserwuje się stały spadek liczby osób przypadających na aptekę ogólnodostępną. W badanym okresie 2010-2021 dynamika zmian w subregionie w tym zakresie wyniosła -14,4% i była korzystniejsza od sytuacji w kraju czy w województwie opolskim.
- Liczba zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w subregionie w 2021 r. (1 549) była wyższa od wartości tego wskaźnika dla kraju (1 361) czy województwa opolskiego (1 355). Najwyższą wartość wskaźnika umieralności odnotowano na terenie gmin: Branice (1 916), Lubrza (1 718), Prudnik (1 668) oraz Paczków (1 634). Największy przyrost zgonów w latach 2012-2021 odnotowano w gminach: Pakosławice (+66,6%), Kamiennik (+52,8%) oraz Lubrza (+61,5%). Przyrost umieralności w latach 2012-2021 w całym subregionie wynosił +43,4% i był znacznie wyższy od przyrostu w kraju (+27,5%) i w województwie opolskim (+24,70%).

Najważniejsze liczby

232 143

W 2021 r. Subregion Południowy zamieszkiwany był przez 232 143 osób, co stanowiło 24% ogółu ludności zamieszkującej województwo opolskie.

1 549

Liczba zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w subregionie w 2021 r. (1 549) była wyższa od wartości tego wskaźnika dla kraju (1 361) czy województwa opolskiego (1 355).

166

Średni współczynnik dotyczący liczby pracujących na 1000 ludności dla Subregionu Południowego w 2021 r. wynosił 166, co w stosunku do całej Polski (257) i województwa opolskiego (224) było na znacznie niższym poziomie.

-2,5

Saldo migracji na 1000 ludności w 2021 r. wynosiło -2,4, co świadczy, że więcej ludzi wyjeżdża niż osiedla się na terenie subregionu.

II.2.2 Sfera gospodarcza

Podsumowanie

- Biorąc pod uwagę 2021 r., liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności dla całego Subregionu Południowego (103) była niższa w porównaniu zarówno do województwa opolskiego (112) jak i całej Polski nawet (127).
- Wśród powiatów wchodzących w skład subregionu, największa komasacja podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności została odnotowana w powiecie nyskim na poziomie 111, a najniższa w powiecie prudnickim (-91). Różnica dotycząca omawianego wskaźnika pomiędzy powiatami nyskim i prudnickim była na poziomie 18%.
- Wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił 12,3 i był to na nieco niższym poziomie jak w województwie opolskim (13,3) i wobec całego kraju (15,3), w tym przypadku różnica na niekorzyść subregionu wynosiła 19%.
- Na podstawie wskaźnika dotyczącego różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami na 10 tys. ludności można ocenić, w jakiej kondycji jest przedsiębiorczość w danym regionie. Im ta różnica jest wyższa, tym lepsza sytuacja, ponieważ nowo zarejestrowane podmioty znacząco przewyższają wyrejestrowane. W ramach tego wskaźnika sytuacja w 2021 r. w Subregionie Południowym (23) była na nieco niższym poziomie jak w całym województwie opolskim (29), natomiast znacząco mniej korzystna w stosunku do całego kraju (47).
- Dla całego Subregionu Południowego wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności wynosił 38 i był on nieco niższym poziomie wobec danych dla Polski (41) jak i województwa opolskiego (40). Za to dynamika zmian w tym zakresie w latach 2010-2021 była na niższym poziomie w przypadku subregionu (35,5%) w stosunku do obszarów porównawczych. Dla Polska wskaźnik ten wyniósł 51,49%, natomiast dla województwa opolskiego 48,1%. Oznacza to, iż na przestrzeni badanego okresu nastąpił znacznie niższy przyrost tego typu instytucji na terenie subregionu w stosunku do pozostałych obszarów.
- Największą aktywność w ramach działalności fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w 2021 r. wykazywali mieszkańcy powiatu głubczyckiego.

- Przyglądając się zmiennej dotyczącej długości dróg rowerowych na 100 km², zauważa się, że powiaty prudnicki (5,9) i nyski (6,7) posiadają w tym względzie atrakcyjny potencjał na tle całego kraju (5,5) i województwa opolskiego (5,9). Jedyne, w powiecie głubczyckim poziom długości dróg rowerowych na 100 km² był bliski na poziomie 1,1, przez co negatywnie wyróżniał się wśród pozostałych jednostek. Wskaźnik dla całego subregionu wyniósł 4,8, co jest wartością niższą w porównaniu ze wskaźnikiem ogólnokrajowym i wojewódzkim.

Najważniejsze liczby

103/1000
OS.

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności dla całego Subregionu Południowego (103) była niższa w porównaniu zarówno do województwa opolskiego (112) jak i całej Polski nawet (127).

35,5%

W latach 2010-2021 była na niższym poziomie w przypadku subregionu (35,5%) w stosunku do obszarów porównawczych. Dla Polska wskaźnik ten wyniósł 51,49%, natomiast dla województwa opolskiego 48,1%.

4.8

Wskaźnik dotyczący długości dróg rowerowych na 100 km². W przypadku Subregionu Południowego odznacza się wartością niższą w porównaniu ze wskaźnikiem ogólnokrajowym i wojewódzkim. Jest on jednak znacząco zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi powiatami.

II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa

Podsumowanie

- Udział procentowy lesistości w powierzchni całego Subregionu Południowym był niekorzystny na tle porównywalnych regionów. W Subregionie Południowym w 2021 lesistość wynosiła tylko 11,1% kiedy to w całej Polsce wynosił 29,6%, a w przypadku województwa opolskiego 26,7%. Biorąc pod uwagę dane z 2021 r. najbardziej zalesione tereny w ramach Subregionu Południowego zlokalizowane były w powiecie nyskim (13%), a najmniejszy procent zalesienia w subregionie występował w powiecie głubczyckim, tylko 6,4%.
- Również analizując dane dla udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2021 r. sytuacja Subregionu Południowego 15,3% w tym zakresie była zauważalnie mniej korzystna w porównaniu do kraju 32,3% i województwa opolskiego 27,6%. Największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2021 r. odnotowano w powiecie nyskim (19,2%), a najniższy w powiecie prudnickim (8,3%).
- Średni wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca (kg) dla Subregionu Południowego w 2021 r. wynosił 214 kg i był wyższy od danych dla całej Polski (175) i województwa opolskiego (189). W ramach całego subregionu, dane dotyczące powiatu prudnickiego (183 kg) i głubczyckiego (185 kg) są na podobnym poziomie wobec obszarów referencyjnych. Największy udział zmieszanych odpadów komunalnych w 2021 r. przypadających na jednego mieszkańca odnotowano w powiecie nyskim (235 kg).
- Analizując zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2020 r. przypadające na 1 mieszkańca, wskaźnik ten dla Subregionu Południowego (31,8 m³) był korzystniejszy w porównaniu do danych dla Polski (33,5 m³) oraz na podobnym poziomie jak w województwie opolskim (31,2 m³).
- Pod względem hydrograficznym Subregion Południowy należy w całości do zlewni Odry (region Środkowej Odry oraz Górnej Odry). Główną sieć hydrograficzną Subregionu Południowego tworzą

dopływy rzeki Odra tj. Opawa, Psina, Osobłoga, Nysa Kłodzka oraz Oława. Teren Subregionu Południowego leży w obrębie 73 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). W latach 2016-2021 prowadzono badania monitoringowe dla 71 JCWP – stan wszystkich badanych oceniono jako zły.

- Obszar znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach: 109, 127, 139, 140, 141 oraz 142. W 2019 roku stan chemiczny wskazanych JCWPd był oceniany jako dobry, z wyłączeniem JCWPd 127 (słaby stan chemiczny).
- Na terenie Subregionu Południowego leżącego w granicach administracyjnych RZGW we Wrocławiu (gminy Pakosławice, Skoroszyce, Łambinowice, Grodków, Korfantów, Paczków, Otmuchów, Głuchołazy, Prudnik i Nysa) występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=10\%$, $p=1\%$ oraz międzywala rzek, przedstawione na aktualnie obowiązujących mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP), podanych do publicznej wiadomości zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo Wodne.
- Struktura osadnicza subregionu koncentruje się wokół 3 miast powiatowych: Nysy, Prudnika, Głubczyc. Obszary wiejskie charakteryzujące się rozległymi terenami uprawnymi i leśnymi okalają silnie zurbanizowane gminy miejsko-wiejskie subregionu.
- Mieszkańcy obszaru uczestniczący w badaniu sondażowym dostrzegają deficyt w postaci niskiej liczby ścieżek rowerowych (54,4%) oraz dostępności transportowej i skomunikowania (43,3%) oraz konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej (45,1% negatywnych wskazań). Dodatkowo 47,6% badanych negatywnie ocenia dostępność transportu publicznego.
- Analizując zmienną dotyczącą długości dróg rowerowych na 100 km², zauważa się, że powiaty prudnicki (6,65) i nyski (5,89) posiadają w tym względzie atrakcyjny potencjał na tle całego kraju (5,52) i województwa opolskiego (5,92). Jedynie w powiecie głubczyckim poziom długości dróg rowerowych na 100 km² wynosił jedynie 1,13, przez co negatywnie wyróżniał się wśród pozostałych jednostek.
- Biorąc po uwagę bezpieczeństwo w ruchu drogowym w 2021 roku, wartość wskaźnika liczby wypadków drogowych na 100 tys. ludności w powiatach wchodzących w skład subregionu jest niższa (powiat głubczycki – 43,5, powiat nyski – 46,4, powiat prudnicki – 53,0) niż wartość ogólnopolska (60,1) i wojewódzka (56,4).
- Wskaźnik gęstości zaludnienia w subregionie w 2021 r. wynosiła 94 os./km². Tym samym, był niższy od gęstości zaludnienia w kraju (122 os./km²) oraz w województwie opolskim (103 os./km²). Najniższą gęstość zaludnienia odnotowano w gminie wiejskiej Kamiennik, wynosiła 38 os./km², natomiast najwyższą w następujących gminach: Nysa (257 os./km²), Prudnik (217 os./km²), Paczków (153 os./km²) oraz Głuchołazy (138 os./km²).
- Poziom pokrycia poszczególnych gmin miejscowymi planami zagospodarowania jest bardzo zróżnicowany na terenie subregionu. Według stanu na 2021 r. jedynie w gminie Korfantów pokrycie planami wyniosło 100%, w pozostałych jednostkach nie przekroczyło 64%. Gminami, w których wskaźnik pokrycia wyniósł poniżej 10% były: Branice, Głubczyce, Otmuchów oraz Paczków. W latach 2010-2021 w przypadku 2 gmin wskaźnik pokrycia wzrósł znacząco: Prudnik (+43,1%) oraz Baborów (+41,9 pkt. proc.), w przypadku 2 gmin nie uległ żadnym zmianom (Łambinowice, Pakosławice), natomiast w ramach gminy Kamiennik poziom pokrycia spadł o 4,4 pkt. proc.
- Udział gruntów komunalnych w powierzchni ogółem subregionu wynosił w 2021r. 4,3% i był nieco wyższy od wskaźnika kraju (3,4%) i województwa opolskiego (3,6%). Wskaźnik udziału gruntów komunalnych jest bardzo zróżnicowany w poszczególnych gminach subregionu. Jednakże oscyluje na poziomie do 8% - najwyższą wartość wskaźnika uzyskała gmina Nysa.
- Najlepszy dostęp do szerokopasmowego Internetu dla prędkości minimum 30 mb/s mają mieszkańcy powiatu głubczyckiego, a dokładnie gmin: Baborów, Kietrz, Branice. Brak

dostatecznego dostępu odnotowuje się z kolei w powiecie nyskim, w gminach: Skoroszyce, Pakosławice i Paczków. Na terenie subregionu występuje znaczne przestrzenne zróżnicowanie nasycenia wskazanymi usługami dla mieszkańców. Subregion nie odznacza się wyraźnie na tle kraju (49,0), natomiast na tle województwa opolskiego (87,4) dostrzegalne są deficyty omawianych usług cyfrowych, które dotyczą w szczególności obszarów wiejskich.

Najważniejsze liczby

214

Średni wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca (kg) dla Subregionu Południowego w 2021 r. wynosił 214 kg i był wyższy od danych dla całej Polski (175) i województwa opolskiego (189).

100%

Poziom pokrycia powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania w gminie Korfantów. Dla całego subregionu wskaźnik wynosi 28,4%.

11,1%

Udział procentowy lesistości w powierzchni całego Subregionu Południowego.

II.3. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego

II.3.1 Uwarunkowania ogólne

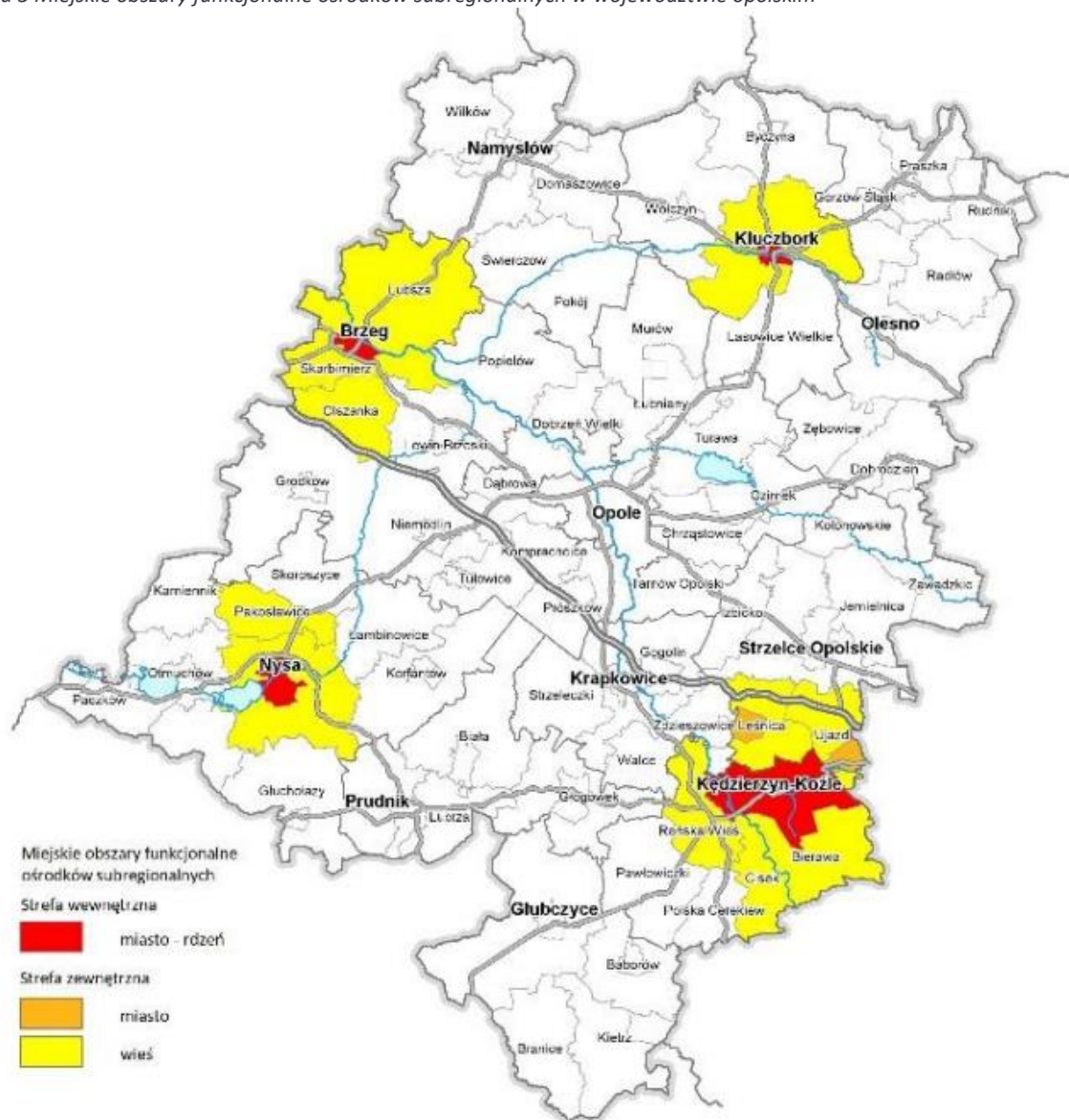
W strukturze przestrzennej województwa opolskiego subregion znajduje się w tzw. strefie centralnej, na południe od Aglomeracji Opolskiej – głównej struktury rozwojowej regionu. Oprócz Aglomeracji Opolskiej, Subregion Południowy sąsiaduje również z Subregionem Brzeskim i Kędzierzyńsko-Strzeleckim (w woj. opolskim) oraz z Subregionem Zachodnim (woj. śląskie).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego definiuje w obrębie Subregionu Południowego:

- miasto Nysa, jako ośrodek subregionalny,
- miasta Prudnik i Głubczyce będące ośrodkami ponadlokalnymi.

Cechą charakterystyczną województwa opolskiego jest także fakt, że tylko trzy miasta funkcjonują, jako gminy miejskie (Opole, Kędzierzyn-Koźle i Brzeg), podczas gdy pozostałe współtworzą gminy miejsko-wiejskie. Biorąc pod uwagę liczbę ludności gmin, Nysa, jako główny ośrodek Subregionu Południowego, wskazany jest na trzecim miejscu w województwie pod kątem potencjału ludnościowego.

Grafika 5 Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych w województwie opolskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

Sfery południowa, do której należy Subregion Południowy to sfery najbardziej problemowa, zarówno ze względu na procesy depopulacyjne, jak i poziom zamożności (szczególnie gminy wiejskie), a także wykorzystywanie środków z funduszy europejskich (w tym przypadku akurat gminy wiejskie uzyskują relatywnie dobry wynik per capita). Problemem tej sfery jest „rozrywanie jej” przez budowanie relacji z Opolem, gdy jednocześnie główne miasto tej sfery – Nysa położona jest w skrajnej części sfery. Trudno jest zakładać, że planowane powiązania dopełniające rozwój funkcji (na linii Nysa–Prudnik–Głubczyce) będą ważniejsze niż relacje tych ośrodków z Opolem, jednak utrzymanie spójności komunikacyjnej tej sfery powinno być traktowane, jako dodatkowy impuls do rozwoju oferty biznesowej (także turystycznej), w tym wykorzystania przygranicznego położenia obszaru⁵.

⁵ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2030 roku, diagnoza regionalna, Opole 2020.

Grafika 6 Strefy wewnętrzna i zewnętrzna przygranicznego obszaru funkcjonalnego

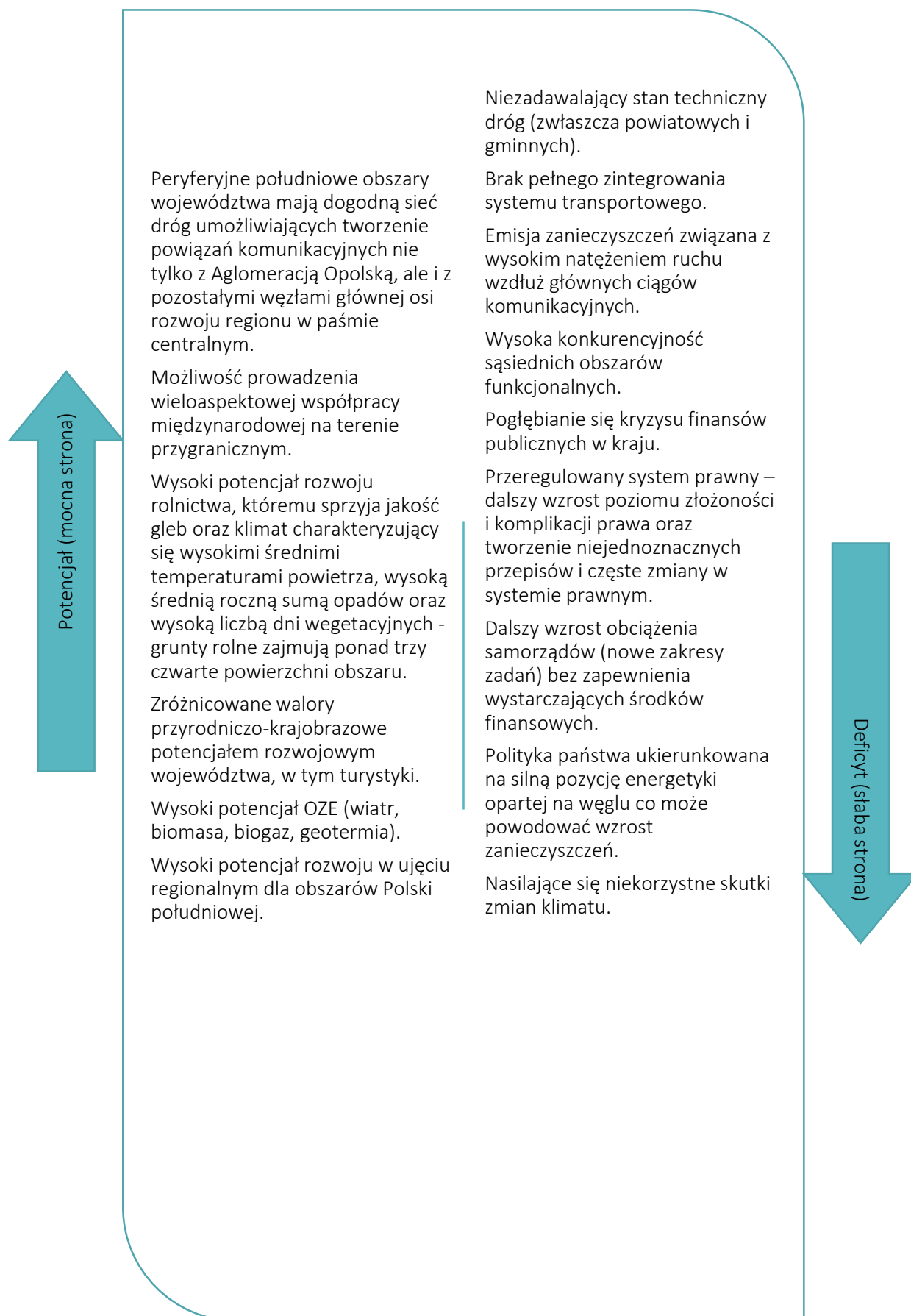
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

W skali ogólnokrajowej wszystkie pięć ośrodków miejskich (Opole, Brzeg, Kluczbork, Kędzierzyn-Koźle, Nysa) cechuje się wysoką dostępnością komunikacyjną, co wynika ze specyfiki województwa: położenia pomiędzy aglomeracjami wrocławską i górnośląską, bogatej infrastruktury w podstawowym korytarzu wschód-zachód (autostrada A4 i linia kolejowa nr 132), czy też niewielkich odległości do lotnisk Wrocław-Strachowice i Katowice-Pyrzowice. Z uwagi na oddalenie od głównego korytarza wschód-zachód, sytuacja Nysy i Kluczborka w tym zakresie jest słabsza niż pozostałych trzech ośrodków, ale wciąż bardzo dobra na tle kraju. Sam Subregion Południowy charakteryzuje się utrudnioną dostępnością transportową do centrum regionu (Opola), barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórszych oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa), dominuje w nim funkcja rolnicza.

Subregion Południowy jest położony w większości na terenie podregionu nyskiego. Podregion nyski obejmuje swoim zasięgiem pięć powiatów województwa opolskiego: nyski, prudnicki, brzeski, kluczborski oraz namysłowski. Podregion należy do najslabiej rozwiniętych gospodarczo obszarów kraju. Niski poziom PKB na 1 mieszkańca w latach 2017–2019 w powiecie nyskim utrzymywał się na poziomie 59,7% średniej krajowej.

Podregion nyski obejmuje tereny przygraniczne, z czym wiąże się możliwość rozwijania współpracy ponadnarodowej. Ze względu na walory środowiska naturalnego oraz bogactwo kulturowe obszar ma również duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki.

Subregion Południowy uważany jest za istotny ośrodek turystyczny województwa opolskiego, który wyróżnia się na tle podobnych ośrodków z sąsiedzkiego województwa dolnośląskiego. Wśród najważniejszych elementów obszaru należy podkreślić bliskość do kompleksu sztucznych jezior utworzonych na Nysie Kłodzkiej. Potencjał turystyczny subregionu jest oparty przede wszystkim na zasobach przyrodniczych w jego okolicy. W budowaniu przewag konkurencyjnych w tym zakresie ważne jest intensywne wykorzystywanie rekreacyjne przez turystów i mieszkańców jezior Nyskiego i Otmuchowskiego oraz możliwość zwiedzania czeskiego masywu górskiego Jesioników (Pradziad), jak również zabytków samego miasta Nysa, które dzięki swojemu położeniu oferuje także dostęp do zasobów turystycznych Kotliny Kłodzkiej (w tym położonego na jej północno-wschodnim skraju Złotego Stoku).

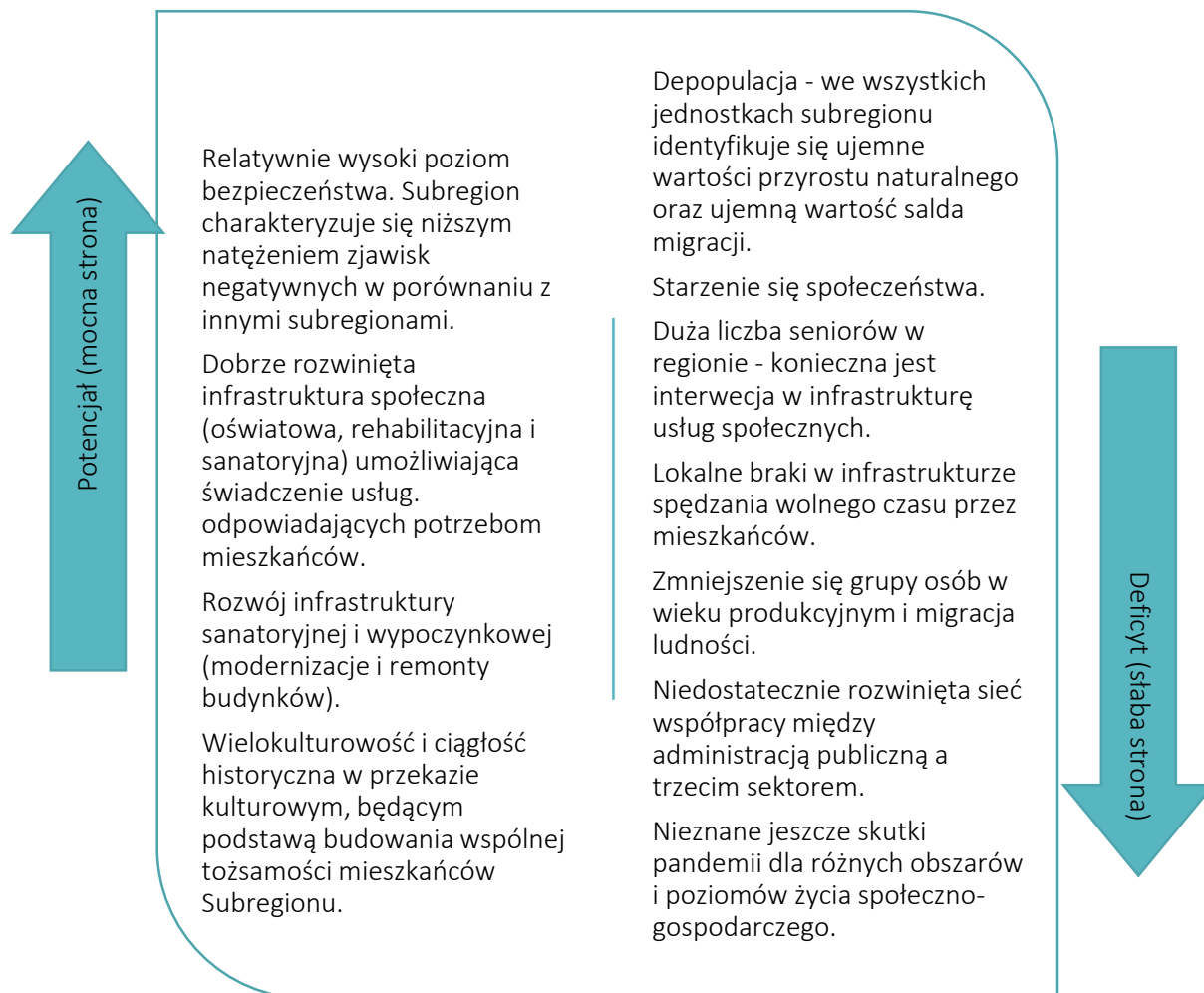
II.3.2 Otoczenie społeczne

Analiza otoczenia społecznego jest zobrazowana wskaźnikami z obszaru polityki społecznej. Biorąc pod uwagę uwarunkowania w skali województwa opolskiego, wskazuje m.in. na spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego i liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Z kolei poprawa wartości wskaźnika rozwoju społecznego sytuuje województwo opolskie wśród regionów wysoko rozwiniętych i wynika z rozwoju w wymiarze zdrowia, edukacji i zamożności.

Na terenie Subregionu Południowego przeprowadzono badania, podczas których respondenci oceniali ogólne warunki życia, w tym pozycja materialną, miejscowości zamieszkania czy ogólną satysfakcję z pozycji zawodowej i warunków pracy. Respondenci wskazywali na kilka głównych deficytów występujących na obszarze subregionu. Najwyższe negatywne wskazania dotyczyły możliwości znalezienia zatrudnienia, liczby ścieżek rowerowych oraz dostępności do służby zdrowia. Mimo że te elementy mają różną rangę, dwa dotyczą podstawowego zabezpieczenia, a trzeci, jakości życia, wszystkie kwestie są istotne dla mieszkańców. Inne aspekty, które zostały negatywnie ocenione dotyczą spraw związanych, z jakością oferty kierowanej do dzieci i młodzieży oraz infrastruktury drogowej – stanu dróg i dostępności transportowej oraz skomunikowania.

Opisywane w diagnozie strategicznej dla województwa opolskiego deficyty wskazują również na negatywne procesy demograficzne, w tym zwłaszcza zjawisko depopulacji (kształtowane znacząco przez ujemny przyrost naturalny i w mniejszym stopniu przez ujemne saldo migracji) oraz starzenie się społeczeństwa, stanowią wciąż aktualną barierę oraz zagrożenie dla obecnego i przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa opolskiego.

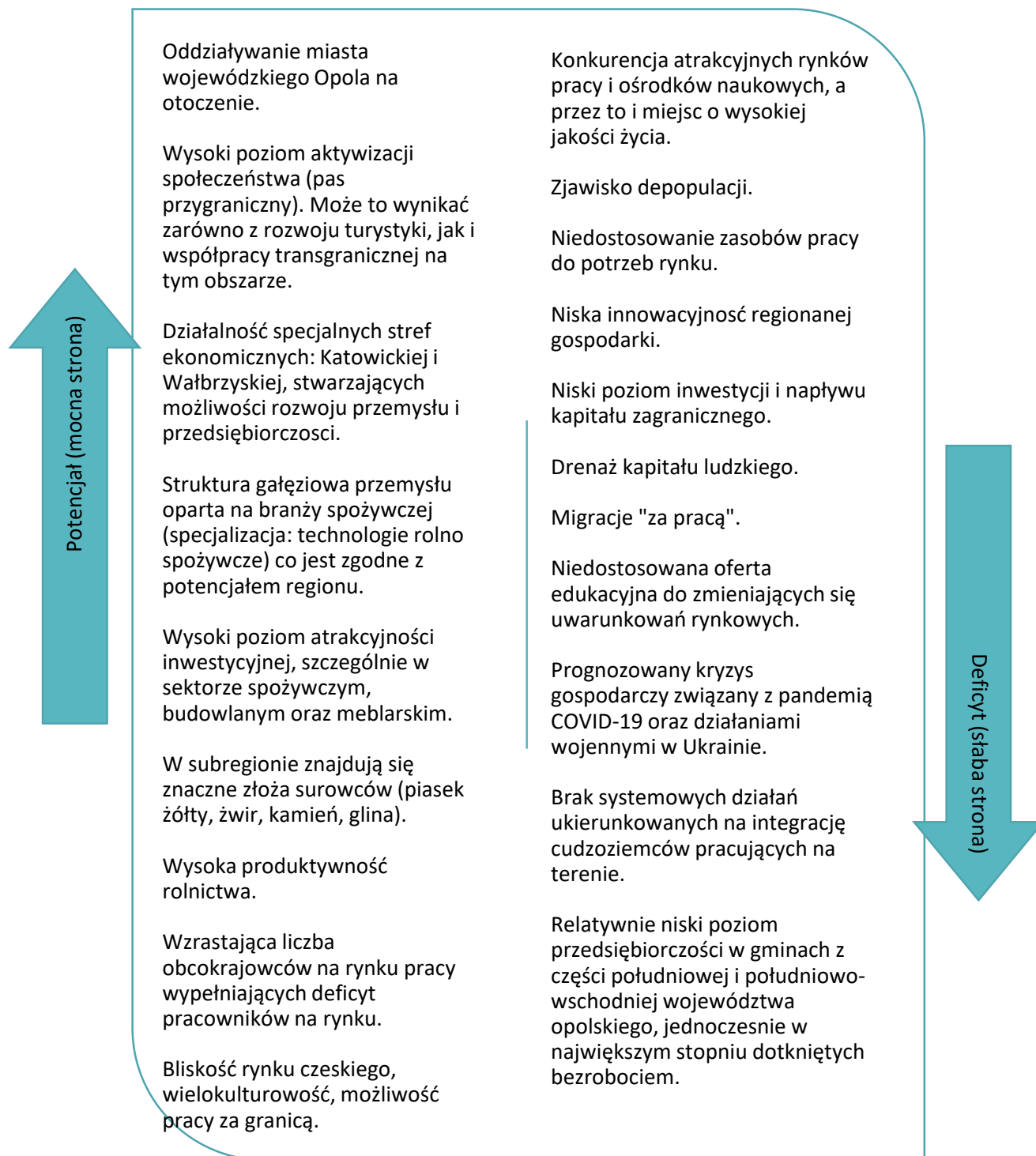
Subregion Południowy, podobnie jak województwo opolskie oraz pozostałe subregiony, charakteryzuje się zmniejszającą się liczbą mieszkańców. Prognozy długoterminowe nie są optymistyczne. Odwrócenie tego negatywnego trendu będzie największym wyzwaniem polityki społecznej kraju, w dużym stopniu zdeterminuje realizację lokalnej polityki społecznej na obszarze poszczególnych gmin. Zwiększenie liczby urodzeń i zatrzymanie migracji, przede wszystkim młodych osób, zależą będzie prawdopodobnie od poprawy sytuacji na rynku pracy. W celu poprawy samej jakości życia, do głównych wyzwań należy inwestowanie w infrastrukturę rekreacyjną i sportową pozwalającą w pełni wykorzystać walory przyrodnicze. Kolejnym ważnym aspektem jest rewitalizacja obszarów o cennych walorach kulturowych (zwłaszcza kultura sakralna oraz dziedzictwo historyczne).

II.3.3 Otoczenie gospodarcze

Województwo opolskie, w stosunku do wskaźników krajowych, charakteryzuje średni poziom rozwoju gospodarczego, mierzony wartością produktu krajowego brutto na mieszkańca. Mimo systematycznego wzrostu PKB per capita, obserwuje się pogorszenie relacji w stosunku do wartości osiągniętych średnio w kraju. Jedną z przewag konkurencyjnych obszaru jest zróżnicowana struktura przemysłu (przemysł spożywczy, mineralny, metalowy oraz chemiczny). Województwo opolskie charakteryzuje się także wysoko produktywnym rolnictwem, któremu sprzyja nie tylko wysoki poziom kultury rolnej, ale i potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, (czyli warunki klimatyczne, glebowe czy ukształtowanie terenu – obszar jest stosunkowo płaski). Subregion Południowy charakteryzuje niższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców, liczony według wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności. Wartość dla subregionu była niższa w porównaniu zarówno do województwa opolskiego o 7%, jak i całej Polski nawet o 19%. Odnotowuje się także odpływ kadr pracowniczych do sąsiednich ośrodków wzrostu gospodarczego (Wrocław, Katowice).

Problemem subregionu jest jego rozrywanie wewnętrzne poprzez budowanie relacji z Opolem, gdy jednocześnie główne miasto tej strefy – Nysa położona jest w skrajnej części obszaru. Trudno jest zakładać, że planowane powiązania dopełniające rozwój funkcji (na linii Nysa–Prudnik–Głubczyce) będą ważniejsze niż relacje tych ośrodków z Opolem, jednak utrzymanie spójności komunikacyjnej tej strefy powinno być traktowane, jako dodatkowy impuls do rozwoju oferty biznesowej (także turystycznej), w tym wykorzystania przygranicznego położenia obszaru.

II.3.4 Uwarunkowania w skali globalnej

W oparciu o aktualne informacje związane z sytuacją międzynarodową, należy wskazać następujące zagadnienia, jako mające wpływ na realizację założeń rozwojowych Subregionu Południowego:

- światowy kryzys gospodarczy związany z pandemią COVID-19. Skutki gospodarcze, biorąc pod uwagę prognozy PKB, są jednoznacznie negatywne, jednak należy podkreślić, że okresy kryzysów są również szansą na pozytywną zmianę i tak podchodzi do nich znaczna część przedsiębiorców,
- zmiany w zakresie bezpieczeństwa kraju związane z wojną w Ukrainie – napływ uchodźców wojennych oraz zmiana w zakresie polityki bezpieczeństwa wewnętrznego na wiele lat zmieniają perspektywy zarówno w sferze społecznej (współistnienia i życia publicznego) oraz gospodarczej (pojawienie się napływu zagranicznej siły roboczej). Nie są znane w tej chwili oraz trudne są do analizy skutki wydłużającego się konfliktu zbrojnego w perspektywie długoterminowej,
- zmiany klimatyczne – problemem globalnym dotyczącym region są zmiany klimatyczne, które generują nie tylko ekstremalne zjawiska pogodowe, ale również są lub, w niedalekiej przyszłości, mogą być powodem występowania problemów społecznych (migracje klimatyczne, choroby związane z ociepleniem klimatu, konieczność adaptacji do nowych warunków życia, niedobory wody i żywności),
- postęp technologiczny – uwarunkowania związane z rewolucją wynikającą z coraz szerszego i bardziej zaawansowanego stosowania technologii w każdej dziedzinie życia. Robotyzacja a także cyfryzacja będą miały wpływ na wypieranie ludzi z niektórych zawodów, a w części z nich znacząco wspierały rozwój gospodarczy. Jednocześnie postęp technologiczny będzie stwarzał możliwości rozwoju nowych zawodów,
- wzrost konkurencyjności gospodarek państw pozaeuropejskich – konkurencyjność pojedynczych państw europejskich będzie prawdopodobnie spadała, zwłaszcza w kontekście współpracy gospodarczej. Tym bardziej rozwój Polski, będzie w większym stopniu zależał od współpracy w ramach UE oraz będzie powiązany i uzależniony od koniunktury światowej. Niebagatelne znaczenie będzie miała przedłużająca się gospodarcza i polityczna izolacja Rosji na arenie międzynarodowej.

II.3.5 Uwarunkowania regionalne

Regionalne uwarunkowania zewnętrzne ograniczone są do wpływu polityk lokalnych na działania na szczeblu wojewódzkim. Wśród najważniejszych należy wskazać:

- Politykę inwestycyjną nakierowaną na ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz dbanie o środowisko przyrodnicze,
- Podjęcie działań ograniczających skutki pandemii COVID-19. Czynnikiem mającym olbrzymi wpływ w ciągu ostatniego okresu na rozwój Subregionu Południowego, jak i całego świata, jest pandemia zakaźnej choroby COVID-19 wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2. Wpływ pandemii na rozwój lokalny, w tym społeczny, zdrowotny i gospodarczy będzie mógł zostać oceniony dopiero po jej zakończeniu. Niemniej już w chwili obecnej widoczne są określone trendy w różnych obszarach życia społecznego czy gospodarczego. Ważnym z punktu widzenia ograniczania jej skutków jest wdrażanie instrumentów związanych z jednej strony na poprawę warunków świadczenia usług społecznych i zdrowotnych, z drugiej, kształtowanie czynników rozwoju gospodarczego (m.in. poprzez stymulowanie wzrostu rynku pracy),
- Współpracę transgraniczną z podmiotami z Republiki Czeskiej poprzez uczestnictwo w projektach i wydarzeniach organizowanych w ramach euroregionów. W skład dwóch z nich – Pradziad i Silesia, wchodzi gminy będące członkami Subregionu Południowego. Wskazana przynależność wpływa na konieczność podjęcia próby pogłębienia współpracy pomiędzy partnerami po obu stronach granicy, w celu osiągnięcia wyznaczonych zamierzeń,
- Realizację działań wyrównujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego kraju – region powinien wykorzystywać i wzmacniać własne zasoby kapitału ludzkiego i instytucjonalnego w celu maksymalnie efektywnego pozyskiwania zasobów zewnętrznych. Działania w obrębie województwa opolskiego skupione będą zwłaszcza wokół kształtowania postaw przedsiębiorczych na obszarach o niskich wskaźnikach rozwoju gospodarczego. Niebagatelny wpływ na kształtowanie tej sfery działalności będą miały podmioty ekonomii społecznej oraz instytucje otoczenia biznesu. Ważne jest stworzenie optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- Podjęcie działań związanych z odwróceniem niekorzystnych zmian demograficznych poprzez skuteczne wdrażanie rozwiązań ukierunkowanych na wspieranie polityki senioralnej i rodzinnej, w tym opieki nad dziećmi oraz wspierających integrację i pomoc emigrantom, w tym stwarzanie warunków do osiedlenia dla uchodźców wojennych.

II.4 Analiza SWOT

Poniżej w formie podsumowania strategicznego zaprezentowano analizę SWOT obszaru Subregionu Południowego, obejmującą kluczowe czynniki spośród analiz opisanych w poprzednich rozdziałach.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie pomiędzy miastami wojewódzkimi: Opolem, Wrocławiem i Katowicami. • Bliskość autostrady A4 i węzła autostradowego. • Dostępność komunikacyjna do sieci dróg krajowych i wojewódzkich, w tym dobre połączenia transgraniczne. • Bardzo wysokie możliwości obsługi ruchu turystycznego. Powiat nyski zalicza się do 20% powiatów w Polsce o najwyższym wskaźniku liczby miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców. • Unikalne zasoby przyrodnicze i kulturowe w oparciu, o które można budować markę subregionu - zasoby przyrodnicze do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. • Możliwość tworzenia zróżnicowanych produktów turystycznych (zasoby kultury materialnej, warunki do aktywnego wypoczynku). • Rozwój rolnictwa i przetwórstwa w oparciu o produkty regionalne – dynamiczny rozwój rynku ekologicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski ogólny poziom rozwoju subregionu w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi województwa. • Duże dysproporcje pomiędzy gminami związane z atrakcyjnością osiedleńczą obszaru. • Suburbanizacja. • Obecny ład przestrzenny w niewystarczającym stopniu spełnia potrzeby mieszkańców. Występują także braki w dokumentach planistycznych, zaś istniejące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego hamują rozwój budownictwa mieszkalnego. • Brak wyspecjalizowanych kadr pracowniczych.

Najważniejsze szanse / potencjały	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Teren Subregionu Południowego jest zaliczony do obszaru szczególnego wsparcia – ukierunkowanej interwencji KSRR na określone miasta i gminy, w sposób uwzględniający przepływy ludności, kapitału i procesów pozwalające zlikwidować kluczowe bariery rozwoju tych terenów. • Zmiana dynamiki na rynku pracy związana z napływem uchodźców. • Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie ważnych projektów inwestycyjnych i społecznych: fundusze strukturalne Unii Europejskiej, programy krajowe. • Duża liczba obiektów (w tym zabytków kultury materialnej) oraz przestrzeni możliwych do przeprowadzenia rewitalizacji i wdrożenia nowych funkcji. • Możliwości rozwojowe branży turystycznej, która w perspektywie długoterminowej może stać się istotnym elementem regionalnej gospodarki - wzrost zainteresowania turystów obszarem o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i licznych zabytkach. • Polityka Unii Europejskiej nastawiona na odnawialne źródła energii daje szansę na zachowanie dobrego stanu środowiska naturalnego. • Definiowanie Nysy i Prudnika, jako miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Powyższe stanowi szansę na pozyskanie dodatkowych środków zewnętrznych na walkę z marginalizacją społeczno-gospodarczą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drenaż kapitału ludzkiego przez wiodące ośrodki wzrostu województwa dolnośląskiego i opolskiego (Wrocław, Opole) oraz Konurbację Górnośląską. • Konsekwentny spadek ludności mający duże znaczenie dla potencjału demograficznego obszaru i warunkujący niekorzystne perspektywy dla jego rozwoju. W 2030 roku w porównaniu do 2018 roku ujemny współczynnik przyrostu naturalnego w województwie zwiększy się ponad 2,5-krotnie (z -2,1% do - 5,5%), a w szczególnie złej sytuacji będą powiaty: nyski, kędzierzyńsko-kozielski, głubczycki i miasto Opole. • Starzenie się społeczności. • Trudności związane z finansowaniem inwestycji komunalnych (brak wolnych środków budżetowych, ograniczenie subwencji zewnętrznych, spadek dochodów budżetu z podatków). • Dalszy wzrost obciążenia samorządów – scedowanie większej liczby zadań na gminy bez jednoczesnego zapewniania środków finansowych na ich realizację, przyczyniająca się do stałego spadku możliwości inwestycyjnych samorządów. • Niepewna sytuacja na rynku pracy będąca wynikiem pandemii COVID-19. • Zmieniająca się dynamicznie sytuacja geopolityczna - zagrożenie związane z oddziaływaniem wojny w Ukrainie.

- Wzrost występowania miejscowych zagrożeń, które wynikają z ekstremalnych zjawisk pogodowych.

III Założenia rozwojowe Subregionu Południowego

III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju Subregionu Południowego w perspektywie roku 2030

Wizja Subregionu Południowego

W związku z kontynuowaniem współpracy między partnerami tworzącymi Subregion Południowy, wizja rozwoju nie ulega znaczącej zmianie w odniesieniu do dotychczasowych dokumentów. Jest to podyktowane trafnym brzmieniem jej zapisów, które zostały poddane ewaluacji po podjętych działaniach w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Warto zwrócić jednak uwagę na kilka ważnych elementów.

I	Wizja (podobnie jak misja) nie jest obligatoryjną częścią strategii ponadlokalnej, natomiast jej umieszczenie zapewnia przywołaną już komplementarność międzyokresową oraz wskazuje na rzeczywisty kierunek docelowy, do którego zmagają partnerzy w ramach subregionu.
II	Brzmienie wizji w ujęciu treściowym silniej koncentruje się na czynnikach środowiskowych, dziedzictwie oraz transporcie.
III	Treść wizji rozwoju w perspektywie roku 2030 została uzupełniona o wymienione elementy wpływające na zwiększenie poziomu integracji oraz jej realnego charakteru w oparciu o kluczowe czynniki.
IV	Wizja w dalszym ciągu utrzymana jest w skondensowanym charakterze umożliwiającym jej jasne komunikowanie.
V	Wizja stanowi element strategii ponadlokalnej Subregionu Południowego niemniej można ją równocześnie odnosić do poziomu operacyjnego odnoszącego się do interwencji w ramach mechanizmu IIT.

W obrębie wizji Subregionu Południowego zawierają się główne aspiracje rozwojowe samorządów subregionu. W niniejszej Strategii są one rozumiane jako suma sukcesów samorządów i podejmowanych przez nie działań w wymiarze zintegrowanym.

Wizja 2030

Subregion Południowy w roku 2030 stanowi przestrzeń łączącą walory przyrodnicze z innowacyjną gospodarką, zapewniającą wysoką jakość usług publicznych oraz atrakcyjne miejsce do życia.

Subregion Południowy poprzez realizację wspólnych działań, osiągnie efekt skali w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego przy jednoczesnym łagodzeniu skutków kryzysu klimatycznego.

Sukces Subregionu Południowego przekłada się na wzmocnienie jego przewag konkurencyjnych w województwie opolskim oraz poprawę atrakcyjności wizerunku obszaru.

Misja Subregionu Południowego

Misja to kolejna po wizji część nieobligatoryjna strategii ponadlokalnej. W przedmiotowym opracowaniu została umieszczona, jako cel nadrzędny spajający poziom interwencji strategicznej oraz operacyjnej. Misja konkretyzuje zapisy wizji sprowadzając je do możliwie konkretnego komunikatu, postulatu czy zasady, zgodnie, z którą będziemy podejmować działania w imię urzeczywistnienia wizji.

Misja 2030

Podejmowanie wspólnych działań na rzecz podnoszenia jakości dostępnych usług, wzmocnienia powiązań funkcjonalnych, zrównoważonego rozwoju gospodarczego przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i lokalnego potencjału kulturowego Subregionu Południowego.

III.2 Cele strategiczne Subregionu Południowego wraz z uzasadnieniem

Rozdział opisuje cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 10e. ust. 3. Pkt. 1).

Cele strategiczne Subregionu Południowego zostały określone w ramach trzech domen strategicznych – wymiarów przywołanych przez ustawodawcę w Ustawie o samorządzie gminnym. Logika prezentowanej interwencji polega na wskazaniu trzech tematycznie wyodrębnionych celów i zakotwiczenie ich w obszarach planistycznych. Rozwinięcie celów strategicznych będzie się znajdowało w kolejnym rozdziale.

Wymiary, domeny, obszary planowania strategicznego w Subregionie Południowym		
I Wymiar społeczny	II Wymiar gospodarczy	III Wymiar przestrzenny

Warto podkreślić, że wyznaczone wymiary – w ramach, których określono poniżej cele strategiczne – są kompletne, a więc obejmują całość zagadnień, w których samorządy mogą podejmować skuteczną interwencję w formule zintegrowanej, jednocześnie wyznaczając linię demarkacyjną m.in. w odniesieniu do projektów, które należą do domeny indywidualnej aktywności partnerów w ramach Subregionu Południowego. Przedstawione cele strategiczne wyznaczają obszary działania subregionu, jako porozumienia samorządów na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego – co więcej, mają charakter kontynuacji i nawiązania do już zrealizowanych projektów.

Wymiar	Cel strategiczny
I	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu</p> <p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych w subregionie</p> <p>Cel strategiczny 3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu</p>
II	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów subregionu</p> <p>Cel strategiczny 5. Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym</p>
III	<p>Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji</p> <p>Cel strategiczny 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu</p>

Cel strategiczny 1.**Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu**

Pierwszy cel strategiczny koncentruje się na poprawie szeroko rozumianej sfery infrastrukturalnej dla świadczenia usług społecznych i edukacyjnych w Subregionie Południowym. Wysoki standard oraz jakość usług publicznych na poziomie subregionalnym jest głównym wyzwaniem związanym z realizacją polityk publicznych i wymaga zaangażowania instytucjonalnego wszystkich partnerów subregionu.

Wśród najważniejszych wyzwań w zakresie infrastrukturalnym, dla sektora edukacyjnego, należy wymienić zakup wyposażenia dedykowanego placówkom oświatowym i edukacyjnym oraz modernizację bazy obiektów edukacyjnych. Interwencja powinna uwzględniać dostosowanie jej do uczniów ze szczególnymi potrzebami, niepełnosprawnych i niesamodzielnych.

W zakresie pomocy społecznej istotne jest przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. W tym aspekcie niezwykle istotne jest współdziałanie na wielu płaszczyznach, przede wszystkim poprzez szeroko rozumianą interwencję związaną z dostępnością obiektów dla wielu grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem ze względu na wiek czy niepełnosprawność. Ważnym elementem jest również rozwój mieszkalnictwa dedykowanego osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Kolejny aspekt dotyczy infrastruktury zdrowia publicznego i podjęcia działań związanych z rozwojem infrastruktury (np. infrastruktura zdrowia w postaci przychodni podstawowych i specjalistycznych, dostępu do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej) oraz rozwojem działań profilaktycznych, bardzo istotnych dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

	Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej
	Rozwój mieszkalnictwa sektora społecznego (specjalnie dedykowanego)
	Szkoły i przedszkola
	Infrastruktura usług publicznych
	Dostępność dla osób niepełnosprawnych
	Cyfryzacja usług publicznych

Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych w subregionie

Cel strategiczny 2 obejmuje działania zmierzające do poprawy sfery usług publicznych, które są świadczone przez samorządy skupione w Subregionie Południowym.

Standard usług publicznych bezpośrednio koreluje ze wskaźnikami świadczącymi o poziomie prowadzonej polityki społecznej, co ma niebagatelne znaczenie dla subregionu jako obszaru aspirującego do posiadania wysokiej oceny atrakcyjności w zakresie miejsca zamieszkania. Cel zakłada realizację działań ukierunkowanych na poprawę jakości świadczonych usług publicznych w kluczowych obszarach. Tym samym cel strategiczny odnosi się do sfery edukacji, kultury, pomocy społecznej, ale również sfery spędzania czasu wolnego chociażby poprzez aktywność fizyczną: sport czy rekreację.

Ważne jest prowadzenie działań na rzecz współdziałania opieki zdrowotnej z usługami z obszaru wsparcia społecznego. Jednym z istotnych aspektów związanych ze zdrowiem publicznym jest zapewnienie również wysokiej jakości opieki senioralnej – umożliwienie starszym mieszkańcom regionu skorzystania z usług teleopieki, organizacja zajęć w ramach funkcjonowania klubów seniora i świetlic oraz stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dostosowanej do ich potrzeb.

Istotnym elementem jest także zapewnienie dostępności do usług w sposób zdalny, co wiąże się bezpośrednio z cyfryzacją zasobów, tworzeniem baz elektronicznych oraz możliwością załatwiania spraw przez mieszkańców z domu, za pomocą komputera osobistego.

Kolejnym aspektem jest rozwój oferty edukacyjnej oraz podniesienie jakości kształcenia na obszarze. Cel strategiczny skupia się na działaniach obejmujących zarówno wspieranie szkolnictwa podstawowego jak i zawodowego co wynika z charakterystyki gospodarczej subregionu. Kluczowe jest dostosowanie systemu edukacji do potrzeb regionalnego rynku pracy.

	Zdrowie publiczne
	Kształcenie dzieci i młodzieży
	Wysoki poziom usług publicznych
	Polityka senioralna i rodzinna
	Edukacja na poziomie podstawowym, zawodowym i wyższym

Cel strategiczny 3.**Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu**

Cel strategiczny dotyczy podstawowej kwestii związanej z jakością życia na obszarze. Zagospodarowanie czasu wolnego przez mieszkańców subregionu jest istotne z punktu widzenia podnoszenia atrakcyjności Subregionu Południowego. Podniesienie jakości i rozszerzenie oferty sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców powinno uwzględniać szeroko rozumianą atrakcyjność połączoną z możliwością integracji różnych grup społecznych (w tym niepełnosprawnych czy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym). Oferta dostosowana do ich potrzeb buduje atrakcyjność inwestycyjną regionu.

Niezwykle ważnym aspektem zawartym w celu strategicznym jest rozwijanie sektora usług publicznych związanych z zaspokajaniem potrzeb wyższego rzędu. Atrakcyjne wydarzenia o charakterze lokalnym budują trwałe więzi na poziomie społecznym i instytucjonalnym. Umożliwiają również utworzenie spójnych planów promocji, w oparciu o wydarzenia cykliczne, będącą wizytówką całego obszaru. Na poziomie subregionalnym została zdiagnozowana potrzeba wzmocnienia sektora organizacji pozarządowych, w zakresie wymiany doświadczeń oraz realizacji wspólnych zadań. Ważne jest także zaangażowanie podmiotów zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami oraz instytucjami działającymi na rzecz seniorów w celu dostosowania szczegółów oferty do różnych grup społecznych. Istotnym elementem jest również równoległe budowanie ofert dla dzieci i młodzieży w celu zaangażowania grupy społecznej, która wykazuje się stosunkowo wysokim zainteresowaniem wydarzeniami w regionie.

Działania związane z rozwojem oferty spędzania czasu wolnego powiązane powinny zostać z działaniami rewitalizacyjnymi, np. organizując wydarzenia na obszarze rewitalizacji, z wykorzystaniem zmodernizowanych obiektów. Biorąc pod uwagę traktowanie rewitalizacji jako narzędzia zmiany społecznej, warto w ten sposób ją wykorzystać.

Kultura dostępna i dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych

Oferta spędzania czasu wolnego

Modelowa rewitalizacja

Społeczeństwo obywatelskie

Cel strategiczny 4.

Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów subregionu

Subregion Południowy posiada zasoby naturalne oraz istotne i rozpoznawalne dziedzictwo kulturowe i historyczne. Stymulowanie gospodarki musi koncentrować się na m.in. wykorzystaniu potencjału środowiska naturalnego (jako czynnika rozwojowego dla turystyki i rekreacji) oraz maksymalizacji dywersyfikacji struktury gospodarczej.

Kluczowe jest tworzenie warunków do rozwoju Subregionu Południowego, jako ośrodka gospodarczego ukierunkowanego na wsparcie kluczowych branż w subregionie.

Zwłaszcza, iż rynek pracy w subregionie charakteryzuje się migracjami na poziomie wewnętrznym i zewnętrznym (poza subregion). Konieczne jest podjęcie działań na rzecz rozwoju wewnętrznego w zakresie regionalnej gospodarki. Istotne jest również tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej. Należy nadać również rangę działaniom miękkim ukierunkowanym na kształcenie, głównie zawodowe oraz promocję gospodarczą obszaru.

Posiadanie kluczowego zasobu, jakim jest uczelnia wyższa (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych), pozwala na poprawę atrakcyjności obszaru, jako miejsca pracy dla osób po studiach (co aktualnie stanowi słabą stronę). Umożliwia też kreowanie polityki edukacyjnej ukierunkowanej na kształcenie poprzez wąskie specjalizacje regionalne. Warto podjąć współpracę z przedsiębiorstwami w zakresie przygotowania wykwalifikowanych kadr pracowniczych zgodnie z zapotrzebowaniem strukturalnym i gospodarczym obszaru.

Znaczący ośrodek gospodarczy

Wykorzystanie potencjału regionalnych przedsiębiorstw

Rynek pracy przyjazny cudzoziemcom

Cel strategiczny 5.

Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym

Poziom interwencji w ramach celu strategicznego 5 koncentruje się na dostępności komunikacyjnej oraz spójności systemu transportowego w ujęciu subregionalnym. Kierunek działania obejmuje

inwestycje w sektorze transportu publicznego, rozwijanie sieci dróg publicznych (poprawy bezpieczeństwa oraz standardów infrastruktury towarzyszącej), poprawę skomunikowania poprzez tworzenie punktów przesiadkowych, jak również powstanie sieci ścieżek rowerowych.

W perspektywie gospodarczej, kluczowe jest ujęcie subregionu jako obszaru bez wykluczenia komunikacyjnego. Dzięki temu każda jednostka subregionu będzie mogła budować swoją pozycję konkurencyjną w oparciu o dostępne miejsca pracy oraz atrakcyjność osiedleńczą. Najważniejsza w tym zakresie jest kwestia przepływów związanych z przemieszczaniem się z miejsc zamieszkania do pracy, co ma kluczowe znaczenie w kontekście jakości życia na obszarze Subregionu Południowego.

Integracja transportu publicznego to pierwszy i elementarny postulat kooperacji podmiotów tworzących subregion. Jest to szczególnie ważne dla mieszkańców, ponieważ umożliwia i ułatwia korzystanie z usług społecznych i publicznych, dotarcie do pracy czy placówek szkolnych.

Zróżnicowanie regionu wymaga dopasowania działań rozwojowych do potrzeb obszarów o odmiennych wyzwaniach i potencjałach. Istotna jest zwłaszcza integracja funkcjonalna obszarów miejskich i wiejskich. Utworzenie spójnego systemu komunikacyjnego pozwoli na integrację przestrzenną obszaru oraz zniwelowanie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami zurbanizowanymi a obszarami wiejskimi.

Spójność terytorialna subregionu

Kooperacja instytucjonalna

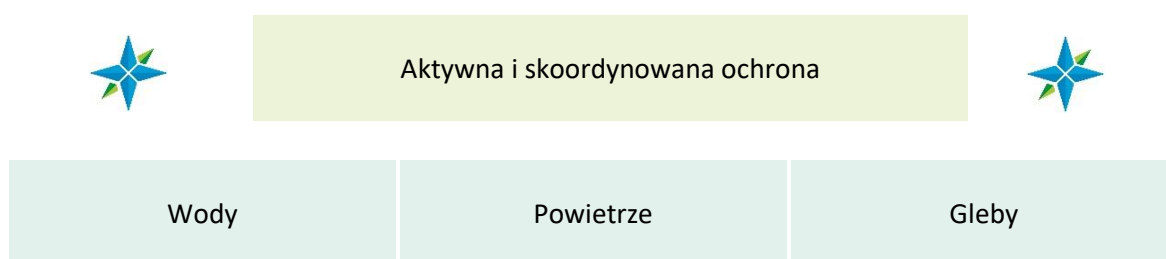
Cel strategiczny 6.

Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji

Obecne czasy wskazują na potrzebę kompleksowej adaptacji do zmian klimatu oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców w zmieniających się warunkach klimatycznych. Podstawowe założenia celu strategicznego zakładają realizację działań związanych z adaptacją do zmian klimatu, ochroną bioróżnorodności, rozwojem zielono-niebieskiej infrastruktury, realizowaniem polityk niskoemisyjnych oraz ograniczeniem niekontrolowanej antropopresji na środowisko naturalne, zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym. Biorąc pod uwagę ukierunkowanie środków UE na ten aspekt oraz potrzeby wskazane przez samorzady można prognozować, że skumulowanie interwencji prośrodowiskowej będzie ważnym elementem rozwoju obszaru. Wewnętrzny potencjał środowiska naturalnego, terenów rekreacyjnych z licznymi terenami zielonymi, stanowi przyczynek

rozwoju gospodarki w ujęciu turystycznym i okołoturystycznym. Stwarza warunki do rozwoju zarówno turystyki jednodniowej, jak i opartej na wyróżniających się produktach turystycznych, które są znakiem rozpoznawczym Subregionu Południowego. Zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego jest istotnym komponentem budującym atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenu oraz wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców.

Kolejnym istotnym elementem polityki związanej z ochroną środowiska jest gospodarka wodno-ściekowa. Przystarzałe, nieszczelne sieci wodociągowe i kanalizacyjne mogą zagrażać zdrowiu i życiu mieszkańców oraz drastycznie wpłynąć na obniżenie jakości życia na omawianym terenie. Dlatego też wśród działań adaptacyjnych zaleca się modernizację i budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z rozbudową systemu oczyszczalni ścieków, co w sposób bezpośredni pozwoli na poprawę jakości środowiska naturalnego.

Cel strategiczny 7.

Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu

Główną funkcją celu jest integracja obszaru w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Cel skupia się na integracji planistycznej w rozumieniu przepisów o planowaniu przestrzennym, rewitalizacji jako ważnego narzędzia polityki przestrzennej oraz strategicznych zadaniach integrujących obszar (kluczowe inwestycje drogowe, zagospodarowanie przestrzeni z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, podkreślenie potencjału środowiskowego itd.).

Na poziomie subregionalnym istotne jest opracowanie zintegrowanej strategii w zakresie planowania przestrzennego odnoszącego się do faktycznie istniejących zasobów i potencjałów. Cel strategiczny zakłada także podjęcie wspólnych działań na rzecz ograniczenia suburbanizacji oraz wzmocnienia funkcji ośrodków wiejskich. Niezwykle istotne jest osiągnięcie efektu synergii poprzez brak dublowania działań i inwestycji nie mających charakteru komplementarnego.

Rozwój infrastrukturalny

III.3 Kierunki działań Subregionu Południowego

Rozdział opisuje kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 10e. ust. 3. Pkt. 2).

Ponadto rozdział odnosi się do:

- przepisu art. 10e. ust. 3. pkt. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- przepisu art. 10e. ust. 1. pkt. 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (art. 10e. ust. 1. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych Subregionu Południowego wpisują się w wyznaczone w ramach trzech wymiarów cele strategiczne. Co więcej interwencja wskazuje na Obszary Strategicznej Interwencji zdefiniowane z poziomu regionu (zapisy Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030) oraz samego Subregionu Południowego i jego władz. W tym kontekście subregionalnym (niejako wewnętrznym) OSI jest Planem działań w ramach Strategii IIT Subregionu Południowego na lata 2021-2030 (będącym odrębnym, aczkolwiek integralnym dokumentem planistycznym).

Wsparcie w przypadku Subregionu Południowego będzie się odbywało za pomocą Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT) – ten instrument będzie dedykowany subregionom, uznanym jako OSI o znaczeniu regionalnym. Taki status posiada Subregion Południowy. Warto w tym miejscu podkreślić, że:

1. Subregion Południowy to terytorialne OSI (art. 10e. ust. 1. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) wynikające z Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.
2. Subregion Południowy jako interwencję kluczową tzw. OSI (art. 10e. ust. 1. pkt. 6) określa realizację instrumentu IIT na swoim obszarze.
3. Obie kategorie OSI znajdują odzwierciedlenie w schemacie ilustrującym kierunki działań na tle pozostałych zapisów strategicznych.

Kierunek działania 1.1	Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Subregion Południowy charakteryzuje się jak całe województwo postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa. Na obszarze zdiagnozowano niedobór infrastruktury zdrowotnej oraz niską jakość świadczonych usług zdrowotnych (co wynika zarówno z analizy statystycznej, jak i badań sondażowych). Niezwykle istotne jest zapewnienie mieszkańcom możliwości skorzystania z usług medycznych w ich miejscu zamieszkania. Podczas badań ankietowani wskazali, iż jednym z negatywnych aspektów subregionu jest brak dostatecznej dostępności do służby zdrowia (54,1%). Rozbudowanie obecnej oferty, w tym powstanie nowych ośrodków medycznych podstawowej opieki medycznej jak i specjalistycznej, stanowi główne wyzwanie kierunku działania. Powyższy aspekt jest ściśle powiązany ze wzrastającą liczbą udzielonych porad lekarskich. Biorąc pod uwagę dane statystyczne, najwięcej porad w stosunku do liczby mieszkańców w 2021r. udzielono w gminach: Prudnik (5,4), Nysa (5,4), Głubczyce (5,0) i Głogówek (5,0). Analiza dynamiki zmiany liczby udzielanych porad lekarskich (w latach 2010-2021 wskazuje, że liczba porad przypadająca na 1 mieszkańca znacząco zwiększyła się w gminach: Baborów (+73,4%), Nysa (+32,1%), Skoroszyce (+23,4%). Wzrost dynamiki udzielonych porad stanowi zagrożenie dla wydolności systemu zdrowia, w momencie nadmiernego obciążenia przez pacjentów. Największe spadki udzielonych porad lekarskich w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w gminach: Lubrza (-45,1%), Pakosławice (-30,5%), Paczków (-24,4%), co świadczy o obciążeniu ochrony zdrowia w tych gminach prawdopodobnie na skutek reorganizacji systemu zdrowia.</p> <p>Na terenie subregionu systematycznie przybywa aptek ogólnodostępnych, przez co obserwuje się stały spadek liczby osób przypadających na aptekę ogólnodostępną. W badanym okresie 2010-2021 dynamika zmian w subregionie w tym zakresie wyniosła -14,4% i była korzystniejsza od sytuacji w kraju czy w województwie opolskim. Najwięcej osób przypadających na aptekę ogólnodostępną odnotowano w gminach wiejskich: Branice (6 323), Skoroszyce (6 142). Spośród powiatów relatywnie niska liczba aptek w stosunku do liczby ludności występuje w powiecie głubczyckim (4 058), wartość wskaźnika jest tam wyższa niż w kraju (3 209) czy w województwie opolskim (3 331). Kolejną zmienną charakteryzującą stan ochrony zdrowia jest liczba zgonów na danym obszarze. Liczba zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w subregionie w 2021 r. (1 549) była wyższa od wartości tego wskaźnika dla kraju (1 361) czy województwa opolskiego (1 355). Najwyższą wartość wskaźnika umieralności odnotowano na terenie gmin: Branice (1 916), Lubrza (1 718), Prudnik (1 668) oraz Paczków (1 634). Największy przyrost zgonów w latach 2012-2021 odnotowano w gminach: Pakosławice (+66,6%), Kamiennik (+52,8%) oraz Lubrza (+61,5%). Przyrost umieralności w latach 2012-2021 w całym subregionie wynosił +43,4% i był znacznie wyższy od przyrostu w kraju (+27,5%) i w województwie opolskim (+24,70%).</p> <p>Wyższa niż przeciętna liczba zgonów może wynikać z jednej strony ze złej sytuacji zdrowotnej mieszkańców (rosnący odsetek mieszkańców, których dotyczą choroby cywilizacyjne oraz choroby wynikające z niekorzystnej sytuacji środowiskowej) oraz z drugiej strony z niedostatecznej jakości usług ochrony zdrowia. Nienależnie od przyczyny należy podjąć działania zmierzające do poprawy sytuacji zdrowotnej mieszkańców.</p>	

Powyższa sytuacja w zakresie infrastruktury ochrony zdrowia jest powiązana z koniecznością realizacji zadań związanych z poprawą infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. **Szczególny nacisk należy położyć na rozbudowę mieszkalnictwa społecznego, przede wszystkim mieszkań chronionych i wspomaganych. Za równie istotne należy uznać także podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępu mieszkańców miasta do pomocy psychologicznej, prawnej i pomocy społecznej.**

Ważnym elementem kierunku działania jest zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych, które obecnie mimo dobrze rozwiniętej sieci działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w stosunku do istniejących możliwości, w nikłym stopniu zaspakaja potrzeby tej grupy osób. Dzięki poprawie dostępności do obiektów społecznych nastąpi oddziaływanie na lokalną społeczność – dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna wpłynie pozytywnie na nastroje społeczności lokalnej oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Zwiększenie dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych
- Rozwój infrastruktury, rozbudowa, remont i powstanie nowych placówek medycznych wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem i adaptacją do osób ze szczególnymi potrzebami w celu zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej
- Dostosowanie zasobów organizacyjnych z zakresu ochrony zdrowia oraz pełnionych funkcji do rzeczywistych potrzeb
- Poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rehabilitacji
- Współdziałanie opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych
- Tworzenie i doposażanie bezpłatnych wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego
- Zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej, m.in. geriatrycznej
- Zapewnienie dodatkowych miejsc opieki dla seniorów – utworzenie i wsparcie dziennych domów seniora
- Rozwój mieszkalnictwa sektora społecznego (specjalnie dedykowanego)

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 1.2

Budowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 1.

Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu

Charakterystyka potrzeb:

Kierunek działania bezpośrednio związany jest z podnoszeniem jakości życia w regionie z równoczesnym rozwojem jakości obiektów sportowych i rekreacyjnych. W tym zakresie niezbędne jest wzmocnienie infrastruktury sportowej, a także zróżnicowanie oferty zajęć, w tym skierowanej do mieszkańców i turystów. Kluczowe znaczenie powinny stanowić działania ukierunkowane

na wypracowanie przemyślanej koncepcji zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców subregionu. W tym celu nacisk zostanie położony na realizację inwestycji, które uatrakcyjnią życie mieszkańcom i pozwolą im na ciekawsze i aktywniejsze spędzanie wolnego czasu. Należy stworzyć kompleksową, atrakcyjną ofertę promocji podmiotów, sekcji działających w obszarze sportu i rekreacji. Konieczne są także dalsze inwestycje w rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej, a także wyposażenie w nowoczesny sprzęt. Rozwój sportu wymaga także wykwalifikowanej kadry trenerskiej, przewodników oraz animatorów czasu wolnego.

Przedmiotowy kierunek działania wykazuje charakter przedsięwzięcia uzupełniającego, kompleksowego, koordynującego interwencję infrastrukturalną z projektami realizowanymi ze wsparciem EFS+ w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem.

Kierunek działania odpowiada na problemy występujące w subregionie:

- **niedostateczny rozwój i stan infrastruktury na rzecz wzmocnienia jakości kapitału społecznego,**
- **niedostateczny poziom integracji, uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym,**
- **wykluczenie społeczne ze względu na ubóstwo,**
- **wzrastający problem wykluczenia osób niepełnosprawnych i osób starszych.**

Realizacja zadań w ramach kierunku działania poprawi stan lokalnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, która będzie ogólnodostępna dla wszystkich. Stworzy to warunki do podjęcia zwiększonej aktywności fizycznej sprzyjającej poprawie zdrowia mieszkańców subregionu i jego okolic. Zostanie zaspokojone zapotrzebowanie lokalnej społeczności, zamieszkującej przede wszystkim centrum miejscowości oraz obszarów rewitalizacji.

W celu osiągnięcia efektu synergii rekomenduje się organizowane imprez sportowo-rekreacyjnych i innych przedsięwzięć promocyjno-edukacyjnych, zorientowanych na zmianę stylu życia mieszkańców. Kierunek działania 1.2 koresponduje bezpośrednio z kierunkiem 3.2 Utworzenie atrakcyjnej oferty sportowej i rekreacyjnej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych m.in. budowa hal sportowych, boisk, stadionów, kortów tenisowych
- Stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (skateparki, pumptracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe)
- Tworzenie tematycznych ścieżek edukacyjnych
- Budowa miejsc rekreacji i wypoczynku wokół obszarów zielonych
- Budowa placów zabaw

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 1.3 Realizacja polityki dostępności

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 1.

Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu

Charakterystyka potrzeb:	
<p>Kluczowe w Subregionie Południowym jest zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych do przestrzeni publicznej i obiektów publicznych. Ważnym aspektem jest również podniesienie estetyki oraz jakości przestrzeni, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na tych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkujące okolice obszaru. Obiekty użyteczności publicznej powinny zostać przygotowane i dostosowane do świadczenia funkcji społecznych, w szczególności dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Mimo szeregu inwestycji w subregionie występują nadal bariery architektoniczne (w tym w obiektach publicznych) utrudniające funkcjonowanie społeczne osób niepełnosprawnych i starszych. W przyszłości polityka senioralna będzie miała kluczowe znaczenie z punktu widzenia jakości życia społeczeństwa – wskazane jest podejmowanie wspólnych działań związanych z sytuacją osób starszych.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie społeczne • Zwiększenie możliwości przekazania pomieszczeń na działalność organizacji pozarządowych • Stworzenie ogólnodostępnych miejsc spotkań dla lokalnej społeczności • Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej • Prowadzenie programu wspierającego dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, matek z małymi dziećmi oraz seniorów. 	
Okres realizacji:	
2021-2030	
Źródła finansowania:	
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny	

Kierunek działania 1.4	Rewitalizacja i modernizacja obiektów kultury
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Subregion Południowy jest obszarem o bardzo wysokim potencjale w zakresie lokalizacji obiektów kultury (ze względu na dziedzictwo historyczne oraz ofertę kulturalno-rekreacyjną). Aby ten potencjał został w pełni wykorzystany do rozwoju subregionu, potrzebna jest współpraca w zakresie modernizacji obiektów kultury i nadania im statusu funkcjonalnego dla rozwoju turystyki i rekreacji. Dziedzictwo kulturowe subregionu często przewyższa stan posiadania innych, znacznie większych i zasobniejszych finansowo subregionów w Polsce, co jest znaczącym czynnikiem rozwoju dla regionu. Spośród wielu obiektów wyróżniają się m.in.: zespół kościoła farnego św. Jakuba i Agnieszki w Nysie czy zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji w Paczkowie. Wizytówką regionu są liczne kompleksy zabytkowej architektury sakralnej i świeckiej, w tym w szczególności franciszkański zespół klasztorny wraz z zabytkami mieszczańskimi i zamkowymi Głogówka. Do grupy historycznych obiektów o znaczeniu krajowym należą między innymi dzieła architektury dworskiej</p>	

i budownictwa obronnego w Otmuchowie i Paczkowie oraz fortyfikacje z czasów napoleońskich w Nysie.

W regionie znajdują się liczne zabytkowe świątynie na obszarach wiejskich, a także zabytki techniki, rzemiosła i gospodarki oraz znaczące zabytki warte zachowania, udostępnienia i wykorzystania na cele turystyczne. **Stan techniczny wielu instytucji kultury, zespołów dziedzictwa kulturowego i obiektów jest niedostateczny, przez co kwalifikują się do modernizacji, renowacji lub rewitalizacji, tak by podnosiły atrakcyjność turystyczną regionu.** Główną potrzebą infrastrukturalną jest kwestia rewitalizacji zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych. Ważnym aspektem jest również digitalizacja możliwych do cyfryzacji zasobów kultury i ich udostępnienie online.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury,
- Modernizacja obiektów i placówek kulturalnych oraz zespołów dziedzictwa kulturowego wraz z likwidacją barier architektonicznych i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Rewitalizacja z uwzględnieniem potrzeb społecznych
- Modernizacja i uporządkowanie przestrzeni publicznych na cele kulturalne
- Rozwój usług e-kultury

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 1.5 Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczej

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 1.

Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu

Charakterystyka potrzeb:

Potencjał społeczny w perspektywie długookresowej budowany jest poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji. Kluczowe jest zatem podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności nauczania, z uwzględnieniem modernizacji jednostek edukacyjnych na terenach gmin wiejskich. Za koniecznością poprawy standardu i jakości usług edukacyjnych świadczy współczynnik skolaryzacji netto, który określa liczbę uczniów uczęszczającą do szkół na danym etapie kształcenia w ogólnej liczbie dzieci w wieku odpowiadającym danemu etapowi. **W 2020 r. najwyższy współczynnik skolaryzacji netto⁶ (szkoły podstawowe) na terenie subregionu osiągnął powiat prudnicki (93,2%) na czele z gminą Lubrza (105,4%). Zauważa się, że wartości współczynników na terenie gmin subregionu są niższe od wartości województwa opolskiego (94,5%), czy kraju (94,7%). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w gminie Baborów (70,4). Niższa wartość współczynników gminnych w stosunku do wartości wojewódzkiej może być przyczyną ruchów migracyjnych lub słabej dostępności szkół podstawowych w subregionie. Tak**

⁶ Relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

mała liczba gmin w subregionie z wartością współczynnika powyżej 100 może być pochodną ruchów migracyjnych, część dzieci zameldowanych w subregionie może kształcić się za granicą, bądź w innych ośrodkach znajdujących się poza subregionem.

Różnice na poziomie subregionu były widoczne w obrębie gmin miejsko-wiejskich, w których współczynniki dla szkół funkcjonujących na obszarach wiejskich były niższe niż w miastach. Wyjątek stanowi gmina Lubrza, z najwyższą wartością współczynnika skolaryzacji netto w subregionie.

Podsumowując, unowocześnienie bazy edukacyjnej poprzez inwestycję w infrastrukturę obiektów, ich zaplecza w postaci sal sportowych, basenów, terenów przyszkolnych oraz wyposażenie pracowni tematycznych przyczyni się do dostosowania kształcenia uczniów do wymogów, jakie stawia regionalny rynek pracy oraz stworzy takie warunki nauki, które będą zgodne z wytycznymi dotyczącymi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury edukacyjnej
- Modernizacja zaplecza edukacyjnego w postaci hal i boisk sportowych oraz basenów przyszkolnych
- Modernizacja oraz wyposażenie i doposażenie pracowni zawodowych m.in w nowoczesny sprzęt IT, narzędzia oraz maszyny, które przyczynią się do podnoszenia kwalifikacji wśród uczniów,
- Tworzenie infrastruktury żłobkowej i świetlic,
- Modernizacja i doposażenie szkolnych sal edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych ucznia,
- Podniesienie jakości usług edukacyjnych i ich silniejsze powiązanie z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy,

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 2.1

Wzrost dostępności do usług społecznych poprzez cyfryzację i wdrażanie e-usług

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 2.

Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie

Charakterystyka potrzeb:

Kierunek działania 2.1 należy rozpatrywać wieloaspektowo. Z jednej strony odnosi się do kwestii technicznych i infrastrukturalnych związanych z dostępem do internetu oraz infrastruktury informatycznej umożliwiającej świadczenie e-usług. Z drugiej strony dotyczy także konieczności ograniczenia występowania wykluczenia cyfrowego, zwłaszcza wśród osób starszych, niepełnosprawnych lub niesamodzielnych.

Aktualne trendy obserwowane w gospodarkach światowych wskazują, że podstawą rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest powszechny dostęp do informacji i wiedzy. Jednym z istotnych czynników stymulujących wzrost gospodarczy jest umiejętność pozyskiwania, gromadzenia i wykorzystywania informacji, dzięki dynamicznemu rozwojowi technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Proces informatyzacji społeczeństwa wymaga zarówno infrastruktury (sieć szerokopasmowego Internetu), jak również budowania kompetencji i kultury informatycznej społeczeństwa. Nowoczesne technologie powinny być również w większym zakresie wykorzystywane dla usprawniania komunikacji i współpracy pomiędzy różnymi podmiotami z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. **Podstawowym problemem jest dostęp do dostatecznie dobrej jakości połączenia internetowego. Na terenie subregionu występuje znaczne przestrzenne zróżnicowanie nasycenia usługami dostępu do szerokopasmowego Internetu dla mieszkańców. Subregion nie odznacza się wyraźnie na tle kraju (49,0), natomiast na tle województwa opolskiego (87,4) dostrzegalne są deficyty omawianych usług cyfrowych, które dotyczą w szczególności obszarów wiejskich.**

Uwzględniając powyższe trendy oraz analizując sytuację województwa opolskiego, szczególnie widoczny jest problem dysproporcji rozwoju między głównymi miastami typu Opole, Kędzierzyn-Koźle, a pozostałymi obszarami województwa. Pomimo sukcesów realizowanych dotychczas przedsięwzięć (m.in. integracja e-usług z Platformą ePUAP), poziom rozwoju technologicznego województwa wciąż odbiega od średnich wartości dla Polski⁷. Odnotowaną barierą jest bardzo niski poziom jakości życia mieszkańców, co przejawia się m.in. w niskich zarobkach, wolno spadającym bezrobociu, a także w wyludnianiu się obszaru.

Analiza wskazała, iż w subregionie Południowym deficyty związane z cyfryzacją usług publicznych wynikają z:

- ✓ słabego wykorzystania ICT przez mieszkańców,
- ✓ pogłębiających się dysproporcji w dostępie do wiedzy i technologii między głównymi miastami a obszarami wiejskimi i małymi miastami,
- ✓ stosunkowo niskiego poziomu rozwoju technologicznego regionu.

Problem związany z wykluczeniem cyfrowym należy rozwiązać stosując dualne podejście. Po pierwsze rekomenduje się prowadzenie szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym m.in. seniorów, by w pełni umożliwić im korzystanie z dostępnych usług. Po drugie konieczne jest wprowadzanie i upowszechnianie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych, co pozwoli na zaoszczędzenie czasu oraz będzie znaczącym ułatwieniem dla mieszkańców. Tak kompleksowa interwencja w ramach kierunku działania pozwoli na zniwelowanie problemu niskiego poziomu dostępności cyfrowej do usług publicznych.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej
- Cyfryzacja zasobów w JST
- Rozwój szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich
- Wzmacnianie kompetencji cyfrowych pracowników instytucji publicznych
- Tworzenie baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzenne, zasoby geodezyjne)
- Rozwój i wdrażanie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych
- Zwiększenie wykorzystania aplikacji i usług teleinformatycznych
- Prowadzenie działań promujących możliwość załatwiania spraw w sposób zdalny
- Poprawa dialogu z mieszkańcami poprzez stosowanie nowoczesnych form przekazu informacji

⁷ E-administracja 2016. Ministerstwo Cyfryzacji. PBS <https://www.gov.pl/cyfryzacja/e-administracja-w-oczach-internautow-raport-z-badania-2016>

<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi wykluczenia cyfrowego • Rozwój wolontariatu związanego z elektronicznym załatwianiem spraw przez osoby niesamodzielne
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 2.2	Podnoszenie standardów polityki społecznej
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych w subregionie	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Kierunek działań zakłada realizację działań obejmujących poprawę jakości świadczonych usług społecznych. Wysoki standard świadczonych usług i niwelowanie ograniczeń związanych z dostępnością do wskazanych usług bezpośrednio oddziałują na obszar pod kątem poprawy warunków do życia. Kluczowe jest zwrócenie uwagi na potrzeby osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zagrożonych marginalizacją m.in. osoby starsze, z niepełnosprawnością czy bezrobotne.</p> <p>Z obserwacji zmian zachodzących w Subregionie Południowym w okresie dekady od 2010 do 2020 r., wynika, iż zasięg udzielanej pomocy społecznej miał tendencję spadkową we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy spadek dotyczył powiatu głubczyckiego (-5,5 pkt. proc.) a najniższy powiatu nyskiego (-1,9 pkt. proc.). Podobnie kształtowały się wartości wskaźnika w przypadku zasięgu korzystania z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego – na przestrzeni lat 2010-2020 były one rzędu 3-4%, przy czym znaczny spadek odnotowano w gminie Kamiennik (-11,0 pkt. proc).</p> <p>Mimo stopniowo poprawiającej się sytuacji społecznej, z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne istotne jest osiągnięcie wysokiego standardu i stałe podnoszenie jakości świadczonych usług, które będą dostosowane do oczekiwań mieszkańców. Istotny jest w tym zakresie proces starzenia się społeczności, który powoduje konieczność zapewnienia wysokiej jakości usług dostosowanych do tej grupy osób, poprzez prowadzenie odpowiednich działań m.in. dotyczących poprawy w kwestiach socjalnych, jak również dotyczących poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, który ma wpływ na jakość życia.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności do nieodpłatnej pomocy psychologicznej, • Rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnością, • Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz realizacja systemowych projektów społecznych mających na celu tworzenie warunków do rozwoju zawodowego, • Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej, • Podniesienie standardów podmiotów ekonomii społecznej, • Poprawa dostępności cyfrowej do usług społecznych. 	
Okres realizacji:	

2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 2.3	Zwiększenie jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym i wyższym
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych w subregionie	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Problemem, który został zidentyfikowany w Subregionie Południowym jest emigracja młodych, wykształconych osób. Wiąże się to ze zjawiskiem tzw. drenażu mózgow i emigracji młodych ludzi do obszarów odznaczających się wysokim potencjałem w zakresie rynku pracy (Wrocław, Katowice, Opole).</p> <p>Jednym z elementów, które pozwalają ocenić jakość kształcenia na obszarze są wyniki egzaminów na różnym poziomie edukacji. Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 wskazuje, iż uczniowie biorący udział w egzaminie ósmoklasisty, uczęszczający do szkół w gminach wiejskich wypadają lepiej niż uczniowie w szkołach z obszarów miejskich. Związane jest to najczęściej z niższą liczebnością oddziałów, wielkością szkół. Najlepsze średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty odnotowano w powiecie prudnickim. Jednak porównując wyniki osiągnięte przez szkoły subregionie z wynikami w kraju czy województwie opolskim – zauważa się, że są one niższe. Najlepsze wyniki z j. polskiego osiągnęli uczniowie szkół w Skoroszycach, Branicach i Głogówku. Z matematyki wyróżniły się gminy: Łambinowice, Nysa, Lubrza i Skoroszyce. Natomiast jeżeli chodzi o język obcy – angielski – prym wiodły gminy: Nysa, Biała oraz Pakosławice.</p> <p>Kolejną zmienną, która obrazuje stan edukacji są wyniki egzaminów maturalnych. Biorąc pod uwagę wyniki matur z 2020 roku (dla przedmiotów: język polski język angielski, matematyka – na poziomie podstawowym i rozszerzonym), średnie wartości procentowe dla danego przedmiotu w każdym przypadku były niższe w Subregionie Południowym w porównaniu z wartościami w kraju i województwie opolskim. Wyniki z języka polskiego na poziomie podstawowym i rozszerzonym wyniosły w subregionie kolejno 49,7% i 40,4%, z kolei dane wojewódzkie (55% i 48%) i ogólnopolskie były znacznie wyższe (56%, 48,9%). Podobnie w przypadku języka angielskiego – dane subregionalne (70%, 55,4%) były niższe o kilka p.proc. od danych wojewódzkich (77%, 64%) i krajowych (76%, 64%). Wyniki z egzaminu maturalnego z matematyki także kształtowały się na niskim poziomie – średni wynik w subregionie wyniósł 50% (p. podstawowy) i 25,6% (p. rozszerzony), i był niższy od wartości w woj. opolskim (59,6%, 27,4%) i ogólnokrajowym (60,5%, 30%) Świadczy to o konieczności wdrożenia działań obejmujących zwiększenie poziomu i jakości nauczania.</p> <p>Biorąc pod uwagę powyższe aspekty, rekomenduje się zatem realizację działań, które przyczynią się do poprawy efektywności funkcjonowania placówek oświatowych, w tym placówek kształcenia zawodowego oraz szkół wyższych. Konieczne jest poszerzenie obecnej oferty edukacyjnej, zgodnie z požądanymi na rynku pracy kwalifikacjami i zawodami, w tym poszerzenie oferty edukacyjnej o nowe kierunki kształcenia, uwzględniające kształcenie dualne, czyli organizację staży u pracodawców oferujących programy stażowe w subregionie. Działania powinny być podjęte we współpracy ze szkołami wyższymi w regionie, m.in. z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową</p>	

w Nysie. Efektywność tych działań wymaga również uzupełnienia w przypadku szkół o narzędzia i maszyny niezbędne do zapewnienia wysokiej jakości nauczania.

Odpowiednie działania promocyjne i poszerzenie oferty szkół branżowych przyczyni się do wzrostu zainteresowania szkolnictwem zawodowym i jego rozwoju. Interesująca i atrakcyjna oferta edukacyjna oraz kierunki dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, mogą zapobiec odpływowi młodych osób do innych ośrodków.

Aby wskazane działania były skuteczne należy powiązać je z mechanizmami współpracy z przedsiębiorcami działającymi na obszarze subregionu, w celu dalszego rozwoju kompetencji oraz przedsiębiorczości wśród osób młodych. Konieczne jest również nawiązanie współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi i sektorem badawczo-rozwojowym. Stworzenie przestrzeni do współpracy przedsiębiorców z sektorem akademickim daje możliwość szybszego i bezpośredniego dotarcia do pracodawców, a także stopniowego wprowadzania na rynek pracy uczniów i studentów.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Zapewnienie odpowiednich warunków do kształcenia dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami oraz wyrównywanie szans edukacyjnych,
- Rozwój szkolnictwa zawodowego, rozszerzenie katalogu kierunków kształcenia o specjalizacje pożądane na lokalnym rynku pracy,
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów uzdolnionych,
- Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i kryzysu klimatycznego,
- Prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej i regionalnej wśród młodzieży,
- Podejmowanie działań na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych młodzieży, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów,
- Prowadzenie działań na rzecz wzmacniania kompetencji cyfrowych oraz stosowania nowoczesnych metod nauczania wśród kadr nauczycielskich
- Prowadzenie kompleksowych działań oraz wsparcie kadr nauczycielskich w zakresie podnoszenia kwalifikacji związanej z procesem nauczania i współpracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami
- Podejmowanie działań na rzecz zatrudnienia w szkołach odpowiednio wyspecjalizowanej kadry m.in. psychologa, pedagoga, logopedy
- Organizacja spotkań z doradcą zawodowym w celu odpowiedniego przygotowania uczniów do podjęcia pracy w danym zawodzie
- Poszerzenie katalogu kierunków studiów zgodnie z požądanymi na lokalnym rynku specjalizacjami
- Współpraca z przedsiębiorcami w celu organizacji praktyk i staży zawodowych
- Podjęcie działań na rzecz intensyfikacji współpracy biznesu z nauką
- Działania na rzecz rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych wśród studentów szkół wyższych, a także stopniowe wprowadzanie ich na rynek pracy
- Dostosowanie oferty edukacyjnej do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego

<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie potencjału innowacyjnego oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami badawczymi poprzez utworzony Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 3.1	Stworzenie oferty integracyjnej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Podejmowane dotychczas działania służące integracji pomiędzy mieszkańcami wydają się być niewystarczające, zwłaszcza jeśli chodzi o obszar współpracy sąsiedzkiej i lokalnej. Często występują antagonizmy między grupami mieszkańców, powodując malejący stopień integracji społeczności lokalnych. Znacząca część mieszkańców nie jest zainteresowana udziałem w życiu społecznym. Nie angażują się oni także w działalność organizacji pozarządowych, a tym samym ich potencjał pozostaje niewykorzystany. Negatywny jest również poziom integracji różnych grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem ze względu na różne problemy występujące na obszarze. W społeczeństwie obserwowane są negatywne postawy (demoralizacja, brak gotowości działania na rzecz dobra wspólnego, roszczeniowość). Dodatkowym problemem jest zmniejszająca się aktywność seniorów związana z występującymi problemami z integracją międzypokoleniową. Uzasadnieniem działań opisanych w kierunku działania jest również zmieniająca się sytuacja demograficzna obszaru. Wg danych za 2021 rok subregion cechuje się silniejszym poziomem starzenia się społeczeństwa (20,4) w stosunku do kraju (19,0) czy województwa opolskiego (19,9). Najmniej korzystna sytuacja występuje w powiecie głubczyckim (20,6). Z kolei gminami z najdalej posuniętym zjawiskiem starzenia się są gminy Nysa (22,5), Branice (21,7) oraz Głubczyce (21,3). Z związku z powyższym konieczne staje się podjęcia działań aktywizujących, uwzględniających uczestnictwo seniorów.</p> <p>Założenia kierunku interwencji uwzględniają również rozwój organizacji pozarządowych i społecznych, działających zwłaszcza w obszarze integracji międzypokoleniowej. Dla całego Subregionu Południowego wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności wynosił 38 i był on na zbliżonym poziomie wobec danych dla Polski (41) jak i województwa opolskiego (40). Za to dynamika zmian w tym zakresie w latach 2010-2021 była na niższym poziomie w przypadku subregionu (35,5%) w stosunku do kraju (51,9%) i województwa (48,1%). Oznacza to, iż na przestrzeni badanego okresu nastąpił znacznie niższy przyrost tego typu instytucji na terenie subregionu w stosunku do pozostałych obszarów. Wskazane dane są zatem uzasadnieniem dla konieczności stworzenia mechanizmów umożliwiających większe zaangażowanie podmiotów sektora społecznego w działania na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów.</p> <p>Kierunek działania 3.1 stwarza możliwości do zapewnienia warunków do integracji społecznej i gospodarczej, aktywizacji, budowania partnerstw i porozumień organizacji pozarządowych na rzecz</p>	

działań prospołecznych, rekreacyjnych niwelujących problemy społeczne. Wymogiem w tej kwestii jest wzbogacanie oferty z zakresu działań edukacji nieformalnej, programów aktywizacyjnych dla rynku pracy oraz umiejętności społecznych (miękkich).

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w wydarzeniach osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnością
- Utworzenie bazy organizacji społecznych, platformy wymiany doświadczeń, dobrych praktyk
- Wzmacnianie poziomu kapitału społecznego poprzez działania promujące aktywność społeczną
- Modernizacja infrastruktury, w ramach której prowadzone są usługi aktywizujące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Prowadzenie działań promujących postawy prospołeczne
- Rozszerzanie oferty usług opiekuńczych dla seniorów w tym specjalistycznych i zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów
- Utworzenie i wsparcie Klubów Seniorów
- Rozwój wolontariatu wśród seniorów
- Prowadzenie działań mających na celu promocję aktywności zawodowej wśród osób starszych
- Animowanie życia społeczno-kulturalnego mieszkańców
- Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców
- Budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego
- Wsparcie w tworzeniu i funkcjonowaniu podmiotów trzeciego sektora
- Animowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi
- Koordynacja oferty i działań ośrodków kultury
- Prowadzenie działań mających na celu budowanie świadomości i rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej
- Organizacja wydarzeń artystycznych przy wykorzystaniu potencjału lokalnych artystów

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 3.2 Utworzenie atrakcyjnej oferty sportowej i rekreacyjnej

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 3.

Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu

Charakterystyka potrzeb:

Subregion Południowy w oczach respondentów jest miejscem o wysokim potencjale do rozwoju oferty sportowej i rekreacyjnej, jednak nie jest on wykorzystywany. **Rosnące potrzeby mieszkańców oraz obserwowane tendencje demograficzne wpływają na konieczność rozbudowy oferty**

i dostosowania jej do oczekiwań różnych grup. Analizując odpowiedzi mieszkańców w przeprowadzonym na potrzeby opracowania diagnozy badaniu, można zauważyć, że ponad 41% ankietowanych ocenia bardzo źle bądź źle ofertę spędzania czasu wolnego, oraz dostępność ciekawych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży i dzieci (37,6%).

Kierunek działania związany jest z koniecznością poprawy atrakcyjności obszaru w oparciu o ofertę spędzania czasu wolnego, zawierającą zarówno zajęcia o charakterze rekreacyjnym, jak również zajęcia w zakresie aktywności fizycznej obejmujące aspekt rywalizacji. Z uwagi na występujące na obszarze subregionu deficyty i problemy społeczne związane ze starzeniem się społeczności oraz depopulacją, ze szczególnym wskazaniem na emigrację osób młodych, uzasadnione wydaje się podjęcie działań z zakresu tworzenia atrakcyjnej oferty czasu wolnego. Oferta spędzania czasu wolnego, powinna uwzględniać zatem potrzeby i oczekiwania wszystkich grup mieszkańców.

Rekomendowane jest zarówno stworzenie oferty dla dzieci i młodzieży (np. turnieje międzyszkolne) jak i dla seniorów (integracyjne zajęcia sportowe, szachowe, senioriada itp.) Atrakcyjna oferta sportowa i rekreacyjna, przy jednoczesnym prowadzeniu działań mających na celu wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na rynku pracy pozwoli na zahamowanie negatywnych procesów demograficznych, m.in. odpływu ludności.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie monitoringu i systematyczne dopasowywanie oferty zajęć do potrzeb i oczekiwań mieszkańców
- Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego (turystycznej, sportowej i kulturalno-rozrywkowej)
- Organizacja imprez i wydarzeń obejmujących tereny należące do więcej niż jednej gminy z obszaru tj. o charakterze ponadlokalnym
- Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców
- Organizacja zajęć tanecznych, muzycznych, plastycznych i innych rozwijających zainteresowania dla dzieci i młodzieży
- Prowadzenie działań z zakresu animacji czasu wolnego seniorów, osób z niepełnosprawnością, rodzin z dziećmi
- Utworzenie bazy oferty kulturalno-sportowej dla różnych grup wiekowych, z podziałem na poszczególne dziedziny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 3.3

Rozwijanie oferty instytucji kultury

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 3.

Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu

Charakterystyka potrzeb:

Tożsamość regionalna jest ważnym elementem na drodze do poprawy zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych. Pielęgnowanie istniejącego dziedzictwa kulturowego, tradycji, historii, osiągnięć kulturalnych, lokalnych obyczajów oraz języka pozwoli na wzmocnienie poczucia identyfikacji ludzi z miejscem zamieszkania, co w skali subregionu przełoży

się na wypracowanie mechanizmów przeciwdziałania zjawisku depopulacji (zwłaszcza w wymiarze migracji).

W ramach kierunku działania szczególnie ważne jest opracowanie strategii ukierunkowanej na organizowanie wydarzeń, które na stałe znajdują się w ofercie kulturalnej instytucji zarządzanych przez partnerów subregionu. Ważny jest wybór takich inicjatyw, które staną się wizytówką obszaru i stanowić będą element promocyjny na poziomie subregionalnym. Partnerzy subregionu są odpowiedzialni za realizację zadań o charakterze lokalnym np. w zakresie kultury. Każda z gmin prowadzi domy kultury, które oferują różnorodne zajęcia i warsztaty oraz prowadzą kluby i grupy zainteresowań.

Działalność kulturalna związana z organizacją imprez na przestrzeni ostatnich lat w Subregionie Południowym podlega ciągłemu rozwojowi. Świadczy o tym wartość wskaźnika liczby imprez organizowanych przez ośrodki kultury na 1000 ludności. Biorąc pod uwagę dane za 2021 r. sytuacja w Subregionie Południowym (4,3) była korzystniejsza w porównaniu z całą Polską (4,1) i województwem opolskim (3,9). Spośród analizowanych JST, w tym zakresie wyróżniał się powiat prudnicki z wynikiem 6,8, a w pozostałych powiatach dane były porównywalne wobec kraju i województwa. W przypadku analizy tego wskaźnika, warto zaznaczyć, że na obszarze całego kraju jego wartość drastycznie spadła w latach 2020-2021 z uwagi na pandemię koronawirusa.

Podobnie sytuacja kształtuje się w zakresie liczby uczestników imprez. W każdym z powiatów znajdują się gminy, w których odbywały się imprezy przyciągające wielu uczestników. **W powiecie nyskim największe rzesze odbiorców imprez organizowanych przez ośrodki kultury na 1000 ludności przyciągnęły wydarzenia odbywające się w gminach Łambinowice oraz Paczków, w powiecie głubczyckim dotyczyło to gminy Kietrz oraz Baborów i w powiecie prudnickim gminy Prudnik.**

W obszarze kultury duże znaczenie mają imprezy i wydarzenia kulturalne (w tym również cykliczne). Co istotne wiele z nich cieszy się zainteresowaniem mieszkańców całego subregionu. Są to na przykład Dni Nysy, Dni Twierdzy Nysa, Festiwal Wody i Ognia w Nysie, Piknik Rycerski w Paczkowie, Aeropiknik w Kozielnie, Paczkowski Festiwal Filmowy, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej im. Moritza Brosiga, Rajd Maluchów czy Śląski Festiwal im. Ludwiga van Beethovena. Podsumowując, Subregion Południowy charakteryzuje się wysokim potencjałem związanym z lokalną kulturą i tradycjami. Działa tu wiele instytucji kultury oraz lokalnych artystów i twórców ludowych. Obszar wyróżnia się również znaczącą liczbą cyklicznych imprez masowych cieszących się popularnością wśród mieszkańców i turystów. **Problemem zdiagnozowanym na poziomie subregionalnym jest brak wykorzystania znacznego potencjału istniejącej oferty kulturalnej do zintegrowanej promocji i tworzenia marki turystycznej obszaru. Konieczne staje się takie wypromowanie wydarzeń kulturalnych by stały się wizytówką całego subregionu.**

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych
- Wsparcie funkcjonowania i działalności kulturalnej prowadzonej przez biblioteki i świetlice
- Prowadzenie działań mających na celu budowanie świadomości i rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej
- Organizacja wydarzeń artystycznych przy wykorzystaniu potencjału lokalnych artystów
- Organizacja spotkań, warsztatów w celu zdiagnozowania potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru dotyczących oferty kulturalnej

<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca transgraniczna na rzecz realizacji wspólnych projektów i organizacji imprez kulturalnych • Zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego • Rozbudowa oferty w oparciu o różnorodność kulturową • Prowadzenie działań promujących wydarzenia organizowane na terenie • Animowanie życia społeczno-kulturalnego mieszkańców całego obszaru • Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w kulturze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnością
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 4.1	Zwiększony poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Subregion odznacza się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, historycznymi i kulturowymi, stanowiąc znaczący w skali województwa kapitał dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym wyjazdów rodzinnych, czy turystyki weekendowej. Prawie na całym swym obszarze obfituje w elementy przyrodnicze, które są lub powinny być prawnie chronione (Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, „Otmuchowsko-Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu”, obszary chronionego krajobrazu: „Las Głubczycki” i „Mokre – Lewice”, korytarze ekologiczne Białej Głuchołaskiej, Widnej, Prudnika, Osobłogi, Opawicy). Kapitał turystyczny i kulturowy obszaru przygranicznego zaliczyć należy do największych w województwie. Cechuje się on rozwiniętą bazą turystyczno-rekreacyjną, bazującą na zasobie naturalnym i kulturowym (Góry Opawskie, zbiorniki wodne w Otmuchowie i Nysie, rejon Kamiennika, Pogórza Paczkowskiego, miasta Nysa, Otmuchów, Paczków, Głuchołazy, Prudnik, Głubczyce). Potencjał obszaru podnosi przynależność większości gmin do Euroregionu Pradziad lub Silesia, będących źródłem wielu transgranicznych inicjatyw w zakresie współpracy gospodarczej, kulturalnej i społecznej.</p> <p>Od wielu lat zmienia się model turystyki i wypoczynku. Współczesna turystyka i rekreacja mają charakter dynamiczny. Często są to wyjazdy krótkookresowe, w dużej mierze jednodniowe związane z realizacją m.in. celów poznawczych czy rozrywkowych. Turystyka nie jest ograniczona sezonowością, co powoduje użytkowanie obiektów i terenów turystycznych przez długą część roku. Dodatkowo z uwagi na bardzo dobrą dostępność komunikacyjną, obszar jest stosunkowo łatwo dostępny dla mieszkańców Dolnego i Górnego Śląska. Bogactwo kulturowe, historyczne, społeczne, przyrodnicze predysponują obszar do dalszego rozwoju i współpracy w zakresie turystyki pobytowej (w tym agroturystyki), zdrowotnej i uzdrowiskowej, jak również aktywnej turystyki kwalifikowanej, w szczególności pieszej, rowerowej, konnej i wodnej oraz edukacyjnej.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Racjonalne udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo 	

- Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnym z równoczesnym zachowaniem terenów atrakcyjnych przyrodniczych
- Stworzenie ogrodów sensorycznych i kieszonkowych, a także parków linearnych i sadów edukacyjnych
- Urządzenie i racjonalne zagospodarowanie terenów nadrzecznych oraz nad zbiornikami wodnymi poza obszarami chronionymi i cennymi przyrodniczo
- Utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 4.2 Wzrost potencjału lokalnych przedsiębiorstw

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 4.

Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów

Charakterystyka potrzeb:

Głównym problemem w obszarze gospodarki i rynku pracy jest niski poziom rozwoju gospodarczego. **Analizując liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności dla całego Subregionu Południowego (103) – była ona niższa w porównaniu zarówno do województwa opolskiego (112) jak i całej Polski nawet (127). Dynamika zmian w okresie 2010-2021 r. w ramach subregionu (15,2%) była na podobnym poziomie wzrostu w stosunku do całego województwa opolskiego (15,1%), jednakże znacznie odbiegała od dynamiki wskaźnika dla całego kraju (25,7%).** Biorąc pod uwagę przyczyny takiego stanu rzeczy, należy wymienić relatywnie słabą kondycję i niski poziom innowacyjności istniejących przedsiębiorstw oraz stosunkowo niewielką przedsiębiorczość mieszkańców związana z brakiem dostatecznego wsparcia osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą (ze strony władz lokalnych, ale także Instytucji Otoczenia Biznesu). Znacząca rolę odgrywa także charakter obszaru, który cechuje się wysokim odsetkiem osób zajmujących się działalnością rolniczą.

Do przyczyn problemu głównego należą również niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz niedostatecznie rozwinięta promocja i niewykorzystana atrakcyjność inwestycyjna. Na obszarze Subregionu odnotowuje się niewielkie zainteresowanie samorządów zinstytucjonalizowaną współpracą z przedsiębiorcami. Jeśli przyjąć, że integracja i upodmiotowienie środowiska lokalnych przedsiębiorców znacząco zwiększa szanse na prawidłową diagnozę problemów i szans rozwojowych subregionu oraz pozwala na budowę skutecznego systemu stymulowania procesów gospodarczych (w tym mechanizmów wspierania lokalnej przedsiębiorczości), to potrzebny jest wysiłek promujący tego typu „oddolne” podejście.

O konieczności poprawy wskazanej sytuacji świadczy wartość wskaźnika dotyczącego różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami na 10 tys. ludności. Na jego podstawie można ocenić w jakiej kondycji jest przedsiębiorczość w danym regionie. Im ta różnica jest wyższa, tym lepsza sytuacja, ponieważ nowo zarejestrowane podmioty bardziej znacząco przewyższają wyrejestrowane. **W ramach tego wskaźnika sytuacja w 2021 r. w Subregionie Południowym (23) była na niższym poziomie niż województwie opolskim (29), oraz kraju (47). Różnica na niekorzyść subregionu wobec Polski była znacząca, na poziomie 48%.**

Wspólne programy powinny być kierowane zwłaszcza do osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą. Bardzo ważną sferą działań w subregionie w celu poprawy równowagi pomiędzy popytem a podażą na rynku pracy jest pośredniczenie we współpracy pomiędzy pracodawcami, szkołami i uczelniami.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Promocja przedsiębiorczości oraz wdrażanie programów edukacyjnych dotyczących przedsiębiorczości
- Prowadzenie działań na rzecz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i dzieci
- Ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, start-up'ów oraz wsparcie, poprzez prowadzenie inkubatorów przedsiębiorczości
- Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez wprowadzanie zachęt inwestycyjnych i podatkowych
- Stworzenie zintegrowanego systemu promocji regionalnych liderów gospodarczych
- Promocja telepracy i pracy zdalnej, jako elementu wpływającego na zahamowanie negatywnych procesów i tendencji demograficznych
- Współpraca sektora biznesu z sektorem nauki

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 4.3 Budowa marki subregionu w oparciu o zasoby regionalne

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 4.

Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów

Charakterystyka potrzeb:

Założenia kierunku działania 4.3 polegają na uwzględnieniu w budowaniu pozycji konkurencyjnej subregionu potencjału turystycznego i kulturowego. **Pozytywny i atrakcyjny wizerunek odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu oraz podnoszeniu atrakcyjności osiedleńczej. Działania planistyczne powinny być bezpośrednio powiązane z prowadzonymi na szeroką skalę działaniami promocyjnymi. Budowanie marki Subregionu Południowego w oparciu o główne potencjały rozwojowe pozwoli na wykreowanie jego wizerunku, jako obszaru o charakterze zintegrowanym zarówno w sferze przestrzennej, jak i gospodarczej i społecznej.** Partnerzy subregionu powinni w pierwszej kolejności opracować strategię promocji w oparciu o zasoby regionalne, następnie skupić się na współpracy i budowaniu wspólnej marki, by przyciągnąć turystów i inwestorów. Aby skutecznie budować markę terytorialną subregionu należy bazować na dostępnych zasobach i potencjałach, z naciskiem na szeroką działalność promocyjną. Kierunek działania 4.3 jest bezpośrednio powiązany z kierunkami działań 4.1. Zwiększony poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki oraz 7.3 Wdrożenie spójnych planów promocji obszaru.

Kierunek działania uwzględnia przede wszystkim identyfikację wspólnych produktów turystycznych, następnie ich wdrażanie na poziomie subregionu oraz promocję zasobów i potencjałów występujących wokół głównych elementów. Prowadzone działania powinny być

skupione i kierowane na wzmacnianie rozpoznawalności ośrodka subregionalnego na arenie ogólnopolskiej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Realizacja wspólnej kampanii promocyjnej
- Stworzenie imprez o krajowym zasięgu, które jednoznacznie będą kojarzyły się z Subregionem Południowym
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej
- Prowadzenie aktywnego marketingu gospodarczego
- Opracowanie zintegrowanych, subregionalnych produktów turystycznych będących wizytówką subregionu
- Wykreowanie gospodarczych liderów regionalnych wraz z opracowaniem strategii identyfikacji z obszarem
- Przeciwdziałanie marginalizacji peryferyjnych obszarów, poprzez realizację przedsięwzięć dostosowanych do występujących problemów
- Pozyskiwanie funduszy i dofinansowania na realizację wspólnych projektów
- Realizacja projektów mających charakter ponadlokalny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

**Kierunek
działania 4.4**

Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 4.

Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów

Charakterystyka potrzeb:

Kierunek działania związany jest z kilkoma aspektami w zakresie wzmocnienia potencjału inwestycyjnego Subregionu Południowego. Poprawa warunków do inwestowania ściśle związana jest z działaniami zmierzającymi do uzbrojenia dalszych terenów inwestycyjnych. Niezwykle istotne jest połączenie wymiaru infrastrukturalnego z działaniami promocyjnymi oraz stworzeniem i rozwojem zachęt inwestycyjnych i ulg dla inwestorów. W celu wpajania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców istotne jest również prowadzenie punktów doradztwa i programów edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości w szkołach. Tak kompleksowa interwencja gospodarczo-strukturalna umożliwi sprawne przeprowadzenie zmiany społecznej i wzrostu poziomu przedsiębiorczości w regionie. Potrzeby związane z koniecznością poprawy wskaźników na rynku pracy są bardzo widoczne.

Średni współczynnik dotyczący liczby pracujących na 1000 ludności dla Subregionu Południowego w 2019 r. wynosił 166, co w stosunku do całej Polski (257) i województwa opolskiego (224) było na znacznie niższym poziomie. Konsekwentnie, w przypadku dynamiki zmian w okresie 2010-2021 współczynnik osób pracujących na 1000 ludności w subregionie (5,8%) był na znacznie niższym poziomie w stosunku do Polski (15,2%) i całego województwa opolskiego (12%).

Najwyższy odsetek pracujących na 1000 ludności w 2021 r. zauważono w powiecie nyskim (164), a najniższy w powiecie prudnickim (162). Z kolei najwyższa dynamika wzrostu w subregionie osób pracujących na 1000 ludności w latach 2010-2021 miała miejsce w powiecie prudnickim (10,2%), ale także była na niższym poziomie w porównaniu do Polski i województwa opolskiego. Warto także zauważyć, iż w powiecie głubczyckim dynamika wzrostu osób pracujących na 1000 ludności była na ujemnym poziomie (-6,8%), co oznacza, że w badanym okresie nastąpił spadek liczby osób pracujących.

Opisany stan rzeczy wynika przede wszystkim z wysokiego odsetka zatrudnienia w sektorze rolniczym oraz wysokiej liczby indywidualnych gospodarstw rolnych. Wskaźnik osób zatrudnionych w sektorze rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa i rybactwa w 2020 roku w powiatach: głubczyckim (34,9%), prudnickim (33,4%) oraz nyskim (23,2%) znacznie przewyższał średnie wartości dla województwa opolskiego (18,8%) oraz Polski (19,6%). Subregion odznacza się również wysoką liczbą osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Odsetek osób pracujących głównie w gospodarstwie wynosił w powiecie prudnickim 17% a w powiecie głubczyckim 9,7%. Są to wartości znacznie wyższe niż w przypadku województwa opolskiego (7%) oraz kraju (7,9%). Podobna sytuacja ma miejsce w stosunku do odsetka osób pracujących wyłącznie we własnym gospodarstwie indywidualnym. W powiecie prudnickim wartość wskaźnika wynosi 1,6%, w powiecie głubczyckim 1,1%, a w powiecie nyskim 0,7% (wartości dla województwa opolskiego i Polski wynoszą równo 0,6%).

Konieczna jest zatem realizacja przedsięwzięć wspierających rozwój przedsiębiorczości na obszarze subregionu. Prowadzenie działań promocyjnych przy jednoczesnym przygotowaniu i uzbrojeniu terenów pod inwestycje, ułatwi przyciągnięcie na teren subregionu inwestorów, co pozytywnie wpłynie na wzrost liczby miejsc pracy dla mieszkańców obszaru. Z kolei wsparcie w procesie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej wpłynie na proces wyludniania obszaru, przede wszystkim związany z emigracją osób młodych.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stymulowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej
- Prowadzenie działań zmierzających do przygotowania terenów pod inwestycje
- Tworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w branżach kluczowych dla Subregionu Południowego
- Inicjowanie powstawania, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej
- Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań zleczanych przez JST
- Rozwój stref aktywności gospodarczej
- Prowadzenie zintensyfikowanych działań i wzmacnianie powiązań gospodarczych w regionie

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 5.1 Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 5.

Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym

Charakterystyka potrzeb:

Istotnym problemem identyfikowanym w Subregionie Południowym jest wykluczenie transportowe, przede wszystkim w aspekcie zewnętrznym. **Mieszkańcy obszaru uczestniczący w badaniu sondażowym dostrzegają deficyt w postaci niskiej liczby ścieżek rowerowych (54,4%) oraz dostępności transportowej i skomunikowania (43,3%) oraz konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej (45,1% negatywnych wskazań). Dodatkowo 47,6% badanych negatywnie ocenia dostępność transportu publicznego. Z kolei spośród obszarów priorytetowych wymagających interwencji na poziomie subregionu mieszkańcy wskazali na pierwszym miejscu (17,6%) poprawę stanu infrastruktury drogowej. Wysoko w rankingu działań koniecznych do podjęcia znalazły się również: stworzenie systemu ścieżek rowerowych (9%) oraz dostęp do transportu publicznego (6%). Biorąc pod uwagę uwarunkowanie przestrzenne obszar charakteryzuje się utrudnioną dostępnością transportową do centrum regionu (Opola), barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórskich oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa).**

Rozwój transportu jest kluczowym czynnikiem wpływającym na rzeczywistą spójność Subregionu Południowego i warunkującym szanse powodzenia wspólnych projektów podejmowanych w różnych dziedzinach życia. Konieczne jest, aby współpraca Partnerów obejmowała zarówno projekty z zakresu skomunikowania wewnętrznego, jak i zewnętrznego. Oba te wymiary są ważne zarówno z punktu widzenia poziomu życia mieszkańców, jak również rozwoju gospodarczego. Podejmowane wspólnie działania Partnerów powinny być wieloaspektowe i obejmować zarówno poprawę stanu infrastruktury drogowej, jak i wspieranie rozwoju transportu zbiorowego w celu dostosowania go do potrzeb lokalnej społeczności.

Dostępność komunikacyjna odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu i rozwijaniu obszaru, stąd konieczność interwencji w obszarze infrastruktury komunikacyjnej, obejmującej: rozwój sieci drogowej, w tym budowę sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą okołodrogową. Kierunek działania skupia się także na podjęciu inwestycji mających na celu zwiększenie efektywności transportu publicznego oraz rozwijanie sieci transportowej. Rozwój oferty transportu publicznego powinien łączyć ze sobą aspekt dostępności transportowej obszaru dla mieszkańców – dojazdy do szkół, pracy, instytucji, ale również rozwój transportu w wymiarze turystycznym, w tym rozszerzenie oferty transportu transgranicznego.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie inwestycji w zakresie poprawy skomunikowania obszaru na poziomie wewnętrznym i regionalnym, w tym rozbudowy dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i lokalnych,
- Utworzenie tranzytu Subregionu Południowego z Subregionami – Wałbrzyskim i Jeleniogórskim w celu poprawy komunikacji
- Rozwijanie wspólnej oferty transportu publicznego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Dostosowanie godzin i częstotliwości kursów autobusów do potrzeb mieszkańców
- Modernizacja i poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- Budowa oraz poprawa stanu technicznego chodników
- Rozbudowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- Integracja różnych gałęzi transportu, zwłaszcza publicznego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 5.2

Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 5.

Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym

Charakterystyka potrzeb:

Problemem obserwowanym w Subregionie Południowym jest brak integracji tras rowerowych. Układ komunikacyjny tych odcinków charakteryzuje się brakiem zintegrowanych połączeń pomiędzy miejscowościami oraz brakiem infrastruktury towarzyszącej. Subregion charakteryzuje się też znacznym zróżnicowaniem związanym z samą długością dróg rowerowych. **Analizując zmienną dotyczącą długości dróg rowerowych na 100 km², zauważa się, że powiaty prudnicki (6,65) i nyski (5,89) posiadają w tym względzie atrakcyjny potencjał na tle całego kraju (5,52) i województwa opolskiego (5,92). Jedynie w powiecie głubczyckim poziom długości dróg rowerowych na 100 km² wynosił jedynie 1,13, przez co negatywnie wyróżniał się wśród pozostałych jednostek.**

Kluczowe działania szczegółowe w ramach kierunku działań obejmują, m.in.:

- budowę nowych ścieżek rowerowych,
- poprawę oznakowań tras i połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami
- zagospodarowanie i wyposażenie w infrastrukturę okoturystyczną

W związku z realizacją zadań wskazanych w przedmiotowym kierunku działania planuje się powstanie profesjonalnie przygotowana pod względem infrastruktury technicznej sieć tras rowerowych, łączących większość atrakcji przyrodniczych oraz kulturowych, która umożliwi dotarcie do najciekawszych miejsc turystycznych na mapie Subregionu Południowego. Projekt bezpośrednio przyczyni się do rozwoju turystyki jednodniowej w tej części województwa opolskiego. Rozwój systemu ścieżek rowerowych znacząco pomoże promować zabytki oraz obszary przyrodnicze i krajobrazowe regionu. Przedmiotowy projekt to również promocja transportu czystego i przyjaznego środowisku (m.in. zmniejszenie emisji spalin oraz obniżenie poziomu hałasu spowodowanego ruchem samochodowym).

Biorąc pod uwagę uwarunkowania występujące na obszarze Subregionu Południowego, w szczególności infrastruktura rowerowa powinna być rozwijana z uwzględnieniem obszarów wiejskich, które charakteryzują się największym potencjałem do uprawiania turystyki rowerowej. Odnaczają się także walorami turystycznymi ze względu na dostęp do terenów zielonych, jednak rozwijają się wolniej z uwagi na niższą dostępność transportową czy niewystarczającą liczbą miejsc noclegowych. Prowadzenie działań z zakresu promocji, przy jednoczesnej poprawie i rozbudowie infrastruktury technicznej i turystycznej umożliwi rozwój obszaru i pełne wykorzystanie posiadanego potencjału.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego, całorocznego i uzupełniającego się kalendarza imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych
- Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych
- Rozbudowa sieci dróg rowerowych
- Organizacja i promocja rodzinnych rajdów rowerowych

- Rozbudowa oferty turystycznej w celu ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki
- Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju turystyki weekendowej, poprzez wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych
- Rozwój turystyki aktywnej (wodnej, rowerowej, pieszej)
- Budowa marki i promocja wspólnej oferty turystycznej w oparciu o produkty turystyczne
- Utworzenie punktów obsługi rowerzystów
- Stworzenie miejsc odpoczynku wokół głównych szlaków rowerowych
- Montaż punktów naprawczych i serwisowych do obsługi rowerów

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 5.3 **Rozwój elektromobilności**

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 5.

Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym

Charakterystyka potrzeb:

Rozwój sektora elektromobilności to jeden z flagowych projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. To też jeden z warunków ograniczenia negatywnego wpływu transportu na jakość powietrza zwłaszcza w aglomeracjach miejskich. Dysproporcje w sferze funkcjonalnej wpływają niekorzystnie na mieszkańców i w zauważalny sposób przyczyniają się do spadku jakości życia.

Istotnym aspektem odpowiedzialnego rozwoju systemu transportowego jest nieustanne tworzenie formalnych, technicznych i ekonomicznych ram umożliwiających kreację ekologicznych procesów transportowych. Jedną z form takiego działania jest wzrost udziału pojazdów elektrycznych w obsłudze transportowej gospodarki oraz społeczeństwa.

W związku z postępem technologicznym w dziedzinie elektromobilności, a także ze względu na rosnącą popularyzację pojazdów elektrycznych wśród użytkowników prywatnych systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na ogólnodostępne stacje ładowania pojazdów elektrycznych. Zauważalne staną się również zmiany zachowania komunikacyjnego społeczeństwa, co będzie jednocześnie wymagało zmiany wybranych przestrzeni publicznych, w tym również w zakresie rozwiązań Smart City.

Według danych Centralnej Ewidencji Pojazdów na koniec 2020 roku liczba zarejestrowanych w Polsce samochodów elektrycznych przekroczyła 20 tys. sztuk. W 32 powiatach (na 380 w Polsce) flota aut elektrycznych przekracza liczbę 100 egzemplarzy. Aż w 194 powiatach całość parku aut elektrycznych nie przekracza 10 pojazdów. W 10 powiatach nie ma ani jednego samochodu elektrycznego. Najwięcej takich samochodów, bo ok. 1/3 wszystkich zarejestrowanych, jeździ w województwie mazowieckim. Oprócz tego regionu liczba 1000 aut na prąd została przekroczona w takich regionach jak woj. małopolskie, wielkopolskie, śląskie, dolnośląskie i pomorskie. **Województwo opolskie znajduje się na ostatnim miejscu w kraju, z liczbą 238 samochodów elektrycznych.**

Na poziomie subregionalnym konieczne jest wdrożenie rozwiązań praktycznych wspierających rozwój elektromobilności:

- rozwój transportu publicznego w oparciu o technologie elektromobilne,
- rozwój systemu punktów ładowania samochodów elektrycznych,
- rozwój infrastruktury rowerowej w tym systemu rowerów miejskich, w tym przypadku - międzygminnych lub powiatowych (w tym rowerów elektrycznych),
- wdrożenie działań umożliwiających redukcję emisji gazów cieplarnianych do atmosfery,
- wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury i jej komponentów składowych – Smart City.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Opracowanie planów rozwoju elektromobilności
- Montaż punktów ładowania samochodów elektrycznych
- Wymiana floty samochodów samorządowych na elektryczne
- Promocja odnawialnych źródeł energii

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 6.1 Poprawa jakości powietrza

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 6

Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji

Charakterystyka potrzeb:

Województwo opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń należy do grupy regionów o znacznej skali obciążenia środowiska. W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego należy zwrócić uwagę na zagadnienie czystości powietrza, która kształtowana jest przez różnorodne czynniki. Na jakość powietrza subregionu mają wpływ 3 główne źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery: punktowe, liniowe, powierzchniowe.

Emisja punktowa to emisja pochodząca z emitorów dużych zakładów energetycznych i przemysłowych. **Według danych GUS emisja zanieczyszczeń w 2020 r. z zakładów szczególnie uciążliwych występujących w Subregionie Południowym wyniosła odpowiednio: 94 tony zanieczyszczeń pyłowych oraz 357 017 ton zanieczyszczeń gazowych. Najbardziej uciążliwe dla jakości powietrza zakłady znajdują się w powiecie nyskim, gdzie emituje się ponad 90% zanieczyszczeń pyłowych oraz zanieczyszczeń gazowych.**

Liniowe źródła emisji związane są z komunikacją i transportem. Na emisję liniową składają się: emisja spalinowa, emisja pozaspalinowa – ze ścierania opon, okładzin hamulcowych, nawierzchni jezdni, emisja wtórna – unoszenie pyłu z podłoża. Wśród większych źródeł komunikacyjnych w granicach obszaru funkcjonalnego znajdują się drogi rangi krajowej i wojewódzkiej, zaś na mniejszą skalę drogi lokalne. W zakresie emisji ze źródeł liniowych poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny w największym stopniu od natężenia ruchu, udziału różnego rodzaju kategorii pojazdów na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest również zły stan techniczny dróg i pojazdów oraz nieprawidłowa ich

eksploatacja. Zanieczyszczenia pochodzące z ciągów komunikacyjnych są trudne do wyeliminowania, wobec ciągłej rozbudowy dróg i przybywania z roku na rok liczby pojazdów samochodowych.

Powierzchniowe źródła emisji obejmują liczne źródła pochodzące z indywidualnych systemów grzewczych małej mocy, tzw. emisja niska. Wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza następuje na niewielkiej wysokości, a zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, zwykle na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej. Zjawisko emisji niskiej wynika ze spalania paliw niskiej jakości, a także z nielegalnego spalania odpadów w paleniskach domowych. Niska emisja uciążliwa jest w sezonie grzewczym, kiedy to w tych częściach obszaru, które pozostają poza zasięgiem sieci ciepłowniczej wzrasta zanieczyszczenie powietrza, co niekorzystnie oddziałuje na stan środowiska naturalnego.

Subregion Południowy należy do strefy opolskiej, wskazanej w *Rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa opolskiego (2020)*. **Raport wskazuje na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz ozonu.**

Wyniki klasyfikacji strefy opolskiej ze względu na ochronę zdrowia przedstawiają się następująco:

- nie przekraczający poziomu dopuszczalnego dla substancji: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, benzenu, ołowiu, tlenku węgla, arsenu, kadmu, niklu, pyłu zawieszonego PM2,5, ozonu;
- powyżej poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM10;
- przekraczanie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Biorąc pod uwagę działania zmierzające do poprawy jakości powietrza obszaru, kierunek działania uwzględnia poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej oraz zmniejszenie zużycia energii poprzez zastosowanie rozwiązań energooszczędnych.

Katalog rozwiązań proponowanych w ramach kierunku działania obejmuje m.in.:

- wymianę/modernizację systemów grzewczych,
- docieplanie ścian zewnętrznych
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- wymianę źródeł ciepła,
- podłączenie obiektów do sieci ciepłowniczej tam gdzie to możliwe
- modernizację oświetlenia ulicznego.

Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej pozwoli zminimalizować zużycie energii końcowej i użytkowej. Realizacja działań przyczyni się również do dalszej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, przede wszystkim w wymiarze poprawy jakości powietrza. Pośrednio osiągnięty efekt ekologiczny będzie miał wpływ na poprawę warunków życia mieszkańców, ograniczając występowanie dni ze smogiem, zwłaszcza w dni jesienne i zimowe.

Oprócz działań scritte termomodernizacyjnych, kierunek działania przedsięwzięcia uwzględniające wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne (w tym montaż i wymiana opraw LED oraz wdrożenie inteligentnego systemu zarządzania oświetleniem), które umożliwi również osiągnięcie oszczędności energetycznych na poziomie ekonomicznym. Kolejnym aspektem jest poprawa bezpieczeństwa poprzez zwiększenie widoczności na drogach i chodnikach. Rozwój i modernizacja źródeł energii opartych na OZE, umożliwi z kolei przede wszystkim poprawę jakości powietrza

poprzez ograniczenie zużycia energii pochodzącej ze źródeł wysokoemisyjnych (głównie węglowych).

Działaniami uzupełniającymi dla inwestycji infrastrukturalnych będą działania „miękkie” w tym przede wszystkim edukacja mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz stworzenie formalnych mechanizmów współpracy na rzecz wdrażania rozwiązań niskoemisyjnych.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Montaż instalacji fotowoltaicznych oraz instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wsparcie w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej i zasobach komunalnych
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych
- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i wymiana opraw sodowych na oprawy typu LED
- Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej
- Rozwój odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych
- Dekarbonizacja istniejących źródeł ciepła
- Tworzenie klastrów oraz magazynów energii
- Stworzenie systemu zarządzania energią – cieplną i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej
- Budowa stacji pomiaru jakości powietrza
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o wpływie smogu na zdrowie i życie
- Prowadzenie działań promujących komunikację zbiorową w celu ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z nadmiernego ruchu samochodowego
- Promowanie i rozwijanie alternatywnych dla samochodu osobowego środków transportu indywidualnego
- Rozwój systemu wsparcia dla wdrażania elektromobilności

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 6.2 **Stworzenie warunków do rozwoju OZE**

Zgodność z celem strategicznym:

Cel strategiczny 6

Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji

Charakterystyka potrzeb:

Na skutek spalania węgla kamiennego oraz ropy naftowej do wdychanego powietrza przenika wiele toksycznych związków, które przedostają się do atmosfery i powodują olbrzymie zanieczyszczenie środowiska. Co więcej, stale rosnące ceny nośników energii, wyczerpujące się zapasy paliw kopalnych oraz obawa o stan środowiska naturalnego zwiększyły zainteresowanie odnawialnymi

źródłami energii. Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych pozwoli na obniżenie kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez mieszkańców oraz przyczyni się poprawy jakości powietrza (w tym likwidacji smogu). Energia elektryczna pozyskiwana z energii słońca uważana jest za jedno z najbardziej przyjaznych środowisku i nieinwazyjnych źródeł energii.

W 2020 r. w porównaniu do regionów UE, województwo opolskie osiągało jeden z najniższych poziomów produkcji energii elektrycznej z OZE. Wyzwaniem dla Subregionu Południowego, ale i dla całego kraju jest transformacja energetyki i zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii. W 2018 roku odnotowano spadek udziału OZE w stosunku do produkcji energii do poziomu 12,7% w skali kraju oraz 5,2% w skali województwa. W rankingu województw, region opolski w 2018 roku uplasował się na 12 miejscu. **W 2020 roku udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem, zmalał do 4,1%. W przypadku Subregionu Południowego stopień wykorzystania energii słonecznej jest niski.**

Realizacja założeń kierunku działania 6.2 pozwoli na zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym indywidualnych odbiorców poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych, paneli solarnych oraz pomp ciepła w sektorze domów jednorodzinnych. Kierunek działania zakłada również stworzenie warunków do rozwoju energii wiatrowej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE
- Rozwój systemu energetycznego opartego na elektrowniach wiatrowych
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych
- Termomodernizacja obiektów w subregionie wraz z wymianą źródeł ciepła
- Stworzenie mechanizmu zachęt do wymiany źródeł ciepła na OZE

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 6.3	Ochrona bioróżnorodności i ograniczenie negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko naturalne
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 6 Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji	
Charakterystyka potrzeb:	
Interwencja w ramach kierunku działania 6.3 związana jest z prowadzeniem działań mających na celu ochronę i poprawę stanu i jakości środowiska oraz ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na bioróżnorodność na obszarze. Jednym z największych wyzwań jest racjonalne gospodarowanie terenami o wysokiej wartości przyrodniczej. Zmniejszenie antropopresji poprzez prowadzenie polityki prośrodowiskowej pozwoli na ich udostępnianie w celach rekreacyjnych. Istotne jest również prowadzenie działań w kierunku przywracania i stwarzania warunków do odbudowy występowania gatunków rodzimych (flory i fauny charakterystycznej dla subregionu).	

Do najważniejszych, środowiskowych uwarunkowań rozwojowych województwa opolskiego zaliczyć należy znaczną bioróżnorodność i zróżnicowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wyrażoną ilością i powierzchnią form objętych prawną ochroną przyrody. Obszary przyrodnicze dzięki istniejącym powiązaniom wewnętrznym i zewnętrznym stanowią ważny element krajowego systemu przyrodniczego. Jednocześnie do barier rozwojowych zalicza się ciągły spadek bioróżnorodności województwa, pomimo objęcia ochroną prawną ok. 27,6% jego powierzchni.

Udział procentowy lasistości w powierzchni całego Subregionu Południowego był niekorzystny w tle porównywalnych regionów. W 2021 r. lasistość wynosiła tylko 11,1% kiedy to w całej Polsce wynosiła 29,6%, a w przypadku województwa opolskiego 26,7%. Biorąc pod uwagę dane z 2021 r. najbardziej zalesione tereny w ramach Subregionu Południowego zlokalizowane były w powiecie nyskim (13%), a najmniejszy procent zalesienia w 2019 r. subregionu występował w powiecie głubczyckim, tylko 6,4%.

Również analizując dane dla udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2019 r. sytuacja Subregionu Południowego (15,3%) w tym zakresie była zauważalnie mniej korzystna w porównaniu do kraju (32,3%) i województwa opolskiego (27,6%). Największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2021 r. odnotowano w powiecie nyskim (19,2%), a najniższy w powiecie prudnickim (8,3%).

W przypadku Subregionu Południowego szczególnie ważna jest ochrona terenów zielonych z uwagi na ich stosunkowo niewielki udział w powierzchni subregionu ogółem. Obszar o wysokim potencjale turystycznym powinien charakteryzować się dodatkowo terenami zielonymi o wysokich walorach użytkowych, z jednoczesnym zapewnieniem bezpieczeństwa dla bioróżnorodności.

Kluczowe przy rozwoju terenów zielonych oraz udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo w celach rekreacyjnych jest prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu ochrony środowiska i wpływu człowieka na jego stan. Zagospodarowując obszary o wysokich walorach przyrodniczych należy wziąć pod uwagę ochronę bioróżnorodności, tworzenie korytarzy migracyjnych dla zwierząt czy takie wytyczenie szlaków turystycznych, by nie naruszały one stanu naturalnych siedlisk.

Ponadto działania podjęte w ramach realizacji elementów dotyczących terenów zielonych pozwolą na zmniejszenie antropopresji na szczególnie cenne przyrodniczo obszary oraz cenne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego, jednocześnie zachęcając osoby odwiedzające rewaloryzowane tereny do poruszania się po nich.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie wspólnych działań jednostek skupionych w subregionie na rzecz ochrony istniejących zasobów
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury
- Zabezpieczenie przed powodzią i suszą terenów szczególnego zagrożenia
- Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej - budowa zbiorników retencyjnych i obiektów małej retencji
- Ochrona terenów naturalnej retencji wodnej oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych
- Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez wymianę i stosowanie tworzyw o wysokiej przepuszczalności m.in. płyt ażurowych
- Rozwój terenów zielonych – parki, skwery, ogrody deszczowe

<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni • Utworzenie ścieżek edukacyjnych, w celu budowania świadomości ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców obszaru • Doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego informowania • Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania • Promowanie i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców • Zrównoważone zarządzanie i zagospodarowanie terenów wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych poza obszarami chronionymi i cennymi przyrodniczo • Przywracanie roślinności rodzimej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne • Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców • Rozwój zieleni przyulicznej i wprowadzanie nasadzeń w miejscach o szczególnie gęstej zabudowie
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 6.4	Rozwój systemu gospodarowania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 6 Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Subregion Południowy charakteryzuje stosunkowo duży ruch turystyczny, co powoduje konieczność dostosowania gospodarki odpadami do zmieniających się okresów odbioru śmieci (sezonowość), zarówno w stosunku do odpadów zmieszanych, jak i zbieranych selektywnie. Kluczowe jest dalsze usprawnianie i inwestowanie w system selektywnej zbiórki odpadów wraz z prowadzeniem działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców oraz wdrażanie systemu gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Średni wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca (kg) dla Subregionu Południowego w 2021 r. wynosił 214 kg i był wyższy od danych dla całej Polski (175) i województwa opolskiego (189). Średnio dla Subregionu Południowego dynamika zmian w latach 2010-2021 w zakresie zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca (kg) wynosiła 23,8% i znacząco odbiegała od danych dla całej Polski (7,3%) i województwa opolskiego (1,7%).</p> <p>Kierunek działania 6.4 zawiera również zadania związane z koniecznością budowy/rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej (głównie w gminach wiejskich subregionu). Wiele gospodarstw nadal korzysta ze zbiorników bezodpływowych. Odprowadzanie do nich ścieków wiąże się ze znacznymi negatywnymi konsekwencjami dla środowiska naturalnego. Podstawowym problemem istniejącego</p>	

systemu kanalizacji sanitarnej jest brak odpowiedniego stopnia skanalizowania części terenów subregionu.

Biorąc pod uwagę wskaźnik dotyczący udziału ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej - **średnia dla całego Subregionu Południowego (66,5%) była niższa wobec danych dla całej Polski (71,5%) i województwa opolskiego (73,9%), co można uznać za zjawisko niekorzystne.** Wśród powiatów należących do omawianego subregionu, największy odsetek dostępu ludności do sieci kanalizacyjnej w 2020 r. zauważono w powiecie nyskim 72,4% i różnica w stosunku do pozostałych powiatów jest znacząca. Również jedynie w przypadku powiatu nyskiego dane dotyczące udziału ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej były korzystniejsze w stosunku do kraju (71,5%) bądź porównywalne na tle całego województwa opolskiego, tj. 73,9%. Dynamika zmian w zakresie odsetka ludności mającej dostęp do sieci kanalizacji w latach 2010-2020 była znacząca w przypadku powiatu nyskiego (14%), ale także głubczyckiego (11,4%). Najniższy przyrost odnotowano w powiecie prudnickim, tylko 4,8%.

Warto jednak zauważyć, że dwie gminy na terenie subregionu w 2020 r. były pozbawione dostępu do sieci kanalizacyjnej. W powiecie prudnickim dotyczyło to gminy Lubrza – ludność nie ma możliwości korzystania z sieci kanalizacji (0,0%) i w przeciągu badanego okresu 2010-2020 r. sytuacja ta nie uległa zmianie. Natomiast w powiecie nyskim taka sama sytuacja miała miejsce w gminie Pakosławice.

Biorąc pod uwagę omawiany parametr warto zaznaczyć, że statystyki dla powiatu prudnickiego znacząco odbiegały od pozostałych powiatów w subregionie, całego województwa opolskiego i kraju. Także dynamika wzrostu na przestrzeni badanego okresu była znacząco niższa. Zadania planowane do realizacji odpowiadają na istniejące zapotrzebowanie wyrażające się przede wszystkim niedostateczną długością sieci kanalizacyjnej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Podejmowanie wspólnych działań i realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie rozwoju i uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej oraz systemu odpadami
- Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej
- Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz unowocześnianie gospodarki ściekowej
- Poprawa dostępności i stanu technicznego urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków
- Rozbudowa i modernizacja ujęć wody
- Budowa stacji uzdatniania wody
- Przebudowa studni głębinowych
- Stworzenie zorganizowanego kompleksowego systemu odprowadzania wód opadowych
- Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych
- Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
- Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami m.in. montaż podziemnych modułów śmietnikowych
- Likwidacja otwartych, naziemnych miejsc składowania odpadów
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu segregacji odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym

<ul style="list-style-type: none"> • Maksymalizacja skali recyklingu odpadów ze szczególnym zwróceniem uwagi na odpady biodegradowalne, • Stworzenie systemu utylizacji odpadów w celu pozyskania ciepła sieciowego
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 6.5	Rozwój systemu bezpieczeństwa, ratownictwa i ochrony przeciwpowodziowej
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 6 Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Kierunek działania 6.5 obejmuje szeroko rozumiane działania związane z poprawą bezpieczeństwa publicznego, uwzględniając zwłaszcza bezpieczeństwo przeciwpowodziowe w Subregionie Południowym. Zmiany klimatyczne występujące na całym świecie wymuszają podejmowanie działań prewencyjnych na obszarach szczególnie zagrożonych skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych (powodzie, podtopienia, susze, wyspy ciepła, silne wiatry, oblodzenia, erozja gleb) oraz związanych z ograniczaniem negatywnego oddziaływania na klimat.</p> <p>Kierunek działania skierowany jest na dostosowanie służb kryzysowych do wzrostu intensywności i częstości występowania zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych wymagających podjęcia działań z zakresu ograniczania i przeciwdziałania ich skutkom. W szczególności ważny jest rozwój systemu monitorowania zagrożeń przy współpracy z podmiotami realizującymi monitoring środowiska oraz prowadzącymi akcje ratownicze, rozwój systemu ostrzegania i alarmowania pod kątem zagrożeń klimatycznych, przegląd i ocenę planu zarządzania kryzysowego pod kątem sił i środków możliwych do wykorzystania w trakcie nakładających się sytuacji kryzysowych, przegląd i ocenę procedur reagowania kryzysowego pod kątem możliwości zwiększenia się dynamiki sytuacji kryzysowych.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie przed powodzią i suszą terenów szczególnego zagrożenia • Racjonalne zagospodarowywanie obszarów zagrożenia powodziowego, z uwzględnieniem ograniczeń na tych obszarach • Zapobieganie ryzyku i poprawa odporności na klęski żywiołowe • Zakup samochodów pożarniczych dla OSP subregionu • Modernizacja zaplecza technicznego służb ratowniczych • Zakup specjalistycznego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych • Utworzenie systemu ostrzegania przed występowaniem nieprzewidzianych zjawisk pogodowych • Wzmocnienie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatycznych, budowa systemu dla zapewnienia ochrony zdrowia i opieki, • Realizacja szkoleń specjalistycznych dla służb ratowniczych • Modernizacja infrastruktury i sprzętu dla szybkiego reagowania, 	

<ul style="list-style-type: none"> • Przegląd i aktualizacja planów antykrzysowych, • Rozwój systemu reagowania w przypadku wystąpienia zjawisk związanych ze zmianami klimatu • Rozwój opieki i pomocy osobom najbardziej narażonym na zmiany klimatu. • Edukacja mieszkańców z zakresu reagowania na zjawiska zagrażające ich bezpieczeństwu.
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 7.1	Integracja planowania przestrzennego
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 7	
Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Poziom pokrycia poszczególnych gmin miejscowymi planami zagospodarowania jest bardzo zróżnicowany na terenie subregionu. Według stanu na 2021 r. jedynie w gminie Korfantów pokrycie planami wyniosło 100%, w pozostałych jednostkach nie przekroczyło 64%. Gminami, w których wskaźnik pokrycia wyniósł poniżej 10% były: Branice, Głubczyce, Otmuchów oraz Paczków. Dynamika zmian poziomu pokrycia terenu subregionu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w okresie 2010-2021 wykazała wzrost w pokryciu terenu o prawie 9n4 pkt. proc., była wyższa od dynamiki w kraju (+5,2 pkt. proc.) oraz w województwie opolskim (+5,8 pkt. proc.). W przypadku 2 gmin wskaźnik pokrycia wzrósł znacząco: Prudnik (+43,1%) oraz Baborów (+41,9 pkt. proc.), w przypadku 2 gmin nie uległ żadnym zmianom (Łambinowice, Pakosławice), natomiast w ramach gminy Kamiennik poziom pokrycia spadł o 4,4 pkt. proc.</p> <p>Celem kierunku działania jest prowadzenie spójnej, zintegrowanej polityki przestrzennej z uwzględnieniem regionalnych uwarunkowań. Podejmując działania należy dążyć do intensyfikacji zabudowy na istniejących, zagospodarowanych terenach lub obszarach zdegradowanych, unikając wchodzenia na nowe obszary. Prowadzenie spójnej polityki przestrzennej pozwoli na zwiększenie integracji obszaru. Realizacja wspólnych przedsięwzięć i działań, a także zintegrowanie planowania przestrzennego wpłynie pozytywnie na ograniczenie negatywnych skutków rozlewania się miast.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Integracja planowania przestrzennego dla rozwijania i pełnego wykorzystania posiadanych potencjałów • Prowadzenie skoordynowanej polityki przestrzennej • Optymalizacja polityki inwestycyjnej i prowadzenie zrównoważonych procesów planowania, z uwagi na obecność obszarów chronionych • Prowadzenie działań na rzecz redukcji presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko 	
Okres realizacji:	
2021-2030	
Źródła finansowania:	
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny	

Kierunek działania 7.2	Realizacja opracowanego planu działań w ramach Strategii IIT na lata 2021-2027 jako Obszarów Strategicznej Interwencji dla Subregionu Południowego
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 7 Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
<p>Głównym celem kierunku działania 7.2 jest integracja obszaru w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Ta integracja będzie się odbywała również przez wdrażanie instrumentu IIT na lata 2021-2027.</p> <p>Plan działań w ramach IIT dla Subregionu Południowego definiuje szczegółowy plan strategiczny i operacyjny mający przyczynić się do rozwoju gospodarczego subregionu, jego ściślejszej integracji i poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Z punktu widzenia zdiagnozowanych zmian demograficznych w regionie opolskim istotnym wyzwaniem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju wszystkich jego obszarów, zarówno głównych miast, jak i obszarów wiejskich. Na szczególną uwagę zasługuje przyspieszenie procesów rozwojowych w potencjalnych biegunach wzrostu, tj. w ośrodkach subregionalnych, do których należy Subregion Południowy, który praktycznie na całym swoim obszarze negatywnie doświadcza wpływu, jaki wywierają na niego sąsiadujące z nim obszary przyspieszonego wzrostu, tj. aglomeracja opolska i wrocławska z jednej oraz subregiony województwa śląskiego z drugiej strony.</p> <p>Dokument definiuje szczegółowy plan rozwoju (strategiczny i operacyjny), który przyczyni się do rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru funkcjonalnego, a poprzez realizację projektów zintegrowanych zapewni poprawę jakości życia lokalnej społeczności. Odpowiada bezpośrednio za realizację celów zawartych w dokumentach planistycznych i strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Kierunek działania skupia się na zaplanowaniu wspólnych inwestycji samorządów Subregionu Południowego, umożliwienie im pozyskania dofinansowania oraz zbudowania trwałych podstaw dla dalszej partnerskiej współpracy.</p> <p>Poza wskazanym aspektem, kierunek działania skupia się na integracji planistycznej w rozumieniu przepisów o planowaniu przestrzennym jako ważnego narzędzia polityki przestrzennej oraz strategicznych zadaniach integrujących obszar.</p>	
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań IIT zgodnie z opracowanym Planem działań w ramach Strategii IIT dla Subregionu Południowego • Określenie kluczowych inwestycji strategicznych • Integracja interwencji IIT z uwzględnieniem potrzeb wszystkich partnerów subregionu. 	
Okres realizacji:	
2021-2030	
Źródła finansowania:	
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny	

Kierunek działania 7.3	Wdrożenie spójnych planów promocji obszaru
Zgodność z celem strategicznym:	

<p>Cel strategiczny 7 Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu</p>	
<p>Charakterystyka potrzeb:</p>	
<p>Aktrakcyjność Subregionu Południowego uwarunkowana jest poprzez działania obejmujące wspólną promocję i podejmowanie działań partnerskich na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku obszaru. Chcąc urzeczywistnić wizję obszaru jako podmiotu skutecznie przyciągającego inwestora czy turystów należy opracować spójną strategię promocji najważniejszych atutów obszaru. Ważnym aspektem jest położenie i lokalizacja w obszarze przygranicznym. Granica przebiega głównie w obszarach górskich i podgórskich – obszar przygraniczny obejmuje powiaty bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską - powiat głubczycki, nyski i prudnicki. Sieć powiązań transgranicznych obejmuje zarówno sferę społeczno-gospodarczą, infrastrukturalną jak i ekologiczną - w tym w ramach istniejących euroregionów i projektów realizowanych wspólnie z programu operacyjnego współpracy transgranicznej. Bardzo ważna w tym zakresie byłaby współpraca Partnerów (np. wspólna promocja subregionu, tworzenie produktów turystycznych czy podejmowanie inicjatyw gospodarczych w obrębie turystyki).</p> <p>Problemem na poziomie subregionalnym jest brak spójnej wizji promocji obszaru jako całości.</p> <p>Skuteczne działania promocyjne pozwolą zbudować markę subregionu jako miejsca atrakcyjnego turystycznie oraz gospodarczo. Rozwój turystyki przyczyni się do poprawy koniunktury na rynku pracy, zwiększy się również liczba miejsc pracy. Poprawa na rynku pracy i wzrost wynagrodzeń mieszkańców będą podstawowymi przejawami wzrostu poziomu życia. Środki zewnętrzne i dobra koordynacja działań Partnerów pozwoli na zapewnienie usług społecznych na poziomie satysfakcjonującym większość mieszkańców.</p> <p>Skuteczna współpraca Partnerów będzie miała wymierne efekty we wszystkich dziedzinach kluczowych dla rozwoju Subregionu Południowego i przełoży się na widoczne dla mieszkańców rezultaty.</p>	
<p>Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja wspólnej kampanii promocyjnej • Promocja obszaru poprzez cyklicznie organizowane imprezy • Stworzenie imprez o krajowym zasięgu, które jednoznacznie będą kojarzyły się z Subregionem Południowym • Promocja nowych produktów turystycznych • Promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego • Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej • Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej • Prowadzenie aktywnego marketingu gospodarczego • Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny 	
<p>Okres realizacji:</p>	
<p>2021-2030</p>	
<p>Źródła finansowania:</p>	
<p>Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny</p>	

Zgodność z celem strategicznym:
Cel strategiczny 7 Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu
Charakterystyka potrzeb:
Na obszarze Subregionu Południowego obserwowane jest zjawisko suburbanizacji. Jednym z elementów obrazujących występowanie tego zjawiska jest saldo migracji. Biorąc pod uwagę wskaźnik salda migracji na 1000 ludności w 2021 r. najkorzystniejsza sytuacja w omawianym zakresie występuje w gminie Branice (3,8) oraz w gminie Skoroszyce (1,1). Przeciwną sytuację odnotowuje się w gminach: Pakosławice (-8,1), Biała (-7), Kamiennik (-6,2) oraz Łambinowice (-5,9). Największą dynamiką migracji charakteryzuje się rdzeń obszaru i jego otoczenie (czyli powiat nyski). Na tym terenie wyraźnie zauważalny jest spadek liczby mieszkańców miasta na rzecz obszarów podmiejskich (gmin wiejskich). Jest to konsekwencja przeprowadzki mieszkańców z obszaru miasta na obszary podmiejskie. Inną przyczyną systematycznego spadku liczby ludności w subregionie są również negatywne tendencje demograficzne związane z niskim przyrostem naturalnym oraz zjawiskiem migracji, w szczególności poza obszar województwa i kraju. Istotne jest zatem odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej subregionu i zapewnienie dostępności terenów pod rozwój różnych funkcji.
Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie odpowiedzialnej i nastawionej na równomierny rozwój całego obszaru polityki przestrzennej, szczególnie w kontekście zjawiska suburbanizacji • Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych • Racjonalne zagospodarowywanie obszarów zagrożenia powodziowego, z uwzględnieniem ograniczeń na tych obszarach • Prowadzenie działań na rzecz powstawania systemu terenów zieleni wspierających bioróżnorodność • Stosowanie recyklingu przestrzeni w procesach planowania • Zagospodarowanie terenów typu brown field
Okres realizacji:
2021-2030
Źródła finansowania:
Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Kierunek działania 7.5	Realizacja skoordynowanej kompleksowej rewitalizacji na poziomie subregionowym
Zgodność z celem strategicznym:	
Cel strategiczny 7 Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu	
Charakterystyka potrzeb:	
Kompleksowa rewitalizacja obejmuje działania mające na celu podniesienie walorów estetycznych, przestrzennych i funkcjonalnych obiektów i miejsc wraz z interwencją w sferze społecznej poprzez wprowadzenie nowych funkcji na obszarach zdegradowanych. Tak skonstruowana interwencja pozwala na ograniczenie występowania (lub całkowite wyeliminowanie) negatywnych zjawisk m.in. wykluczenia społecznego.	

Uwarunkowania realizacji kierunku działania 7.5 pozwalają formułować wizję obszaru subregionu jako atrakcyjnego zaplecza dla świadczenia różnego rodzaju usług. Kompleksowe działania rewitalizacyjne stanowią ważny impuls dla rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym. Cel społeczny powinien być zorientowany na podniesienie komfortu życia mieszkańców i odwrócenie negatywnych tendencji społecznych. Niewystarczające zaplecze infrastrukturalne wpływa na pogorszenie jakości życia. Z kolei brak działań stymulujących rozwój przedsiębiorczości negatywnie odbija się na liczbie miejsc pracy oraz prowadzi do systematycznego spadku liczby osób pracujących. Utrzymanie tej tendencji będzie rodziło konsekwencje związane ze zwiększeniem poziomu migracji zewnętrznych. Do celów społecznych kierunku działania zaliczyć można również poprawę stanu zdrowia mieszkańców (obiekty będą ogólnodostępne nie tylko dla mieszkańców subregionu, ale również turystów).

Przywrócenie ładu przestrzeni publicznej pozwoli na większą identyfikację mieszkańców subregionu z ich miejscem zamieszkania, co wpłynie na ograniczenie negatywnej tendencji, polegającej na zmniejszaniu się liczby mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych. **Rewitalizacja terenów zdegradowanych przyczyni się do pozytywnego postrzegania otoczenia, dzięki czemu możliwe będzie skuteczne zapobieganie i zwalczanie patologii oraz podjęcie walki z wykluczeniem społecznym.** Bezpośrednim celem w obszarze społecznym jest tu więc zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej subregionu.

Celem bezpośrednim kierunku działania jest kompleksowa rewitalizacja uwzględniająca nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom. Interwencja infrastrukturalna powinna być połączona wraz z organizacją wydarzeń o charakterze społecznym, integrujących społeczność zamieszkującą okolice obszaru rewitalizacji.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i prywatnej
- Poprawa ładu przestrzennego
- Dostosowanie przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju nowych funkcji w obszarach zdegradowanych
- Zagospodarowanie podwórek oraz otoczenia budynków mieszkalnych m.in. poprzez utworzenie stref zieleni
- Dostosowanie obiektów do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnych
- Rewitalizowanie i tworzenie nowych przestrzeni parkowych
- Rewitalizowanie i tworzenie nowych miejsc do rekreacji i aktywnego wypoczynku
- Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych
- Wdrażanie polityk dostępności, likwidowanie barier urbanistyczno-architektonicznych
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców oraz zwiększenia ich udziału w procesach planowania i zarządzania miastem
- Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

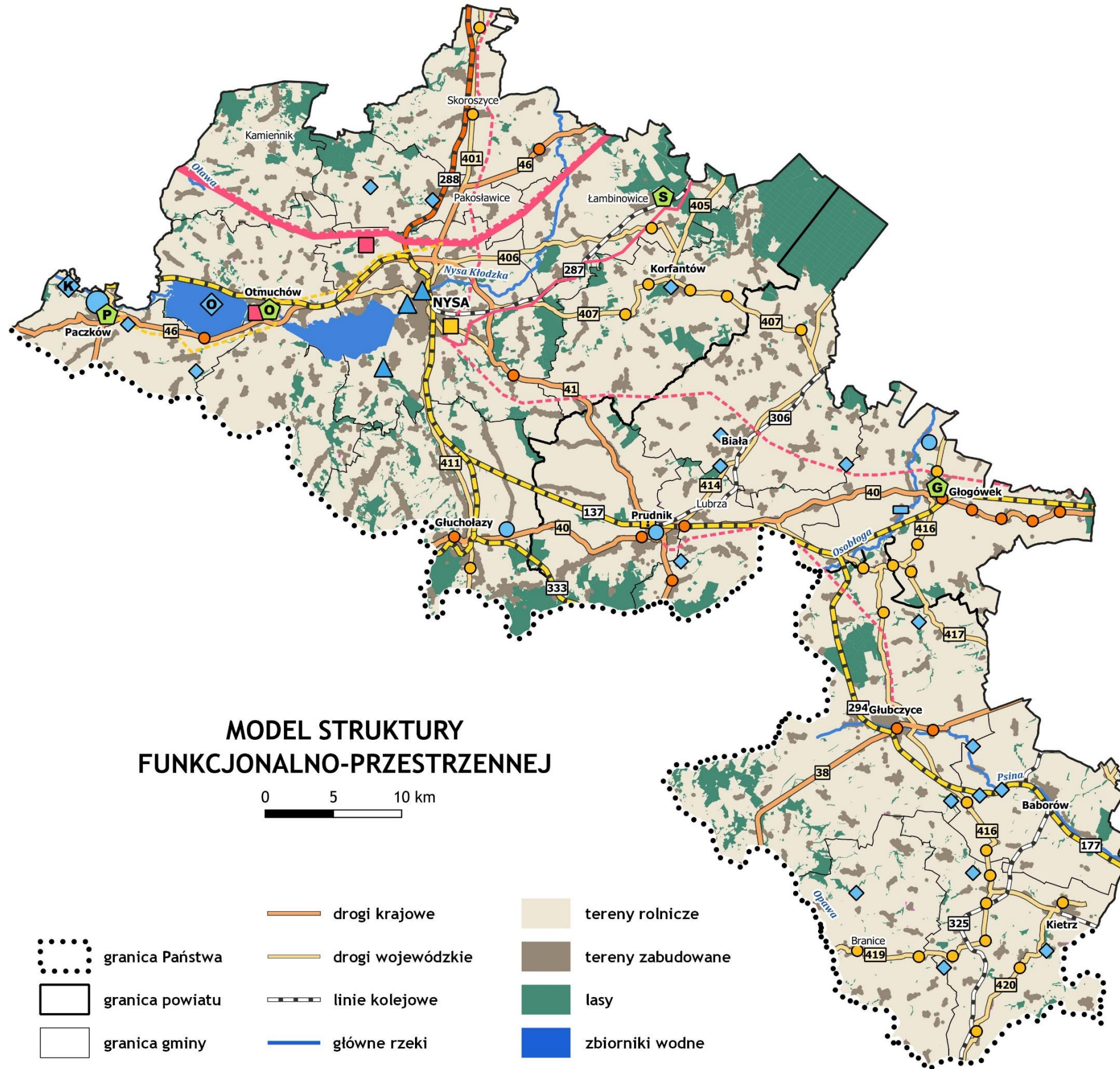
Przepisy zawarte w ustawie o samorządzie gminnym określają, iż strategia ponadlokalna powinna zawierać oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Ten wymóg został spełniony poprzez zbudowanie katalogu wskaźników przeszerewanego do każdego z działań i stanowi jeden z elementów procesu monitorowania (opisanego szczegółowo w dalszej części opracowania).

Ponadto na bazie wyszczególnionych kierunków działań zostanie opracowany szczegółowy Plan działań w ramach Strategii IIT, który stanowił będzie odrębny dokument planistyczny o charakterze wykonawczym.

III.4 Schemat interwencji strategicznej

Wizja rozwoju w 2030 roku						
Wymiar społeczny			Wymiar gospodarczy		Wymiar przestrzenny	
Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu	Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych w subregionie	Cel strategiczny 3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu	Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów	Cel strategiczny 5. Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym	Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji	Cel strategiczny 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu
Kierunek działania 1.1 Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej	Kierunek działania 2.1 Wzrost dostępności do usług społecznych poprzez cyfryzację i wdrażanie e-usług	Kierunek działania 3.1. Stworzenie oferty integracyjnej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Kierunek działania 4.1. Zwiększony poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki	Kierunek działania 5.1 Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.	Kierunek działania 6.1 Poprawa jakości powietrza	Kierunek działania 7.1 Integracja planowania przestrzennego
Kierunek działania 1.2 Budowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Kierunek działania 2.2 Podnoszenie standardów polityki społecznej	Kierunek działania 3.2. Utworzenie atrakcyjnej oferty sportowej i rekreacyjnej	Kierunek działania 4.2. Wzrost potencjału lokalnych przedsiębiorstw	Kierunek działania 5.2 Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Kierunek działania 6.2 Stworzenie warunków do rozwoju OZE	Kierunek działania 7.2 Realizacja opracowanego planu działań w ramach Strategii IIT na lata 2021-2027 jako Obszarów Strategicznej Interwencji dla Subregionu Południowego
Kierunek działania 1.3 Realizacja polityki dostępności	Kierunek działania 2.3 Zwiększenie jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym i wyższym	Kierunek działania 3.3 Rozwijanie oferty instytucji kultury	Kierunek działania 4.3 Budowa marki subregionu w oparciu o zasoby regionalne	Kierunek działania 5.3 Rozwój elektromobilności	Kierunek działania 6.3 Ochrona bioróżnorodności i ograniczenie negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko naturalne	Kierunek działania 7.3 Wdrożenie spójnych planów promocji obszaru
Kierunek działania 1.4 Rewitalizacja i modernizacja obiektów kultury			Kierunek działania 4.4 Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej		Kierunek działania 6.4 Rozwój systemu gospodarowania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej	Kierunek działania 7.4 Ograniczenie negatywnych skutków suburbanizacji
Kierunek działania 1.5 Modernizacja infrastruktury edukacyjnej			Kierunek działania 6.5 Rozwój systemu bezpieczeństwa, ratownictwa i ochrony przeciwpowodziowej		Kierunek działania 7.5 Realizacja skoordynowanej kompleksowej rewitalizacji na poziomie subregionalnym	

III.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Subregionu Południowego

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

0 5 10 km

	granica Państwa		tereny rolnicze
	granica powiatu		tereny zabudowane
	granica gminy		lasy
	drogi krajowe		zbiorniki wodne
	drogi wojewódzkie		
	linie kolejowe		
	główne rzeki		

INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM:

w zakresie dziedzictwa kulturowego:

- rewitalizacja Zamku w Głogówku
- Remont konserwatorski Zamku Biskupiego w Otmuchowie
- Przebudowa Płyty Rynku w Paczkowie
- Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F(344) Lamsdorf

w zakresie komunikacji:

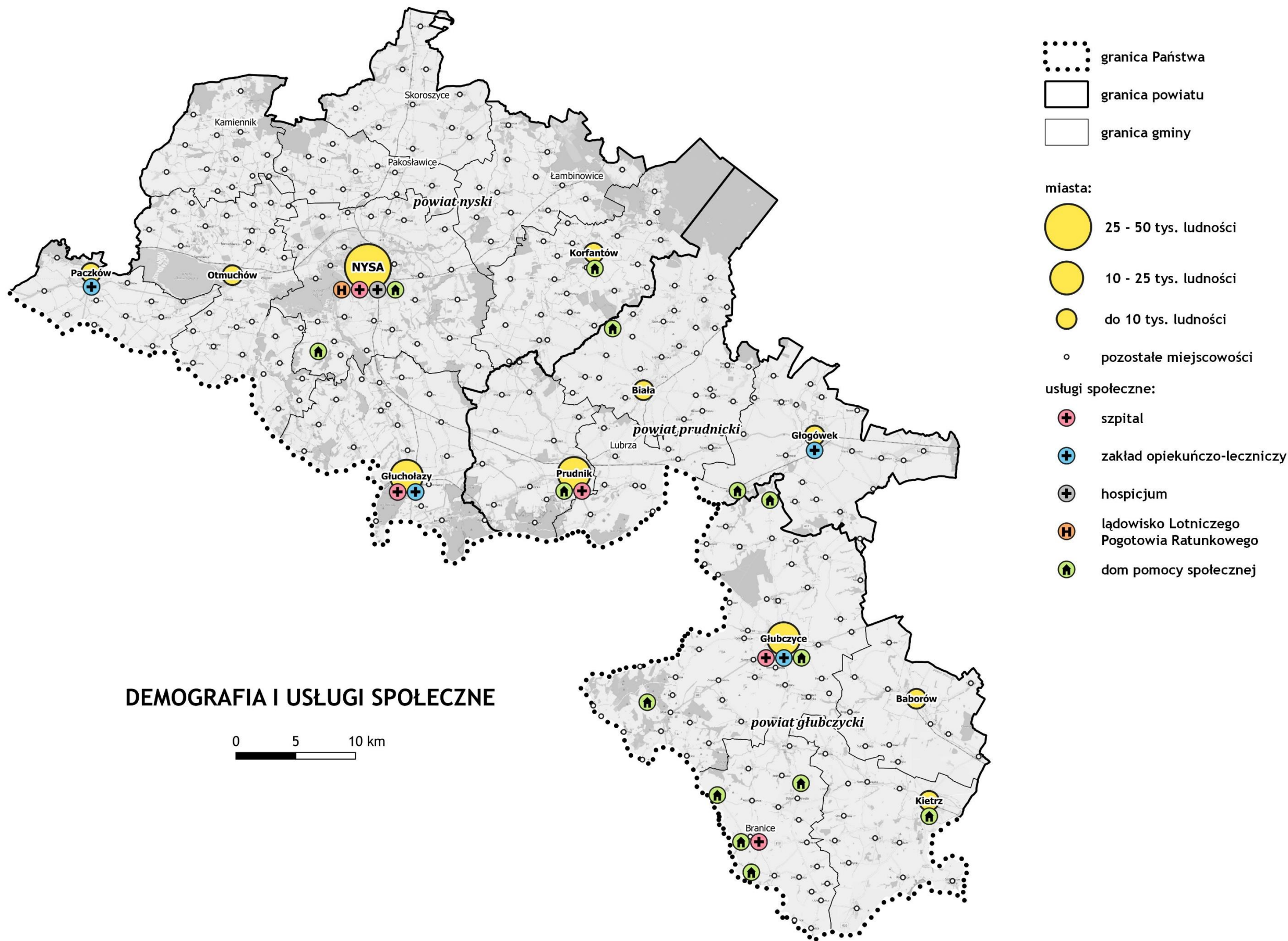
- rewitalizacja linii kolejowej nr 288 Nysa-Brzeg
- inwestycje postulowane:
 - obwodnice w ciągu dróg krajowych
 - obwodnice w ciągu dróg wojewódzkich
 - modernizacja/rewitalizacja linii kolejowej

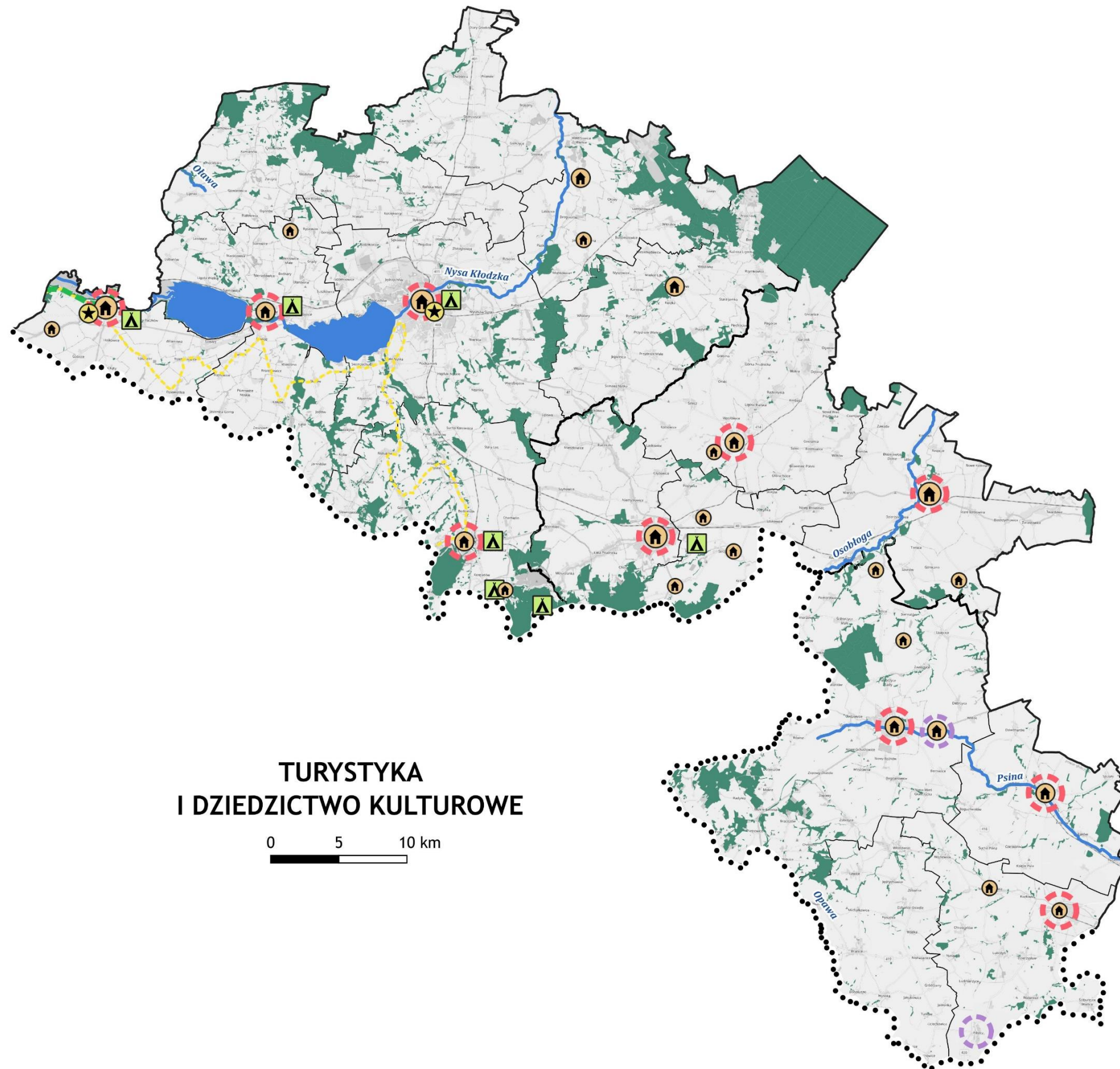
w zakresie infrastruktury technicznej:

- budowa linii energetycznej 400 kV Dobrzeń - Ząbkowice - Świebodzice
- inwestycje postulowane:
 - budowa Małej Elektrowni Wodnej
 - budowa stacji GPZ
 - budowa stacji redukcyjno-pomiarowej
 - modernizacja stacji redukcyjno-pomiarowej
 - budowa linii elektroenergetycznej 110 kV
 - modernizacja linii elektroenergetycznej
 - przebudowa gazociągu DN 250 Hanuszów-Paczków

w zakresie gospodarki wodnej:

- remont zbiornika Kozielno
- remont zbiornika Otmuchów
- inwestycje postulowane:
 - modernizacja systemu ochrony od powodzi Miasta Paczkowa
 - ochrona przed powodzią
 - zbiornik retencyjny
 - regulacja koryta rzeki

TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

0 5 10 km

- granica Państwa
- granica powiatu
- granica gminy

 najważniejsze ośrodki turystyczne

nagromadzenie obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków:

 powyżej 50 obiektów

 11-50 obiektów

 5-10 obiektów

 pomnik historii

 historyczne układy ruralistyczne wpisane do rejestru zabytków

 historyczne układy urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków

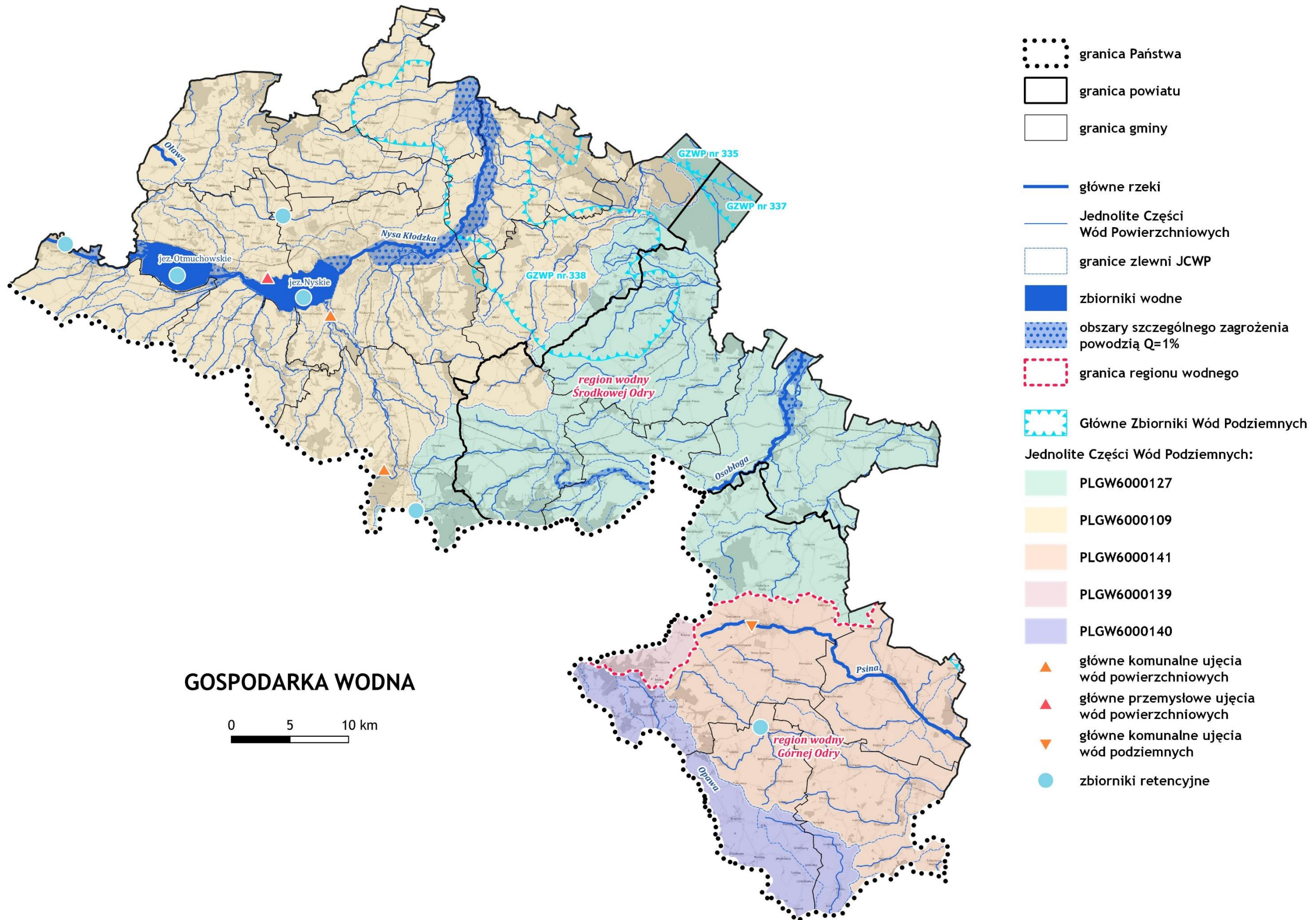
 Główny Szlak Sudecki

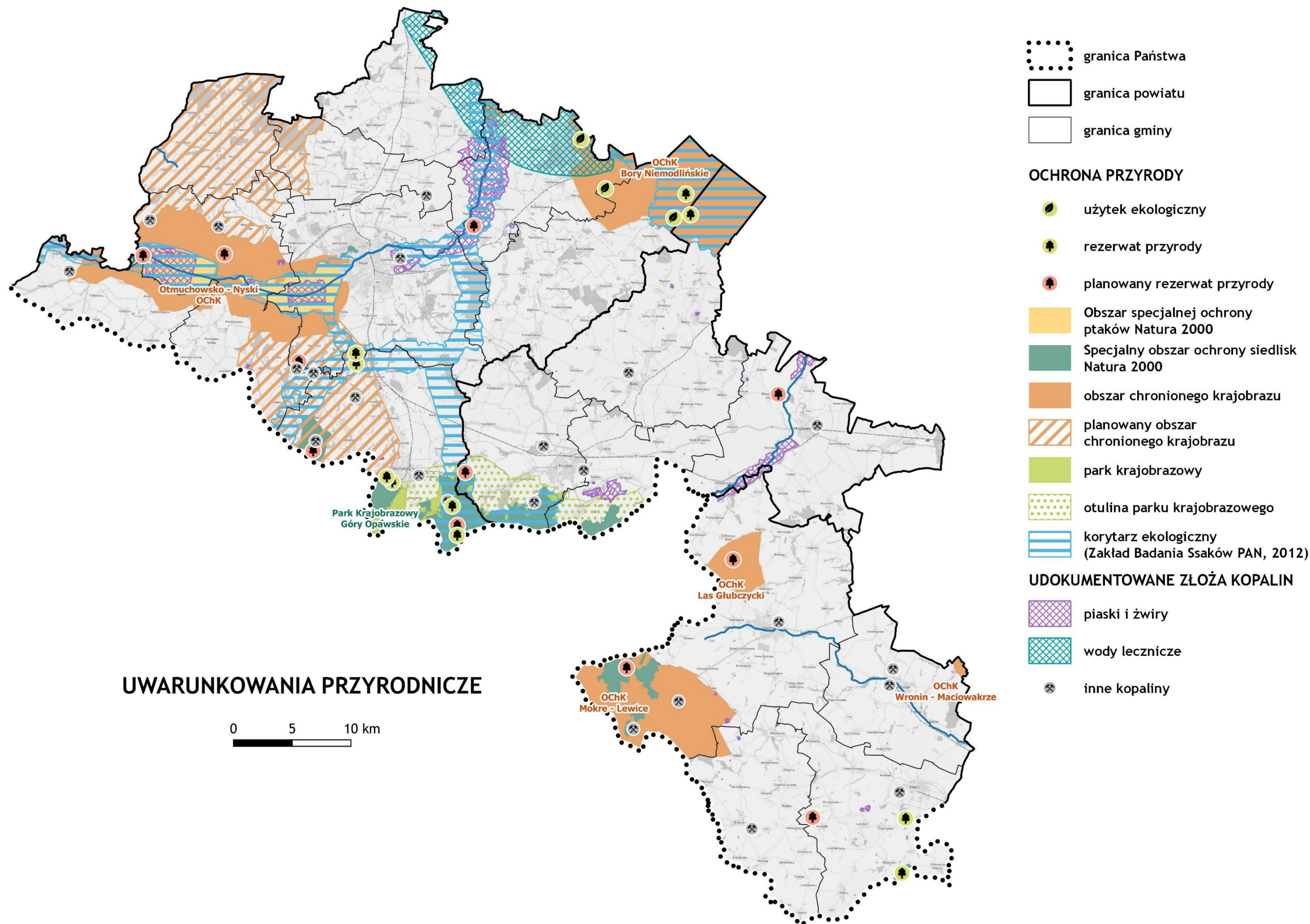
 Trasa rowerowa EuroVelo 9 (R9)

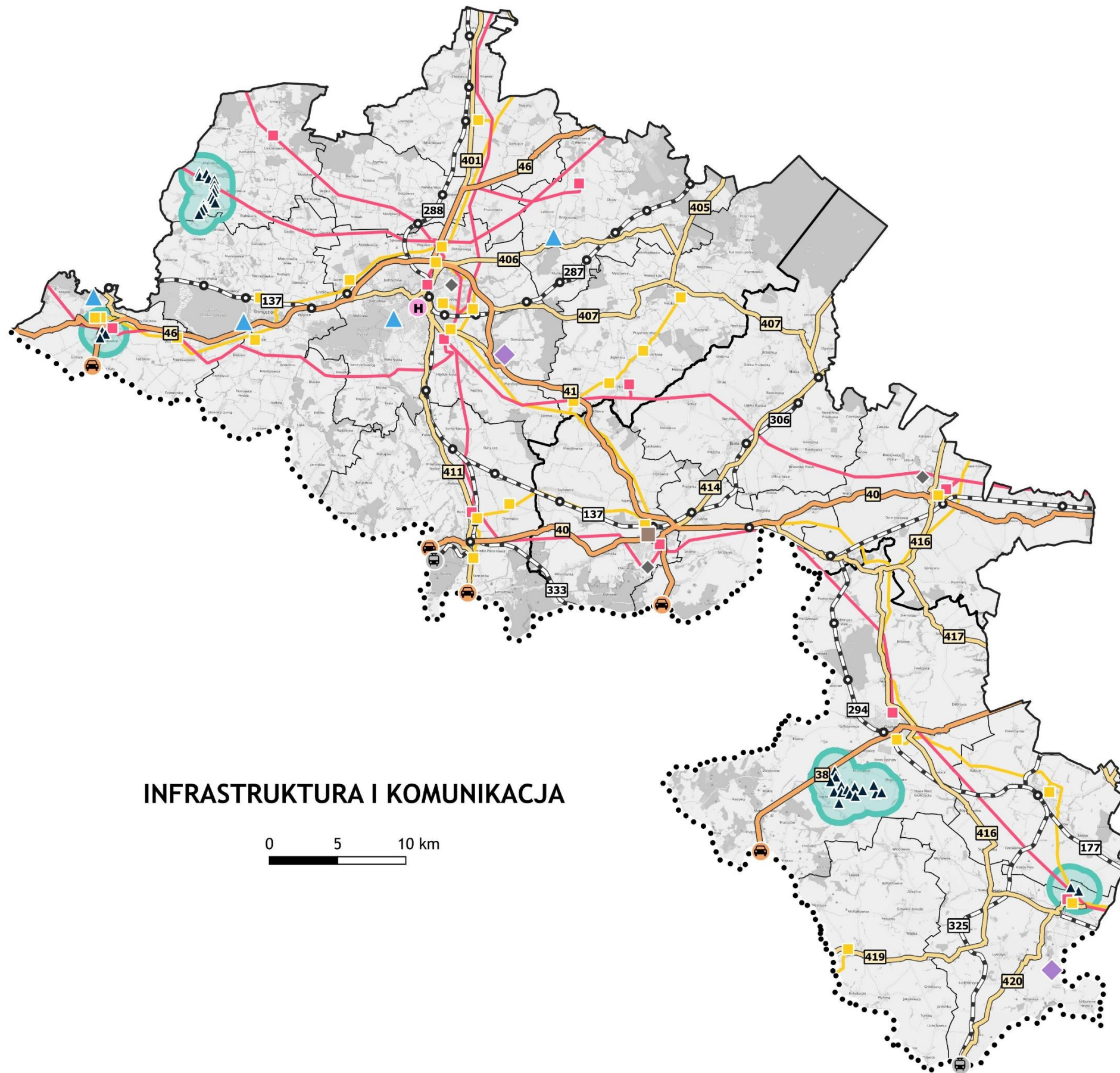
 główne rzeki

 zbiorniki wodne

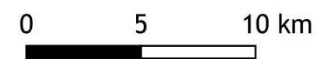
 lasy

INFRASTRUKTURA I KOMUNIKACJA

- granica Państwa
- granica powiatu
- granica gminy
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- linie kolejowe
- linie energetyczne wysokiego napięcia
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- stacja kolejowa
- lądowisko dla helikopterów
- miejsce przekroczenia granicy - drogowe
- miejsce przekroczenia granicy - kolejowe
- elektrociepłownia
- główny punkt zasilania
- stacja redukcyjno-pomiarowa gazu
- Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK)
- oczyszczalnia ścieków komunalnych powyżej 10 000 RLM
- elektrownia wodna o mocy powyżej 1 MW
- elektrownia wiatrowa
- strefa wyłączona z zabudowy mieszkaniowej

III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

III.6.1 Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

III.6.2 Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

III.6.3 Rekomendacje dla polityki przestrzennej

Głównym zadaniem polityki przestrzennej jest określenie sposobu organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu sprzyjającej realizacji ustalonych celów rozwojowych, z uwzględnieniem uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni oraz potrzeb zapewnienia uporządkowanego rozwoju przestrzennego i ładu w zagospodarowaniu. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Natomiast zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi.

Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadziło do wzmocnienia integracji przestrzennej subregionu. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z polityką przestrzenną wyrażoną w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

Naczelna zasada, z której wynikają pozostałe najważniejsze, to **zasada zrównoważonego rozwoju** – polegająca na prowadzeniu rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – tak obecnych, jak i przyszłych pokoleń.

Pozostałe zasady, które należy respektować to:

1. **Zasada zachowania ładu przestrzennego** – przejawiająca się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiająca uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniająca w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

2. **Zasada racjonalnego kształtowania sieci osadniczej** – polegająca na dążeniu do spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwartości struktury przestrzennej miejskich i wiejskich jednostek osadniczych oraz uzyskaniu równowagi terenów zabudowanych i terenów zieleni.
3. **Zasada preferencji intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową)** – oznacza intensyfikację procesów inwestycyjnych na terenach już zagospodarowanych i przeciwdziałanie zajmowaniu nowych obszarów pod zabudowę.
4. **Zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego** – polegająca na pielęgnowaniu tradycji kulturowych regionu, dbaniu o materialną spuściznę historyczną, eksponowaniu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego i zacieśnieniu więzi społeczności lokalnych.
5. **Zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu** – w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów rozwojowych przy jednoczesnej minimalizacji sytuacji konfliktowych, polegająca na wskazaniu, poszanowaniu i ochronie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony) przy wyznaczaniu wielofunkcyjnych obszarów rozwoju.
6. **Zasada poprawy dostępności przestrzennej** – polegająca na organizacji wydajnej sieci transportowej i opartego na niej zrównoważonego transportu publicznego z uwzględnieniem powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych.
7. **Zasada stymulowania rozwoju** – społecznego, gospodarczego i przestrzennego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału gospodarczego, kadr i zasobów naturalnych, wraz ze wsparciem sektora gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności.
8. **Zasada rozwoju infrastruktury społecznej** – zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu.
9. **Zasada tworzenia i wzmacniania potencjału akademickiego i naukowego.**
10. **Zasada racjonalnego kształtowania stref aktywizacji gospodarczej.**
11. **Zasada racjonalnego zagospodarowania** – związanego z rozwojem gospodarczym, w sferze przemysłu, rolnictwa i turystyki oraz w zakresie rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej.
12. **Zasada oszczędnego gospodarowania energią.**
13. **Zasada wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.**

Rekomendacje (wnioski), dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej sformułowano w porządku analogicznym do porządku tematycznego Strategii Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030 – III Poziom strategiczny. Założenia rozwojowe Subregionu Południowego na lata 2021-2030. Stanowią wyciąg i komentarz do modelu i odnoszą się do sfery przestrzennej Subregionu Południowego, nie tracąc z horyzontu ściśle z nią powiązanych zagadnień gospodarczych i społecznych:

1. **Wizja rozwoju Subregionu Południowego**, określająca Subregion Południowy w roku 2030 jako przestrzeń łączącą walory przyrodnicze z innowacyjną gospodarką, zapewniającą wysoką jakość usług publicznych oraz atrakcyjne miejsce do życia. Subregion Południowy poprzez realizację wspólnych działań, osiągnie efekt skali w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego przy jednoczesnym łagodzeniu skutków kryzysu klimatycznego. Sukces Subregionu Południowego przekłada się na wzmocnienie jego przewag konkurencyjnych w województwie opolskim, a także na wzmocnienie jego pozycji w strukturach regionalnych oraz poprawę atrakcyjności wizerunku obszaru.
2. **Misja Subregionu Południowego**, obejmująca podejmowanie wspólnych działań na rzecz podnoszenia jakości dostępnych usług, wzmocnienia powiązań funkcjonalnych, zrównoważonego rozwoju gospodarczego przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i lokalnego potencjału kulturowego.
3. **Cele strategiczne Subregionu Południowego**, które wyznaczają obszary działania Subregionu Południowego jako porozumienia samorządów na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz mają charakter kontynuacji i nawiązania do już zrealizowanych projektów.
4. **Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych Subregionu Południowego** wpisujące się w określone w celach strategicznych trzy wymiary tematyczne: społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Są one ściśle ze sobą powiązane, gdyż niemal każde działanie generuje potrzeby przestrzenne lub przynajmniej ingerencję w przestrzeń publiczną a także wynikające z niej możliwości konfliktu interesów - swoistą „walkę o przestrzeń”.

Wydaje się, że można w tym miejscu podkreślić rolę polityki przestrzennej jako - oprócz ogólnie rozumianego rozwoju czy doskonalenia infrastruktury - godzenie potrzeb przestrzennych uczestników życia społecznego.

W nawiązaniu do powyższych zasad polityki przestrzennej i założeń rozwojowych, określa się rekomendacje dla polityki przestrzennej:

- zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami;

- zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składowych;
- stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”);
- intensyfikację zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową);
- przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy;
- racjonalne kształtowanie sieci osadniczej (spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej, oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni);
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich;

integracja planowania przestrzennego Należy zwrócić uwagę także na ochronę zasobów środowiskowych:

- kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- poprawę jakości powietrza (wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej);
- kształtowanie sieci ekologicznej obszaru (ciągłość obszarów przyrodniczych, przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej);
- ochronę systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych);
- wskazanie, poszanowanie i ochronę obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony);
- wzmacnianie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego.

Osobnym zagadnieniem są kwestie społeczne i rozwój infrastruktury usług publicznych:

- rozwój przestrzeni społecznych i sąsiedzkich (integrujących społeczności lokalne);
- rozwój przestrzeni publicznych, integrujących wspólnotę miejską i przyciągających gości z zewnątrz;
- budowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- rozwój infrastruktury ochrony zdrowia;
- realizacja polityki dostępności;
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej;

- zwiększony poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki;
- promocja turystyki oraz produktów regionalnych.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien obejmować poprawę dostępności transportowej poprzez:

- wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej;
- organizację wydajnej sieci transportowej;
- wydajniejszą organizację transportu publicznego;
- poprawa jakości dróg publicznych, szczególnie powiatowych;
- stosowanie zasad zrównoważonej mobilności;
- rozwój elektromobilności;
- kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, która (w miarę możliwości) racjonalizuje i minimalizuje zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej;
- multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnienie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami;
- modernizacja, rozbudowa i budowa sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Obok rozwoju infrastruktury transportowej istotny jest także rozwój infrastruktury technicznej:

- stworzenie warunków do rozwoju OZE;
- rozwój systemu gospodarowania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej;
- rozwój systemu bezpieczeństwa, ratownictwa i ochrony przeciwpowodziowej.

IV System wdrażania

IV.1 Założenia wdrożeniowe

Stowarzyszenie Subregion Południowy powstało 09.02.2016 r. – jest stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (zinstytucjonalizowaną płaszczyznę współpracy stowarzyszonych gmin i powiatów). Siedzibą Stowarzyszenia jest Nysa. Terenem działania jest cały obszar Polski, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru powiatów nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego.

Stowarzyszenie ma na celu m.in. wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego tworzących je jednostek, planowanie rozwoju, promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów czy podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych i społecznych oraz realizację wspólnych

przedsięwzięć prorozwojowych, mających na celu zrównoważony, wszechstronny rozwój obszaru funkcjonalnego.

Niniejszy dokument jest strategią rozwoju ponadlokalnego i zawiera obowiązkowe elementy wskazane w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834), które zostały przedstawione w rozdziale I.2 Podstawa prawna. W związku z realizacją interwencji IIT przez Subregion Południowy w ramach niniejszej strategii, część dotycząca systemu wdrażania zostanie uszczegółowiona, jednakże pozostałe elementy wskazane w projekcie ustawy wdrożeniowej, dotyczące strategii IIT, zostaną dookreślone w odrębnym dokumencie, spełniającym wszystkie kryteria zawarte w projekcie ustawy.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, strategia rozwoju zawiera oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia, przedstawia system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania. Relacje pomiędzy Strategią Rozwoju Subregionu a Strategią IIT trzeba interpretować jako relacje dokumentu kierunkowego i programu wykonawczego. W ramach strategii przyjmuje się podejście całościowe do rozwoju subregionu.

Poniżej przedstawiono odniesienie obowiązkowych elementów strategii IIT do zapisów Strategii Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030.

Strategia IIT według zapisów ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 z dnia czerwca 2022 (Dz. U. poz. 1079).	Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030
Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych.	Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza.
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu.	Cele realizowane w ramach IITT zostaną wybrane ze zdefiniowanych w niniejszej strategii celów strategicznych.
Lista projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami.	Zostanie wskazana w strategii IIT.
Źródła jej finansowania.	Ramy finansowe i źródła finansowania.
Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii IIT.	Zostaną określone w dokumentach wykonawczych, które opracują partnerzy subregionu jako rozwinięcie porozumienia.
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.

System wdrażania Strategii Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030 obejmuje dwa poziomy funkcjonowania:

- Poziom strategiczny
- Poziom operacyjny

Cześć strategiczna dokumentu zawiera opis założeń rozwojowych, wskazuje wyzwania, cele strategiczne i kierunki działań, w perspektywie 2030 roku. Wskazuje również misję, określającą myśl przewodnią w odniesieniu do kierunków działań, z kolei wizja opisuje pożądany stan Subregionu Południowego w perspektywie długookresowej.

Część operacyjna dokumentu przedstawia z kolei wykaz przedsięwzięć, z których część planowana jest do realizacji w ramach IIT i zostanie odpowiednio doprecyzowana w dokumencie wdrożeniowym do strategii ponadlokalnej (Plan Działań w ramach Strategii IIT na poziomie subregionalnym).

W celu realizacji założeń opisanych w przedmiotowym dokumencie powołane zostaną następujące organy: Komitet Sterujący, Komitet Doradczy, Grupa Robocza, koordynacja działań odbywać się będzie poprzez Biuro Subregionu Południowego.

W celu wdrażania, aktualizacji, monitoringu i ewaluacji dokumentu, planuje się wprowadzenie formalnych struktur umożliwiających efektywne zarządzanie i nadzór nad strategią ponadlokalną. Realizacja celów Strategii będzie wymagała aktywności i współpracy pomiędzy samorządami i partnerami społeczno-gospodarczymi.

Poszczególne działania wskazane w Strategii będą wdrażane przez właściwe jednostki organizacyjne samorządów subregionu i nadzorowane przez władarzy wchodzących w skład Komitetu Sterującego.

Poniżej wyszczególniono zadania Komitetu Sterującego ds. wdrażania Strategii Rozwoju. Komitet odpowiedzialny będzie przede wszystkim za:

- diagnozowanie szans, ryzyka oraz zagrożeń, które mogą mieć wpływ na rozwój subregionu,
- analizę potencjalnych trendów makroekonomicznych i społecznych, które mogą w istotny sposób wpłynąć na politykę publiczną subregionu w ciągu najbliższych kilkudziesięciu lat,
- zarządzanie procesem wdrażania strategii,
- podejmowanie decyzji związanych z koniecznością wprowadzania zmian do strategii,
- zatwierdzanie projektów aktualizacji dokumentu Strategii, przed ogłoszeniem konsultacji społecznych,
- ocenę rozwiązań oraz pomysłów służących poprawie efektywności wdrażania strategii,
- kontrolowanie procesu realizacji kierunków działania wraz z oceną ich aktualności,
- zatwierdzenie raportów z monitoringu i ewaluacji Strategii.

Obsługę merytoryczną i administracyjną procesu wdrażania zapewni Biuro Subregionu Południowego, które usytuowane jest w Starostwie Powiatowym w Nysie. Biuro koordynuje działania w zakresie porozumienia oraz działania związane z przygotowaniem i realizacją projektów partnerskich w ramach Subregionu Południowego.

Wśród najważniejszych zadań Biura związanych z organizacją pracy Stowarzyszenia Subregion Południowy, można wskazać m.in.:

- współpracę z jst wchodzącymi w skład subregionu w zakresie identyfikacji potrzeb, problemów, potencjałów i interesów wspólnych dla obszaru funkcjonalnego, które mogłyby stanowić bazę dla opracowania wspólnych projektów partnerskich jst na rzecz rozwoju subregionu,
- zbieranie danych do stworzenia wstępnych kart wspólnych przedsięwzięć oraz poszukiwanie źródeł ich finansowania,
- monitoring i aktualizację Strategii Rozwoju Subregionu Południowego – organizację prac zespołu odpowiedzialnego za monitorowanie i aktualizowanie zapisów Strategii,
- prowadzenie sekretariatu subregionu, w relacjach z instytucjami zarządzającymi programami operacyjnymi.

IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Partycypacja społeczną podczas prac nad zawartością opracowania obejmowała m.in.: uwzględnienie wyników konsultacji, wizyt studyjnych i warsztatów, organizowanych w trakcie prac na dokumentem. Gotowy projekt Strategii także podlega konsultacjom społecznym (możliwość zgłaszania uwag i wniosków on-line).

Proces odbywał się na kilku etapach związanych z udziałem odbiorców zaangażowanych w procedurę opracowania dokumentu. Poniżej wyszczególniono najważniejsze elementy procedury partycypacyjnej:

- 1) Etap planistyczny rozpoczął się od właściwej identyfikacji problemów, barier rozwojowych, potencjałów i potrzeb subregionu. Przeprowadzono badania wśród mieszkańców, podmiotów społeczno – gospodarczych, organizacji pożytku publicznego, a także zebrano opinie i pomysły partnerów skupionych w subregionie. Działania partycypacyjne na tym etapie posłużyły do sformułowania zapisów części strategicznej.
- 2) Zastosowano szereg różnych narzędzi do przeprowadzenia konsultacji oraz uwzględnienie dotarcie do szerokiego grona adresatów, w tym instytucji i podmiotów odpowiadających za rozwój społeczno-gospodarczy.

- 3) Przed rozpoczęciem formułowania dokumentu przeprowadzono badania preferencji i potrzeb zarówno samorządów (wizyty studyjne, warsztaty) jak i partnerów społeczno-gospodarczych wybranych metodą kooptacji poprzez wybór najważniejszych organizacji oddziałujących na kształtowanie polityk lokalnych. Wyniki analiz pozwoliły na sprecyzowanie problemów społecznych oraz wskazały sposoby ich rozwiązywania.
- 4) W okresie od września 2021 do maja 2022 r. trwał nabór propozycji przedsięwzięć i projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju Subregionu Południowego. Przedsięwzięcia będą agregowane na poziomie dokumentu wykonawczego do strategii ponadlokalnej, którym będzie Plan Działań w ramach Strategii IIT dla Subregionu Południowego.

Wskazane przedsięwzięcia wyróżniają się następującymi cechami:

- są to projekty o charakterze strategicznym dla rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych samorządów;
- mają wymiar ponadlokalny, czyli taki, który swoim zasięgiem bądź oddziaływaniem wykracza poza granice poszczególnych gmin i stanowi odpowiedź na zidentyfikowane problemy i potrzeby subregionalne;
- stanowią projekty o charakterze partnerskim – angażujące szerokie grono interesariuszy, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego.

Ponadto zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834) „projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa”.

Sposób opracowania Strategii Rozwoju Subregionu Południowego za pomocą procedury oddolnej będzie kontynuowane na etapie jej wdrażania. Podobne podejście stosowane będzie także na etapie opracowania dokumentu wdrożeniowego do strategii ponadlokalnej pełniącego funkcję Strategii IIT, jak i na etapie jego wdrażania.

Podsumowując, we wdrażanie oraz aktualizację obu dokumentów strategicznych zaangażowani będą zarówno partnerzy skupienie w Subregionie Południowym jak i bezpośrednio a także pośrednio inne podmioty i instytucje m.in.:

- partnerzy społeczno-gospodarczy;
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska;

- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci;
- pozostałe podmioty pożytku publicznego nie wymienione powyżej;
- jednostki organizacyjne samorządów, w tym jednostki budżetowe, spółki komunalne, samorządowe instytucje kultury;
- uczelnie wyższe;
- instytucje okołobiznesowe;
- inne podmioty, które będą miały szanse włączyć się w realizację przedsięwzięć wynikających ze Strategii jako partnerzy, jednostki realizujące, czy też zaangażować się na etapie aktualizacji dokumentu.

W kontekście art. 6. ust. 4 Ustawy na stronach internetowych i biuletynach informacji publicznej samorządów Subregionu Południowego udostępniona została informacja o prowadzeniu konsultacji społecznych wraz z udostępnieniem uchwały Zarządu Stowarzyszenia w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia konsultacji.

Jako termin prowadzenia konsultacji wskazano: 5 września - 10 października 2022 r. Konsultacje przeprowadzone były w formie składania opinii i uwag za pomocą środków komunikacji elektronicznej i w formie papierowej. Składanie uwag było możliwe również podczas spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami samorządów Subregionu Południowego.

W trakcie trwania konsultacji spłynęły uwagi w formie papierowej i elektronicznej. Dodatkowo spłynęły uwagi przedstawiające pozytywne zaopiniowanie projektu (Gmin Strzeleccki, Gmina Tułowice, Koło Gospodyń z Kamiennika).

Uchwałą nr 7941/2022 Zarząd Województwa Opolskiego z dnia 3 października 2022 r. wydał pozytywną opinię w sprawie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie z uwagami, które przedstawiono Raporcie z Konsultacji.

Raport dotyczący przebiegu i wyników konsultacji, który zawiera w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem został opublikowany, na stronach internetowych samorządów wchodzących w skład Subregionu Południowego oraz ich Biuletynach Informacji Publicznej.

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu konsultacji społecznych dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

IV.3 Monitoring i ewaluacja

Strategia ponadlokalna stanowi główne narzędzie umożliwiające planowanie kierunków rozwoju Subregionu Południowego do 2030 r. Skuteczność wdrażania i realizacji zaplanowanych kierunków działań jest ściśle uzależniona od dysponowania wiedzą na temat postępów i zmian w zakresie realizacji poszczególnych przedsięwzięć. System oceny skuteczności realizacji strategii oparty jest na monitoringu oraz ewaluacji.

Zgodnie z art.10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W niniejszym rozdziale przedstawiono katalog wskaźników powiązanych z danym kierunkiem działania określonym na poziomie strategii.

Monitoring prowadzony będzie w okresach dwuletnich. Prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii. Skuteczny monitoring umożliwia dodatkowo identyfikację ewentualnych zagrożeń związanych z brakiem osiągnięcia stopnia danego wskaźnika oraz lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie przyjętych w strategii celów. Monitoring pozwala na uzyskanie informacji dotyczących działań, które zostały wskazane do realizacji w czasie obowiązywania strategii.

W przypadku poziomu strategicznego, elementem niezbędnym jest zbadanie zmian oraz wartości wskaźników rezultatu, dlatego też stworzono listę wskaźników do kierunków działań zaplanowanych w strategii. W wymiarze strategicznym oceniany będzie postęp w realizacji całego programu, natomiast w przypadku poziomu operacyjnego, chodzi o ocenę efektów poszczególnych przedsięwzięć. Na poziomie operacyjnym monitoring zostanie zrealizowany poprzez wskazanie poziomu realizacji przedsięwzięć w perspektywie dwuletniej.

System monitoringu stanowi podstawowe narzędzie do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii, której celem jest ocena efektów i jakości prowadzonych działań. Wyniki monitoringu będą stanowić również źródło informacji, co do konieczności aktualizacji strategii ponadlokalnej.

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, dopasowanych do poszczególnych kierunków działania wraz z planowanymi rezultatami tych działań.

Wymiar społeczny		
Cel strategiczny 1.	Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu	Wskaźnik
Kierunek działania 1.1	Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki Liczba zmodernizowanych, wyposażonych oraz nowoutworzonych placówek służby zdrowia

		Liczba zmodernizowanych, doposażonych oraz nowoutworzonych placówek pomocy społecznej
Kierunek działania 1.2	Budowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Liczba nowoutworzonych miejsc do spędzania czasu wolnego (np. skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe, parki, błonia, boiska wielofunkcyjne)
Kierunek działania 1.3	Realizacja polityki dostępności	Liczba obiektów przystosowanych do osób niepełnosprawnych Liczba projektów w których sfinansowano działania dedykowane dla osób z niepełnosprawnościami
Kierunek działania 1.4	Rewitalizacja i modernizacja obiektów kultury	Liczba obiektów objętych rewitalizacją
Kierunek działania 1.5	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej	Liczba zmodernizowanych obiektów edukacyjnych Liczba doposażonych/nowo utworzonych pracowni szkolnych
Cel strategiczny 2.	Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie	Wskaźnik
Kierunek działania 2.1	Wzrost dostępności do usług społecznych poprzez cyfryzację i wdrażanie e-usług	Liczba wdrożonych e –usług Liczba osób objętych wsparciem w ramach podnoszenia kompetencji cyfrowych Liczba instytucji objętych wsparciem w ramach modernizacji zaplecza sprzętowego
Kierunek działania 2.2	Podnoszenie standardów polityki społecznej	Liczba opracowanych i przyjętych katalogów usług publicznych w skali ponadlokalnej
Kierunek działania 2.3	Zwiększenie jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym i wyższym	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli Liczba szkół objętych wsparciem Liczba osób uczestniczących w zajęciach edukacyjnych
Cel strategiczny 3.	Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu	Wskaźnik
Kierunek działania 3.1	Stworzenie oferty integracyjnej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób objętych wsparciem Liczba zrealizowanych wydarzeń o charakterze integracyjnym
Kierunek działania 3.2	Utworzenie atrakcyjnej oferty sportowej i rekreacyjnej	Liczba zorganizowanych imprez sportowych i rekreacyjnych Liczba uczestników wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym
Kierunek działania 3.3	Rozwijanie oferty instytucji kultury	Liczba zorganizowanych imprez kulturowych Liczba uczestników wydarzeń o charakterze kulturowym

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 4	Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów	Wskaźnik
Kierunek działania 4.1	Zwiększony poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki	Liczba nowej i zmodernizowanej infrastruktury turystycznej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej
Kierunek działania 4.2	Wzrost potencjału lokalnych przedsiębiorstw	Liczba nowo zarejestrowanych firm Liczba działań przyczyniających się do poprawy i wzrostu przedsiębiorczości na obszarze Liczba MSP objętych wsparciem
Kierunek działania 4.3	Budowa marki subregionu w oparciu o zasoby regionalne	Wypracowanie wspólnej marki obszaru i opracowanie strategii jej promocji Liczba zrealizowanych nowych partnerskich projektów
Kierunek działania 4.4	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych
Cel strategiczny 5	Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym	Wskaźnik
Kierunek działania 5.1	Wzrost poziomu dostępności komunikacyjnej.	Długość nowych dróg poprawiających wewnętrzną spójność komunikacyjną Długość nowo wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury liniowej dla mobilności aktywnej, w tym rowerowej (z wyłączeniem mobilności pieszej) Liczba wybudowanych/zmodernizowanych centrów przesiadkowych
Kierunek działania 5.2	Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg rowerowych Liczba wyznaczonych szlaków rowerowych
Kierunek działania 5.3	Rozwój elektromobilności	Liczba nowych punktów ładowania samochodów elektrycznych Liczba zakupionych systemów elektrycznych rowerów miejskich Liczba nowych autobusów z napędem zeroemisyjnym lub niskoemisyjnym

Wymiar przestrzenny		
Cel strategiczny 6	Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji	Wskaźnik
Kierunek działania 6.1	Poprawa jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji Liczba nowych zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji i/lub wymianie oświetlenia wewnętrznego i/lub wymianie źródeł ciepła Liczba wdrożonych rozwiązań niskoemisyjnych

		Redukcja emisji CO ₂ /rok w wyniku zrealizowanych działań
Kierunek działania 6.2	Stworzenie warunków do rozwoju OZE	Liczba wybudowanych jednostek OZE energii elektrycznej lub ciepłej Produkcja energii ze źródeł odnawialnych
Kierunek działania 6.3	Ochrona bioróżnorodności i ograniczenie negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko naturalne	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych objętych działaniami ochronnymi Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych
Kierunek działania 6.4	Rozwój systemu gospodarowania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej	Liczba osób przyłączonych do sieci wodno-kanalizacyjnej Długość wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
Kierunek działania 6.5	Rozwój systemu bezpieczeństwa, ratownictwa i ochrony przeciwpowodziowej	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej Liczba doposażonych jednostek ratownictwa i OSP
Cel strategiczny 7	Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu	Wskaźnik
Kierunek działania 7.1	Integracja planowania przestrzennego	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na rzecz planowania przestrzennego Powierzchnia gmin objętych nowymi uchwałami MPZP
Kierunek działania 7.2	Realizacja opracowanego planu działań w ramach Strategii IIT na lata 2021-2027 jako Obszarów Strategicznej Interwencji dla Subregionu Południowego	Liczba zrealizowanych projektów w ramach mechanizmu IIT
Kierunek działania 7.3	Wdrożenie spójnych planów promocji obszaru	Liczba przyjętych planów strategicznych Liczba zrealizowanych kampanii promocyjnych o charakterze subregionalnym
Kierunek działania 7.4	Ograniczenie negatywnych skutków suburbanizacji	Wskaźnik salda migracji
Kierunek działania 7.5	Realizacja skoordynowanej kompleksowej rewitalizacji na poziomie subregionalnym	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją Liczba działań o charakterze społecznych zrealizowana na obszarze rewitalizacji

IV.4 Komplementarność opracowania

Założenia wskazane w przedmiotowej strategii ponadlokalnej w sposób bezpośredni wynikają z zapisów dokumentów strategicznych wyższego (na poziomie europejskim bądź krajowym) i niższego szczebla (opracowania na poziomie gminnym i powiatowym) Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030, została poddana analizie oraz weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Komplementarność celów z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów oraz przekształcenie Unii Europejskiej do 2050 r. w obszar neutralny klimatycznie. Zaproponowane działania stanowią odpowiedź na kryzys klimatyczny oraz widoczne procesy degradacji środowiska. Kierunki działania zaproponowane w niniejszej strategii i przewidziane do realizacji w ramach Celu strategicznego 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji, korespondują z działaniami wskazanymi w dokumencie Europejski Zielony Ład.

Europejski Zielony Ład	Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030
<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków • współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych 	<p>Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji</p>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Wskazany dokument przedstawia cele polityki regionalnej, a także działania i zadania przyczyniające się do ich osiągnięcia, które powinny realizować samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne w perspektywie 2030 roku. Jako cel główny KSRR wskazuje *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.*

Cel strategiczny 1 Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu wskazany w niniejszym dokumencie jest komplementarny z wszystkimi celami przedstawionymi w KSRR. Kierunki działań wskazane w ramach tego celu są tożsame z celami szczegółowymi wyróżnionymi w KSRR, w szczególności w zakresie rozwoju usług publicznych, kapitału ludzkiego i społecznego jak również poprawy organizacji świadczenia usług publicznych.

Ponadto Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów i Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych wyróżnione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego są spójne z Celem strategicznym 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów, który odnosi się do zagadnień związanych ze wsparciem przedsiębiorczości oraz

wykorzystaniem potencjałów rozwojowych obszaru, jak również kształtowaniu i wzmocnieniu poziomu kapitału społecznego.

Natomiast Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie jest tożsamy również z Celem strategicznym 7. Integracja przestrzenna, techniczna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu, gdyż oba dotyczą m.in. zagadnień związanych z zarządzaniem strategicznym, rozwojem subregionalnym oraz sprawnym funkcjonowaniem instytucji i administracji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	<p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie</p> <p>Cel strategiczny 5. Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym</p> <p>Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji</p>
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	<p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie</p> <p>Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów</p>
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	<p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie</p> <p>Cel strategiczny 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu</p>

Krajowa Polityka Miejska 2030

Dokument Krajowa Polityka Miejska 2030, opisuje strategię wspierania rozwoju miast do 2030 r. Wśród głównych wyzwań dla nowej polityki znajduje się niekontrolowana suburbanizacja, polaryzacja rozwoju gospodarczego miast, jak również skutki przeobrażeń demograficznych w miastach – depopulacja oraz starzenie się społeczeństwa. Zaplanowane w dokumencie działania muszą być zintegrowane między sobą.

Krajowa Polityka Miejska 2030	Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030
Cel 1. Budowa miast dostępnych i przyjaznych dla wszystkich jego mieszkańców	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu</p> <p>Cel strategiczny 5. Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym</p>

Cel 2.Podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej miast	Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów
Cel 3.Adaptacja miast do zmian klimatu i zwiększenie wykorzystania rozwiązań opartych na naturze	Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji
Cel 4. Technologie cyfrowe wsparciem w procesach zarządzania miastem i optymalizacji dostępu do usług publicznych	Cel strategiczny 2. Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie
Cel 5. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji i ponowne wykorzystanie przestrzeni w miastach	Cel strategiczny 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy i Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Wskazane dokumenty planistyczne dotyczą gospodarki wodnej. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach Celu strategicznego Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji, są spójne z ustaleniami przywołanych dokumentów. Zapisy te realizowane są przede wszystkim w ramach kierunków działania:

- Kierunek działania 6.3 Ochrona bioróżnorodności i ograniczenie negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko naturalne
- Kierunek działania 6.4 Rozwój systemu gospodarowania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej
- Kierunek działania 6.5 Rozwój systemu bezpieczeństwa, ratownictwa i ochrony przeciwpowodziowej

Na poziomie niniejszej strategii zaproponowano działania mające na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, poprzez: prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradła, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych. Na terenie gmin wchodzących w skład Subregionu Południowego występują ciek naturalne oraz urządzenia melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne. Stosownie do art.205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r.,poz. 2233 ze zm .), utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje

eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych. Powyższe zostanie uwzględnione na etapie wdrażania inwestycji w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej.

Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030	
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym	
Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy	

Ponadto zapisy dokumentu, w szczególności cele i kierunki działania wskazane w ramach Celu strategicznego 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji, są spójne z dokumentami uchwalonymi przez Sejmik Województwa Opolskiego lub Zarząd Województwa Opolskiego m.in.:

- Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego (uchwała Nr VIII/76/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 18 czerwca 2019 r.),
- Programem ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021 – 2027,
- Planem gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028,
- Programem ochrony powietrza dla województwa opolskiego (uchwała nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r.),
- Uchwałą antysmogową 2021 (w 2020 roku „Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego” przyjęty uchwałą nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r. wyznaczył dla Województwa Opolskiego zadanie polegające na zaostrzeniu przepisów związanych z eksploatacją instalacji, w których następuje spalanie paliw).

Dodatkowo, zapisy niniejszej strategii - korespondują z zapisami m.in. Planu Transportowego Województwa Opolskiego 2030 oraz Planem Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Opolskiego.

Strategia rozwoju województwa Opolskiego „Opolskie 2030”

Cele zawarte w niniejszej strategii korespondują z celami strategicznymi wskazanymi w strategii rozwoju *Opolskie 2030*. Cele strategiczne 1 do 3, tożsame są z Celem strategicznym 1. Człowiek i relacje.

Cele 5 i 6. Korespondują z Celem 2. Środowisko i Rozwój, a cele 3 i 4. z celem strategicznym 3. Silna gospodarka.

Strategia rozwoju województwa Opolskiego „Opolskie 2030”	Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030
Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i ochrony zdrowia w celu poprawy ich dostępności dla mieszkańców subregionu</p> <p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakości usług publicznych świadczonych w subregionie</p> <p>Cel strategiczny 3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego oraz integracja mieszkańców subregionu</p>
Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost gospodarczy z uwzględnieniem regionalnych potencjałów</p> <p>Cel strategiczny 5. Spójny system transportowy i komunikacyjny na poziomie subregionalnym</p>
Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu	<p>Cel strategiczny 6. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa stanu środowiska naturalnego przy jednoczesnym ograniczeniu antropopresji</p> <p>Cel strategiczny 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu</p>

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego zdefiniowano cel polityki przestrzennej województwa opolskiego jako *„kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiła wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniła konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu”*, który koresponduje z Celem strategicznym 7. Integracja przestrzenna, planistyczna oraz infrastrukturalna samorządów subregionu.

Ponadto opracowywana strategia jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały przedstawione poniżej.

Strategie rozwoju

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2017-2030

Strategia Rozwoju Gminy Nysa na lata 2014-2023

Strategia Rozwoju Gminy Pakosławice na lata 2015 - 2022

Strategia Rozwoju Gminy Biała na lata 2014 – 2020 z perspektywą do roku 2025

Strategia Rozwoju Gminy Głogówek na lata 2016-2026

Strategie rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Skoroszyce na lata 2014-2023

Strategie pozostałych JST aktualnie w opracowaniu

IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe określają wymiar ekonomiczny zaplanowane interwencji strategicznej. Określenie wysokości kosztów planowanych do realizacja zadań jest niezbędne, aby ocenić możliwość realizacji strategii. W celu prowadzenie efektywnej oraz skutecznej polityki rozwoju, istotne jest wykorzystywanie i sięganie po różne środki finansowe.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania Strategia Rozwoju Subregionu Południowego na lata 2021-2030 można wskazać:

- środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027 - fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym środki z alokacji przeznaczonej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz programy międzynarodowe bezpośrednio zarządzane przez Komisję Europejską,
- środki pochodzące z budżetu państwa - przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów Subregionu Południowego, w tym gmin i powiatów,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania